

YENİ ÇAĞ

- Lenin olanca canlılığı ile aramızda yaşıyor
- E. Honeker: 8 Mayıs 1945
- E. Fajon: FKP XIX. Kongresinin tezleri
- A. D.: İtalyan Komünistlerinin V. Konferansı
- Y. Prajki: Emperyalizmin beşinci kolu
- x. x.: Amerikan emperyalistlerinin Kamboçya cinayeti
- x. x.: Kapitalist olmayan gelişme yolu üzerinde yeni bir tartışma
- x. x.: Dergiye gelen mektuplar
- **Özel sayfalar**
- TKP'nin çağırısı
- A. Saydan: Haziran olaylarının gözler önüne serdiği bir gerçek

6 (72)

Haziran
1970

B A R I Ş V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

«Lenin, olanca canlılığı ile aramızda yaşıyor!»

Sovyetler Birliği'nde

Şimdiye kadar hiçbir kimsenin doğum yıl dönümü, uluslararası çapta bu derecede geniş ölçüde kutlanmamıştır. Lenin'in yüzüncü yıldönümü bütün kıtalarda büyük törenlerle kutlanmıştır. Çünkü Leninizm, bütün halkların yarınlarının yolunu aydınlatmaktadır.

Baştan başa kırmızı bayraklarla ve Lenin'in portreleriyle donanmış olan Moskova, dünyanın ilk sosyalist devletin başşehri Moskova, çok haklı bir gururla, bütün dünyaya şöyle diyordu: «Lenin, olanca canlılığı ile aramızda yaşıyor!»

22 Nisan günü, Kremlin'de, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi, SSCB Yüksek Sovyeti ve Rusya Federatif Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Yüksek Sovyetinin birlikte düzenledikleri muhteşem bir tören yapıldı. Leonid Brejnev yoldaş, işçilerin, kalıncu köylülerin, aydınların, Sovyet Ordusunun, yaşlı parti üyelerinin ve genç komünizm kurucularının temsilcileri, sosyalist ülkelerle genç ilerici devletlerin, komünist ve işçi partilerinin, sol sosyalist partilerin, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'daki ulusal demokratik hareketlerin delegeleri birer konuşma yaptılar.

Lenin, bugün, kendisinin yarattığı, kendisinin sınıfsal nitelik, ideolojik metinlik, fraksiyonsuluğa karşı amansızca tutum kazandırdığı, materyalist diyalektiğe ve tarihsel materyalizme dayanan güçlü bir öngörü ile silâhlandırdığı partilerde yaşamaktadır.

Lenin, bugün, kendisinin öncülüğünde gerçekleştirilen Büyük Ekimbr Sosyalist Devriminin yarattığı olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde ve dünyayı devrim yolu ile yenileştirme sürecinin temeli olan devrimde yaşamaktadır. L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi, her sosyalist devrimin ana kanunu şudur: sömürücülerin devlet düzenini yıkmak, diğer emekçilerle birlikte işçi sınıfının proletarya diktatörlüğünü kurmak, üretim araçlarını kamulaştırmak, köylerde sosyalist üretim ilişkilerini kökleştirmek ve kültür devrimi yapmak!

Lenin, komünist toplum düzenini kurmak gibi insanlığın en yüce emelini gerçekleştirmekte olan ülkenin, Sovyetler Birliği'nin işçi sınıfında, köylülerinde ve aydınlarında yaşamaktadır.

Lenin, bütün sosyalist ülkelerde olanca canlılığı ile yaşamakta ve olanca gücü ile çalışmaktadır.

Lenin, kapitalist ülkelerdeki emekçi yığınlarının savaşlarında yaşamaktadır.

Lenin, emperyalizme karşı savaşan halkların kurtuluş hareketinde, sosyalist ülkelerle sömürgelikten kurtulmuş ülkelerin ittifakında yaşamaktadır.

Lenin'in öğrencileri, bugün her zamankinden fazla ve «baştan ayağa» gerici olan emperyalizmle savaşmaktadır. Brejnef yoldaşın belirttiği gibi, «Sosyalist dayanışmadan güç alan, Sovyetler Birliği'nden ve diğer sosyalist ülkelerden geniş yardımlar gören Viyetnam halkının kahramanca savaşı sayesinde, Viyetnam'daki Amerikan avantürizmi yenilgiden yenilgiye uğramaktadır.»

Haklı dâvalarını azimle savunan Arap halkları da, Sovyetler Birliği'nden, diğer sosyalist ülkelerden, dünyadaki komünist hareketiyle demokratik hareketten her türlü yardım görmektedir.

Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünde, kapitalizmi yıkmış olan ve yıkmak için, sosyalist ve komünist toplum kurmak için savaşan güçlerin yeni atılımlara hazırlıklarının gözden geçirilmesi günü olmuştur. 22 Nisan 1970 tarihi, yeni atılımların bayrağıdır.

Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü, sosyalist ülkelerin ileri hareketlerini hızlandırdıkları, tüm kapitalist ülkelerdeki halk yığınlarının ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini güçlendirdikleri, uluslararası sınıf savaşının yeni yeni atılımlar yaptığı ve uluslararası devrim hareketindeki sağcı ve «solcu» sapmalarla milliyetçiliğe karşı çetin bir savaş yürüttüğü bir zamanda kutlanmaktadır. Lenin'in şu sözleri, bu harekette bütün canlılığı ile yaşamaktadır: «Emperyalizme karşı yürütülen savaşla oportünizme karşı yapılan mücadele arasında sıkı bağlar kurulmazsa, anti-emperyalist savaş boş sözlerden öteye geçemez.»

Leninizm, bütün fikirleri ve eylemleriyle yarınlara doğru atılımlar yapmaktadır. Bu jübile, dünyadaki bütün komünistlerin birleşmesi dâvasına katkıda bulunmakta, tüm uluslararası devrimci güçlere yeni perspektifler açmaktadır.

Tören «Enternasyonal»in bir ağızdan söylenmesiyle sona ermiştir. Fakat, «Enternasyonal» hiçbir zaman bu kadar çeşitli dilde bir ağızdan bu derecede coşku ile söylenmemiştir.

Dünyada

V. İ. Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümü hemen hemen 120 ülkede kutlanmıştır. Bu münasebetle çeşitli sosyal güçler, komünistler, Asya ve Afrikada sömürge esaretinden kurtulmuş ülkelerin ulusal demokratik partileri, bütün dünyadaki gençlik, kadın ve barış örgütleri, hatta dindar emekçilerin organizasyonları törenler düzenlemişlerdir. Bu kutlamalar, sadece tören çerçevesi içinde kalmamış, aynı zamanda dünyanın durumu üzerinde etki yapan politik olaylar düzeyinde geçmiştir. Çünkü Leninizm, yalnız, dünyanın öğrenilmesi aracı değildir, aynı zamanda devrim yolu ile yenileştirilmesi aracıdır. Lenin'in insanlığa büyük hizmetini kısaca şöyle belirtebiliriz: Yeni tipte partiyi yaratan odur, Komintern'i kuran, bilimsel sosyalizm teorisiyle devrimci işçi hareketini birleştirip kaynaştıran odur. Lenin, işçi sınıfını, kapitalizmin kalelerine cesaretle sevk etmiş ve tarihin en büyük zaferinin kazanılmasını sağlamıştır. 1917 Oktobr'u, Leninizmin eşsiz bir zaferidir. Leninizm, insanlığa komünist toplumun yolunu açmıştır.

Sovyetler Birliği'nde ve diğer sosyalist ülkelerde Lenin'in yüzüncü yıldönümü yeni yeni başarılarla kutlanmıştır.

Kapitalist ülkelerdeki kardeş partiler de bu münasebetle büyük törenler düzenlemişler ve başarılarını gözden geçirmişler, kapitale karşı savaşlarında atılımlara hazırlanmışlardır. Lenin jübelesi, anti-empyralist devrim savaşına yeni bir hız vermiştir.

Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümünde şu durum kesinlikle ve bir daha gözler önüne serilmiştir: Lenin'in fikirleri ve bunları hayatta gerçekleştirmekte olan devrimci partilerin gücü ve etkisi büyük bir hızla artıp genişlemektedir. Marksist-Leninist öğretisi, zamanımızda, dünya gelişmesinin önemli bir etkeni haline gelmiştir. Önümüzdeki on yıl içinde dünya, hiç şüphe yok ki, sonuç belirleyici sınıf savaşlarına sahne olacaktır. Ve bu savaşlar, bütün yeryüzünde sosyalizmin zaferini sağlayacaktır. Komünistler buna bütün kalbleriyle inanmaktadır.

8 Mayıs 1945, halkların hayatında tarihsel bir dönüm noktasıdır

ERİH HONEKER

8 Mayıs 1970'te törenlerle yıldönümünü kutladığımız, Alman faşizmine karşı kazanılan zafer ve Hitlercilerin barbarca zulmünden kurtuluş günü, Avrupa'nın ve bütün dünyanın tarihinde sonuç belirleyici dönüm noktalarından biridir. Alman topraklarındaki iğrenç faşizm sistemi, V. İ. Lenin'in vatani olan ve İkinci Dünya Harbi'nin en ağır yükünü omuzlarında taşıyan, Komünist Partisi yönetimindeki Sovyetler Birliği halklarının kahramanca ve fedakârca savaşı sayesinde ve Sovyet ordularının amansız darbeleri altında tam bir bozguna uğradı.

«Bin yıllık imparatorluğun» toptan yıkılışı ve kayıtsız şartsız teslim oluşu, dünyaya hâkim olma plânlarını gerçekleştirmek için Alman tekeli kapitalizmi tarafından girilen ve canavarca yürütülen haydutluk harbinin mantiki bir sonucuydu. Ekim Sosyalist Devrimi'nin gerçekleştiren halkın, işçi sınıfının, sömürüden ve zulümden kurtulan bütün diğer emekçilerin büyük bir zaferiydi. Marksizm-Leninizmin, emperyalist ideolojiye, büyük devlet şovenizmine ve ırk düşmanlığına karşı büyük bir zaferiydi. Böylelikle sosyalist devlet ve toplum düzeni, politik, ekonomik, moral ve askeri üstünlüğünü ispatlamış oldu.

Sovyetler Birliği'nin faşizme karşı kazandığı bu zafer, Alman halkına, gericiliği tamamiyle ortadan kaldırması, demokratik ve barışçı temellere dayanan yeni bir hayata başlaması, korkuya, bunalımlara ve saldırı harpleri kısır döngüsüne ebediyen son vermesi, emperyalist haydutluk ve saldırısının köklerini kurutması, barış, toplumsal ilerleme ve halklarla dostluk kurma yolundan yürümesi için büyük olanaklar sağladı.

Alman Demokratik Cumhuriyeti halkı, birleşmiş işçi sınıfının ve onun devrimci partisinin yönetmenliği altında, kendi topraklarında emperyalizm ve militarizmin hâkimiyetine son verdi, işçi ve köylü iktidarını kurdu, tarihin derslerinden pratik sonuçlar çıkararak, anti-faşist kurtuluş savaşı kahramanlarının vasiyetlerini yerine getirdi. Halkımızın sosyalizm yolunda yürümek, yeni dünyayı Karl Marks'ın, Fridrih Engels'in ve Vladimir İliç Lenin'in dâhiyane programları gereğince kurmak kararı kesin ve dönüşü olmayan bir karardı. Partimiz ve devletimiz, Sovyetler Birliği'yle kurulan kardeşçe ittifaka, diğer sosyalist ülkelerle mevcut sağlam birliğe dayanarak ve uluslararası komünist hareketine sadakatinden sapmıyarak, Alman topraklarında hiçbir zaman yeni bir harbin patlamasına müsaade etmemek için ellerinden geleni yapmaktadır.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin başarıyla kurulması ve gelişmesi, Lenin'in, devrimci – toplumsal pratik tarafından doğrulanan teorik kural-

ların evrenselliğinin inandırıcı bir kanıtıdır. Biz kapitalizmden sosyalizme geçişin temel sorunlarını başarıyla **çözümledik**. Çünkü, Almanya Birleşik Sosyalist Partisi, gelişmenin her aşamasında, **Leninizmi** uyguladı, memleketimizin somut koşullarını gözönünde **bulundurarak** Sovyetler Birliği'nin tecrübelerinden yararlandı, strateji ve **taktiğinde** Leninci ilkleri kılavuz edindi. Bunun yanısıra **biz**, çekirdeğini **Sovyetler Birliği**'nin teşkil etmiş olduğu sosyalist memleketler topluluğunun, sosyalizmin uluslararası vatani olduğunu hiçbir zaman unutmadık. Memleketlerimizin ulusal ve uluslararası çıkarları, politik ve ekonomik çıkarlarına sıkı bağlarla bağlıdır. Kapitalizmle yarışta ve savaşta elde edilen her başarı, ayrı ayrı her sosyalist ülkenin en hayati çıkarlarına uygundur.

8 Mayıs 1945'ten sonra dünyada ve Avrupa'da meydana gelen köklü değişiklikler, Sovyetler Birliği tarafından elde edilen zaferin büyük tarihsel önemini açıkça göstermektedir. Bu değişiklikler çağımızın her devrimcisi, haklı olarak, son derecede sevindirmektedir. Elde edilen başarılar, devrimcilere yeni bir güç vermekte, işçi sınıfının yüce ve haklı dâvası uğrındaki savaşın, Marksizm-Leninizmin şanlı bayrağı altında zaferle sonuçlanacağına dair inançlarını kuvvetlendirmektedir.

★

Geride kalan çeyrek yüzyıl içinde dünyadaki kuvvetler oranı, baş, demokrasi ve sosyalizm lehine köklü değişikliklere uğramıştır. Kurulan dünya sosyalist sistemi, durmadan güçlenmekle, uluslararası gelişmenin yön ve gidişini gitgide daha fazla etkilemektedir. Eski hâkimiyetinin ve etki nüfuz alanının önemli bir kısmını yitirmiş olan emperyalizm, savunma mevzilerine geçmek zorunda kalmıştır. Fakat zayıfladığı ölçüde saldırgan niteliği artmış ve kaybettiği tarihsel inisiyatifte yeniden kavuşmak için çılgınca denemlere girişmiştir.

Olgular, Komünist ve İşçi Partilerinin 1969 Moskova Uluslararası Danışma Toplantısında, uluslararası durum üzerinde yapılan derin analiz ve bu analize dayanılarak emperyalizme karşı savaş konusunda elde edilen sonuçların gerçeklere uygunluğunu doğrulamıştır. Bu danışma toplantısının, bütün demokratik ve ilerici güçlerin en geniş çapta işbirliğine dayanılarak girilen yeni anti-emperyalist atılımlar üzerindeki büyük etkisi açıkça görülmektedir. Bunu, örneğin, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve diğer emekçi tabakalarının yığinsal savaş hareketlerindeki gelişmeleri ispatlamaktadır. Bu savaşlara on milyonlarca insan katılmaktadır. Bu da, söz konusu ülkelerde yeni politik bir durumun meydana gelmekte olduğu hakkındaki tespiti doğrulamaktadır.

Kapitalizmden dünya ölçüsünde sosyalizme geçişin, çağımızın niteliğini belirlediğine, artık sosyalizmin ileriye doğru atılımlarını durdurmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğine dair Moskova Toplantısında varılan Marksist-Leninist sonucun doğruluğu, son olayları ışığı altında tamamiyle

meydana çıkmaktadır. Emperyalizme karşı bütün alanlarda yürütülen şiddetli sınıf savaşı koşulları içinde oluşan bu sürecin dinamik şekilde gelişmesinde, Sovyetler Birliği'nin güc ve etkisinin artmasının, siyasal, ekonomik ve askeri alanlarda sosyalizm ve barış kuvvetlerinin esas dayanağı olarak muazzam bir hızla ilerlemesinin çözümleyici bir önemi vardır. Sovyetler Birliği işçi sınıfı ve tüm emekçiler, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin yönetmenliği altında komünizmin maddi temelini kurma alanında büyük başarılar elde etmekte ve komünist toplumu biçimlendirirken, bütün insanlığa yol açarak, barış ve mutluluk dolu yarınlara doğru inançla yürümektedirler.

Komünist ve işçi partileri, sosyalist topluluğun üyesi olan ülkeler, uluslararası işçi sınıfı ve bütün kıtalardaki devrim savaşçıları, dünya proletaryasının öncüsü olan SBKP'nin, Sovyet devletinin etrafında kardeşçe birleşmişlerdir. Bu sarsılmaz birlik, evvelce olduğu gibi bugün de, emperyalizme karşı elde edilen yeni zaferlerin, sosyalist toplumun kurulmasındaki yeni başarıların en önemli dayanağıdır.

Alman faşizminin ezilişinden bu yana geçen 25 yıl, Sovyetler Birliği'nin kahramanca çabaları tarihinde başlıbaşına bir bölüm teşkil etmektedir. Bu dönem içinde harbin korkunç sonuçlarını ortadan kaldıran Sovyetler Birliği, hızlı kalkınması sayesinde, dünyanın en güçlü sosyalist endüstri devleti haline gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin, halkların kurtuluşu uğrunda yaptığı fedakârlıkları da hiçbir zaman unutmamak gerekir. Büyük Vatan Harbi yıllarında 20 milyondan fazla Sovyet vatandaşı ölmüş, Hitlerci devletin kahpece saldırısının barış içindeki kuruluşa yaptığı zararların toplamı 2.509 milyar ruble gibi muazzam bir rakamı bulmuştur.

Harpten sonraki yıllarda Sovyetler Birliği'nde işçi sınıfının ve bütün emekçilerin yaratıcı çalışmalarıyla elde edilen büyük başarıların, sosyalizmin muazzam potansiyelinin ölçülerini, SSCB'nin ekonomik gelişmesindeki sonuçlar dile getirmektedir. Bu hususta açık bir fikir edinmek için birkaç örnek üzerinde durmak yeterlidir. 1945 yılında Sovyetler Birliği'nde 43.3 milyar kilovat-saat elektrik enerjisi elde ediliyordu ve bu miktar Hitlercilerin saldırısından bir sene önceki, yani 1940'taki enerji üretiminin yüzde 90'ını teşkil ediyordu. Daha 1965 yılında elektrik enerjisi üretimi 507 milyar kilovat-saate ulaştı, 1969'da ise 690 milyar kilovat-saati buldu. 1945 yılında 19.4 milyon ton petrol elde edilmişti ki, bu miktar 1940 yılı üretiminin yüzde 63'ünü teşkil ediyordu. 1965'te üretim 243 milyon tona yükseldi, 1969'da ise 258 milyon tonu buldu. 1945'te dökme demir üretimi, 1940 yılındakine kıyasla yüzde 59 oranında noksan olmak suretiyle 8.8 milyon ton iken, 1965'te 66.2 milyon, 1969'da ise 81.6 milyon tona yükseldi. 1945'te çelik üretimi, yine 1940 yılındaki miktarın yüzde 65 oranında kalarak 12.3 milyon ton iken, 1965'te 91 milyon, 1969'da ise 110 milyon tonu buldu.

Amerika ve Batı Almanya'dakiler başta olmak üzere tekeller kapitalizm temsilcilerinin, harbin sebep olduğu zararlar yüzünden zayıflayan Sovyetler Birliği'nin, çağımızda devletin ekonomik gücünün çözümleyici kaynağı olan ekonomik, bilimsel-tekniksel ve teknolojik gelişme sorunlarını başarıyla çözecek durumda olmayacağına dair ümitleri tam bir iflâsla sonuçlandı. Amerika Birleşik Devletleri'nin atom silahları alanındaki tekelleri durumuna çok kısa bir zamanda son veren Sovyetler Birliği, bilim ve üretimin birçok alanlarında dünya çapında en yüksek düzeylere ulaştı. Sovyetler Birliği'nde sosyalist ekonomi dikkate değer bir tempo ile gelişmekte ve nitel üstünlüğünü gözler önüne sermektedir.

Sovyetler Birliği'nin başarıları, sosyalist topluluğa dahil bütün ülkelerin gelişmesini, dolayısıyla iki toplum sistemi arasındaki savaşın gidişini, sınıf savaşının «kim-kimi» sorununun sosyalizm lehinde çözülmesini olağanüstü etkilemiştir. Emperyalizm, güçler oranındaki yeni durumu ortaya koyan olguların baskısı altında, strateji ve taktiğini değiştirmek zorunda kalmaktadır. Bu da, sosyalist memleketlerin ekonomik alandaki büyümelerinin ve bilimsel-tekniksel potansiyellerinin kuvvetlenmesinin büyük politik önemini açıkça göstermektedir.

Sosyalist dünya sisteminin gelişmesi ve ekonomik gücünün plânlı olarak artması sonucunda emperyalizm, dünya ekonomisindeki tekelliliğini kaybetmiştir. Aşağıdaki çizelge, bu yeni durum hakkında belirli bir fikir vermektedir.

En gelişmiş endüstri bölgeleri ve memleketlerinin, dünya sanayi malları üretimindeki payları

(yüzde hesabıyla)

	1937	1968
Hâlen Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkeler	16	31
Amerikan Birleşik Devletleri	38	27
Batı Avrupa	35	20
Batı Almanya (*)	12	6
Japonya	3	4.5

(*) 1937 yılında bütün Almanya

1969 yılında, yukarıda belirtilen oranlar sosyalist ülkeler lehine daha da değişerek, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi devletlerin dünya endüstri üretimindeki payı yüzde 33'ü aşmıştır.

Bu rakamlar, faşistlerin haydutça yürüttükleri harbin açtığı çok ağır yaralara, emperyalizmin sönmez düşmanlığına ve karşı-devrimci eylemlerine rağmen, sosyalist memleketlerin ekonomik alanda da durmadan ilerlediklerini göstermektedir.

Bugün sosyalist ülkeler, toplum düzenlerinin tutarlı olmasını sağlayan, politik ve askeri güçlerinin sağlam temelini teşkil eden güçlü bir ekonomik potansiyele sahiptirler ve bu potansiyel önlerinde parlak perspektifler açmaktadır. Sosyalizm, artık dünya toplumsal sürecinin sonuç belirleyici bir gücü olduktan başka, bilimsel-tekniksel devrimin başta gelen illetkeni haline gelmiştir. 1960 yılından sonra Sovyetler Birliği, Alman Demokratik Cumhuriyeti ve diğer sosyalist ülkeler sonuç belirleyici alanlarda ve çeşitli kollarla dünya ölçüsünde en yüksek düzeye ulaşmış bulunmaktadırlar.

Sosyalizmin, dünya devriminin gidişine en fazla ekonomi politikasıyla ve kapitalizm karşısında üstünlüğünü sağlayacak muazzam çapta yeni üretim güçleri yaratmakla etkide bulunacağına dair Lenin'in dâhiyane görüşü çağımızda tamamiyle doğrulanmıştır. Bu yolda elde edilen her yeni başarı, sosyalizmin politik mevzilerini daha da kuvvetlendirdiği gibi, dünya ölçüsündeki çekici gücünü de artırmaktadır.

★

Dünyadaki kuvvetler oranının doğru bir değerlendirilmesi yapılırken, Amerikan Birleşik Devletleri'nin, tüm kapitalist devletlerin endüstri üretiminin hemen hemen yarısını sağladığı gözönünde bulundurulmalıdır. Fakat Sovyetler Birliği'nin ve bütün sosyalist ülkeler topluluğunun başarılı gelişmeleri sonucunda, şimdi, ABD'nin dünya endüstri üretimindeki payı dörtte bir oranını pek az aşmakta ve bu, Amerika'nın daha 1880'de ulaşmış olduğu paya eşit bulunmaktadır. Batı Alman emperyalizmi 1950 yılından sonra, kapitalist dünyanın endüstri üretimine katkısını hemen hemen iki katına çıkarmayı başarmışsa da, bu pay, 1937 oranına kıyasla yarı yarıya azalmıştır. Gerçekler böyledir ve bunlar her şeyden önce emperyalizmin ekonomik istikrarsızlığının artmakta olduğunu, tekelci kapitalizmin etki alanının daraldığını göstermektedir. Bugünkü kapitalizmin ekonomik ve politik gelişmesindeki dengesizliğe karşılık sosyalist topluluğun ekonomik gücü durmaksızın artmaktadır, daha somut bir deyişle, sosyalist ülkelerin dünya endüstri üretimindeki paylar büyümektedir.

Hiç şüphe yok ki, iki toplum sistemi arasındaki savaş daha da derinleşecek, emperyalizmdeki gelişme dengesizliğini, emperyalist devletler arasındaki çelişkileri artıracılabilecek yeni koşullar ortaya çıkacaktır.

Bununla ilgili olarak dikkatimizi iki eğilime çevirmemiz gerekiyor: Bir yandan emperyalizm ve öncelikle Amerika'daki tekelci burjuvazi, sosyalist ülkelere ve yeryüzündeki tüm devrimci güçlere karşı yürüttüğü savaşta, kapitalist ülkelerin enternasyonalleşme sürecinde ekonomik entegrasyonların gelişmesinden, devlet-tekel kapitalizmi temeli üzerinde kurulmakta olan uluslararası süper-tekellerden yararlanmaktadır. Mevcut verilere göre, yabancı ülkelerdeki ABD korporasyonlarının yıllık üretimi aşağı yukarı 200 milyar dolar değerindedir. Bu, Japonya'nın veya Batı Almanya'nın yıllık üretimlerinden fazladır. Burada yeni bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Bu da, ekonomi ve bilimin enternasyonalleştirilmesi gibi objektif bir zorunlukla, en güçlü tekolci grupların bu zorunluktan yararlanarak, ekonomik ve politik egemenliklerini kuvvetlendirme, dünya firmaları maskesi altında kurdukları firmalarla nüfuzlarını genişletme eğilimi arasındaki çelişkidir.

Öte yandan, bu gibi eğilimler, bazı emperyalist devletlerin gelişme düzeylerini belirli ölçüde birbirine yaklaştırma sürecini hızlandırmaktadır. Son birkaç yıldır, elverişli konjonktür dolayısıyla Japonya'da, Batı Almanya'da, Fransa'da, İtalya'da ve belirli alanlarda olmak üzere İngiltere'de, endüstri yapısının belirli ölçüde birbirine yaklaşması, üretim ve sermaye alanlarında konsantrasyon ve santralizasyonun hızlanması gibi gelişme çizgileri karakteristik bir mahiyet almıştır. Bu süreç rekabeti şiddetlendirmiş, dengesizliği artırmış, gelişmede sıçrayışlara yol açmış, bunun yanı sıra söz konusu ülkeler arasındaki çelişkiler daha da keskinleşmiştir.

Emperyalizmin global stratejisi çerçevesi içinde zorunluk icabı yoğunlaşan güçlere etkide bulunan emperyalistlerarası çelişkilerin ayrıntıları üzerinde durursak, daha 1960 yıllarının başlarında üç önemli durumun açıkça ortaya çıktığını görürüz.

Birinci durum: Amerikan emperyalizmi, ekonomik ve bilimsel-tekniksel potansiyelinden, üstünlüğünü daha da geliştirme yönünde yararlanmak amacıyla büyük çabalar harcamaktadır. Son yıllarda Amerikan tröstleri, güçlerini, özellikle hayati önem taşıyan bilimsel-tekniksel devrimin merkezlerine yoğunlaştırmaktadır. Örneğin, Batı Avrupa'da radyo ve televizyon cihazları üretiminin yüzde 15'ini, yarı-iletkenler üretiminin yüzde 50'sini, otomobil üretiminin yüzde 40'ını, kimyevi maddeler ve petrol mamulleri üretiminin yüzde 30-40'ını, elektronik hesap makineleri üretim ve dağıtımının yüzde 80'ini, uzaktan veya merkezden yönetimle ilgili sistemlere mahsus en yeni cihazlar dağıtımının yüzde 90'ını kontrol etmektedir.

Amerikan kapitalinin taarruzu, özellikle Batı Almanya'daki tekolci sermayenin belirli çevrelerini cesaretlendirmiştir. Bunlar intikamcı ve saldırgan politikaları için ABD'lerinden daha fazla destek görme umidini

beşlemeye başlamışlardır. Amerikan sermaye yatırımının Batı Almanya'da en büyük hızla uygulanması bundan ileri gelmektedir. Gerçekten de Amerika Birleşik Devletleri'nin sınırları dışındaki dolaysız yatırımları genellikle 5-6, Batı Avrupa'da 10 kat artarken, Batı Almanya'da bu artış 17 kat olmuştur.

İkinci durum: Ekonomik verileri gözönüne alırsak, 1970 yıllarının başlarında, emperyalist ülkelerin iki grup halinde biçimlenmekte olduğunu görürüz. Bunlardan birine, ABD'nin yanısıra Büyük Britanya ve Fransa dahil bulunmaktadır. Bunlar, «eski» emperyalist devletlerdir ve aralarında belirgin farklar mevcuttur. Tüm emperyalist sistemin temel unsurları olmaları bakımından, bu devletler, sadece sosyalist ülkeler topluluğuna karşı değil, kendilerini geçmeye çalışan, öz cephelerindeki rakiplerine ve öncelikle Batı Almanya'ya, Japonya'ya ve nihayet İtalya'ya karşı da mevzilerini korumaya çalışmaktadırlar. Bu üç memleket ise, aralarındaki bütün farklara rağmen, emperyalist devletlerin ikinci grubunu teşkil etmektedir.

İkinci gruptaki devletler ekonomik bakımdan güçlenmiş olsalar da, tüm emperyalist sistem içindeki etkileri şimdilik sınırlıdır. Bunun için, durumu kökten değiştirmek istegindedirler. Bunu, özellikle Batı Alman emperyalizminin, saldırgan olduğu kadar perspektiften mahrum, aşağıda belirtilen inatçı çabalarında görmekteyiz: Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Almanya topraklarında temsil ettiği sosyalizme son vermek; diğer sosyalist ülkeler üzerindeki etki çevresini genişletmek; yeniden büyük devlet düzeyine yükselmek.

Burada, şu veya bu emperyalist memleketin politik etkisinin, o ülkenin uluslararası meselelerdeki rolünü ve kazançlarının ölçüsünü tespit ettiğini ayrıntılarıyla göstermeye lüzum olmasa gerek. Batı Alman emperyalizmi, politik ve askeri eylem olanaklarını çeşitli yollardan genişletmeye çabalamaktadır.

Batı Alman emperyalizmi bilimsel-tekniksel devrimden yararlanmak, sömürü normlarını azami hadde çıkarmak, mümkün olduğu ölçüde daha yüksek ekonomik gelişme sağlamak, mevcut güçleri, üretimi ve sermayeyi azami ölçüde yoğunlaştırmak ve yapısal değişikliklerini hızlandırmak için önemli ölçüde kuvvet ve araç ayırmaktadır. Bunun yanısıra da, sermaye ihracını yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışmakta ve öncelikle ham madde kaynakları elde etmeye, mevzilerini kuvvetlendirmek için endüstri alanında gelişmiş diğer ülkelerde sermaye yatırımına önem vermektedir. Batı Alman emperyalizmi, Ortak Pazarı, Batı Avrupa'da egemenliğini sağlama plânlarını gerçekleştirmesine yarayacak bir üs haline getirebilmek amacıyla, bu örgütteki etkisini artırmak için daimi çabalar harcamaktadır. Buna paralel olarak, Amerikan emperyalizmine daha az bağımlı olmak niyetiyle NATO çerçevesinde ısrarla mücadele yürütmektedir.

Üçüncü durum: Batı Alman ve Japon tekelleri uluslararası pazarda gitgide daha sertleşen bir şekilde çatışmaktadırlar. Bu çatışma, emperyalizmin bu iki memleketteki pazarlarını ve nüfuzlarını genişletme arzusundan ileri gelmektedir. 1968 yılında genel üretim hacmi bakımından Batı Almanya'yı aşan Japonya, rakibini özellikle Doğu Asya ve Amerikan pazarlarından uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin bir numaralı ticari partöneri haline gelen Japonya, özellikle Batı Alman otomobil şirketlerinin ve büyük elektroteknik endüstrisinin mevzilerini sarmaya çalışmaktadır.

Durumu dikkatle gözden geçirecek olursak, emperyalistlerin güç bir ikilem karşısında bulunduklarını görürüz. Bir yandan dengesiz ekonomik ve politik gelişme aralarındaki rekabeti artırmaktadır. Diğer yandan da, kuvvetler oranının değişmesi koşulları içinde, kendilerini ayıran çelişkilere rağmen, 1969 Moskova Danışma Toplantısı Anabelgesinde belirtildiği gibi, »sömürü ve baskı düzenini korumak ve güçlendirmek, kaybettikleri mevzileri yeniden ele geçirmek için «sosyalizme karşı yürüttükleri savaşta çabalarını birleştirmek zorundadırlar. Saldırganlıklarının hedefi, evvelce olduğu gibi bugün de sosyalist ülkelerdir.

Amerikan emperyalizmi, şimdi ABD'nin yönetici rolünü sağlamlaştırmak ve aynı zamanda müttefiklerinin belirli emellerini gözönünde bulundurma için global stratejisini değiştirmeye denemelerine girişmiştir. Nikson'un adını taşıyan ve başlıca tezi »ABD, müttefik ve dostlarının savunmasına katılacaktır, fakat Amerika bütün plânları, bütün programları hazırlamaz, bütün kararları yerine getiremez ve dünyanın hür ülkelerinin tüm savunmasını üzerine alamaz. Biz gerçekten ihtiyaç duyulduğu ve menfaatlerimize uygun olduğu hallerde yardım edeceğiz» sözlerinden ibaret olan doktrinin amacı budur. («Dış politika sorunlarında Kongreye mesaj»)

Bu doktrin Amerikan emperyalizmin ne kadar güç bir duruma düştüğünü ve sosyalizme karşı sınıf savaşındaki yeni koşullara uymak ve emperyalist rakiplerine tâvizlerde bulunmak suretiyle eski hedeflerine ulaşmak için ne gibi araçlardan faydalandığını göstermektedir. Eğer bu rakipler, global stratejinin amaçlarına ulaşması için potansiyellerini tamamiyle kullanırlarsa ve şimdiye kadar Amerika Birleşik Devletleri'nin üzerinde olan masraf ve yükümlerden büyük bir kısmını yüklenirlerse, bu takdirde diğer emperyalist ülkeler daha geniş bir faaliyet alanından faydalanacaklardır. Yani Nikson doktrini, eninde sonunda, tüm emperyalist sistemin dengesizliğini ve yeni yeni saldırı maceraları tehlikesini artıracak bir unsurdur. Bundan dolayı emperyalizmin niteliği düşünülürken, metotlarını ve açık eylem usullerini değiştirdi, daha esnek manevralara başvuruyor, gibi hayallere kapılmamak gerekir.

Amerikan emperyalizmi Viyetnam'da egemenliğini kuvvetlendirmek ve kârlarını artırmak için yıllar yılıdır, bütün halkların lânetlediği barbarca

bir harp yürütmektedir. Avrupa'nın en saldırgan emperyalist devleti olan Federal Alman Cumhuriyeti, Amerikan emperyalizmine dolaysız yardımda bulunmaktadır. ABD'nin imha harbini kolaylaştıran elverişli unsurlardan biri de, başında Mao Tse-dun'un bulunduğu Çin Komünist Partisi yönetmenlerinin, dünya komünist hareketinin birliğine karşı yöneltilen baştan-başa Sovyet aleyhtarlığı ve büyük devlet şovenizmi politikasıdır. Fakat proletarya enternasyonalizmi ilkesine dayanan Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerin tutarlı dayanışması ve desteği, Viyetnam Emekçileri Partisi'nin, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin ve tüm Viyetnam halkının kahramanca savaşı sayesinde, harp araçlarının muazzam üstünlüğüne, yığınsal cinayetlerine, memleketin koskoca bölgelerini yakıp yıkmasına rağmen ABD askeri amaçlarını gerçekleştirmekten uzaktır.

Yakın Doğuda emperyalizm, Amerika ve Batı Almanya'daki tekeli kapitalizmin teşebbüsü ve yardımıyla İsrail'in Arap halklarına saldırısını tertiplemiştir. Bu suretle durumu son derecede güçleştirmiş, bütün dünya barışını tehlikeye sokmuştur. Global stratejinin amaçlarına uygun olarak eylem yürüten emperyalizm, Arap halklarının toplumsal atılımlarına engel olmayan, ulusal-demokratik hükümetleri devirmeye, onların yerine Amerikan petrol konsorsyumlarının ve büyük şirketlerin çıkarlarını savunacak kuklalarını getirmeye çalışmaktadır. Apaçıktır ki, İsrail saldırısının ve emperyalizmin bu saldırıya bağlı plânlarının tam başarısızlığa uğramaları mukadderdir. Saldırıları, dolaylı olarak, ABD ve Batı Almanya gibi saldırgan emperyalist devletlerin Arap ülkelerindeki nüfuzlarını İsrail'in yardımıyla genişletmelerine kayıtsız kalamıyacak olan bütün barışçı halklara karşı yöneltilmiştir.

Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin durmadan artan güçleri ve kuvvetler oranının gerçek durumu gözönünde bulundurulduğu zaman emperyalizmin egemenlik sınırlarının gitgide daralmakta olduğu meydana çıkar. Fakat gerginliğin azaltılmasına ve barışa dair boş lâfların ardında gizlenen uluslararası gerginliği artırma ve yeni çatışmalara yol açma çabaları karşısında eskisinden daha büyük bir uyanıklık gerekmektedir. Emperyalizm, elverişli bir anda ve elverişli bir yerde korkunç maceralarına yeniden girişebilmek için böyle çarelere başvurmaktadır. Sovyetler Birliği ve aralarında Alman Demokratik Cumhuriyeti de bulunmak üzere diğer sosyalist ülkeler, emperyalist saldırganlara ve onların politikalarına karşı kesin bir savaş yürütmektedirler. Bu savaşlarında bütün ilerici insanlığın desteğinden faydalanmakta ve bugünkü koşullar içinde kaçınılmaz olarak bir nükleer savaş halini alacak yeni bir dünya harbine engel olmak için olanca gayretleriyle çalışmaktadır.

Uluslararası işçi sınıfının ve dünya komünist hareketinin karşısında taşıdığı sorumluluğun bilinci içinde olan Alman Demokratik Cumhuriyeti,

SSCB'nin müttefiki ve sosyalist devletler topluluğunun sadık bir üyesi sıfatıyla barışın sağlanması ve Avrupa güvenliğinin sağlam bir güvence altına alınması dâvasına katkıda bulunmaktadır. ADC'nin kanısına göre, barışın korunması, statükonun korunması ve askeri çatışmaların önlenmesi için Alman Demokratik Cumhuriyeti ile Alman Federal Cumhuriyeti arasında, devletler hukukuna ve hak eşitliği esasına dayanan ilişkilerin kurulması gereklidir.

ADC ile AFC arasında barış içinde yan yana yaşama olanaklarının sağlanması için, İkinci Dünya Harbi'nden sonra meydana gelen sınırların, özellikle iki Alman devleti sınırlarının ve Oder – Nayse hattının tanınması şarttır. Ayrıca devletler hukuku ilkelerine dayanan hak eşitliği ilişkileri kuran, atom silâhlarına başvurmayı yasaklayan anlaşmalar imzalanmalı, Münih Anlaşmasının başlangıcından itibaren hükümsüzlüğü kabul edilmeli, başlıbaşına bir siyasal varlık olan Batı Berlin'in hakları tanınmalıdır.

ADC'nin Bon hükümetiyle yapıcı müzakerelerde bulunmak için yaptığı teşebbüs bu amaca hizmet etmektedir. ADC hükümeti bu amaçla bir anlaşma tasarısı hazırlamıştır. Ne yazık ki, 1969 Ekim seçimlerinden sonra iktidara gelen Sosyal Demokratların yönetmenliği altındaki AFC hükümeti, ADC ve AFC hükümet başkanlarının bizce faydalı sayılan Erfurt görüşmelerine rağmen, henüz bu teşebbüse olumlu bir cevap vermemiştir. Harp veya barış sorunu söz konusudur ve bu sorun, açık bir çözümü ve emperyalist maceracıların yüzyılımızda üçüncü bir dünya harbini çıkarmıyacaklarına dair sağlam garantiler gerektirmektedir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin, kuruluşundan beri geçen 20 yıl boyunca olumlu, tutarlı ve sürekli olarak gelişme yolunda yürümesinin Avrupa'da barışın korunması ve gerginliğin azaltılması lehindeki, emperyalizm ve harp aleyhindeki mücadeleye önemli etkilerde bulunduğu, artık herkes inanmaktadır. Sosyalist devletimiz, özüne ve politikasının hedeflerine uygun olan Sovyetler Birliğinin Alman faşizmini ezerek kendisine açtığı yeni yolda azimle yürümüşdür ve yürümeye devam etmektedir.

Potsdam Andlaşması, anti-hitlerist ittifakın, faşist Alman emperyalizmine karşı tarihsel zaferini onaylayan uluslararası bir belgedir. Bu belgede, Avrupa'da sürekli barışın sağlanmasıyla ilgili başlıca ilkeler tespit edilmiştir. Andlaşmaya göre Almanya'da, siyasal ve toplumsal hayatın kökten değişmesi için nazilikten ve militarizmden arınma, demokrasiyi uygulama işlerinin ardıcıl olarak yürütülmesi gerekiyordu. Daha sonra da tekellerin ve konsorsiyumların egemenliğine son verilmesi, Hitlerci saldırıdan sorumlu olanların, harp suçlularının merhametsizce cezalandırılmaları lâzımdı. Potsdam Anlaşmasının hükümleri, 1945'te gündemde yer alan anti-faşist, demokratik devrim için elverişli şartlar yaratmıştı.

Potsdam Andlaşması, ADC'nde, metnine ve ruhuna uyularak, aynen uygulandı. İşçi sınıfı ile müttefikleri, Almanya Birleşik Sosyalist Partisi'nin yönetimi altında, bütün vatandaşlara, hayatın yeni anlamına uygun şartlar sağladılar, yeni bir gelişme yönü gösterdiler. Başlangıçta meydana getirilen anti-faşist demokratik düzen, sosyalist toplum temellerinin kuruluş dönemi ve şimdi yaratılmakta olan gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu söz konusu belgenin metnine ve ruhuna tamamiyle uygundur. Görüldüğü gibi, 8 Mayıs 1945, Almanya'nın tarihinde dönüm noktası, halkımızın hayatında yeni bir devrin başlangıcıdır ve onun serbest ve bağımsız kararı ile ADC doğmuştur.

Potsdam Andlaşması, anti-hitlerist ittifaka dahil büyük devletleri olduğu kadar, ADC ve AFC'ni de eşit ölçüde bağlayıcı bir devletler hukuku belgesidir. Bu andlaşmanın Batı Almanya'da bugüne kadar hâlâ uygulanmamış olması, AFC topraklarında yeniden harp tehlikesinin başgösterdiğini gören Avrupa halkları için bir endişe kaynağıdır. Alman emperyalizmi ve militarizmi, AFC topraklarında hâkimiyetlerini yeniden kurmaya muvaffak olmuşlardır. Emperyalist devletlerle ittifak kuran, Hristiyan – Demokrat Birliği ve Hristiyan-Sosyalist Birliği gibi büyük sermaye partilerine ve ne yazık ki sosyal-demokratların sağcı liderlerine dayanan bu gerici güçler, Almanya'yı bölmeyi, Batılılara ait üç bölgede gerçek demokratlaştırma sürecini önlemeyi ve Potsdam Andlaşmasını lüzumsuz bir kağıt parçasıymış gibi yırtıp atmaya başarmışlardır. Bu ihanetin ve halk çıkarlarının mezada çıkarılmasının mükâfatı olarak Batı Almanya, Amerikan emperyalizminin çıkarlarına hizmet eden saldırgan NATO blokuna alınmış, emperyalizmin ADC'ne, SSCB'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı yöneltmiş karşı-devrimci global stratejisinin «ileri karakolu», intikamcılığın ve neo-naziliğin yuvası haline getirilmiştir.

Batı Almanya'daki egemen çevreler, daha K. Adenaver ile C. F. Dales zamanında hazırlanan ve Cumhuriyetimizin varlığına kastetmek, onu sömürü ve soygun alanı haline getirmek, ADC'nin «geriye dönüşünü» («roll back») sağlamak hedefini güden politikayı yıllar boyunca uygulamışlardır.

ADC'ne karşı uygulanan dolaysız hücumların iflâsa uğraması üzerine, Batı Alman emperyalizmi son zamanlarda memleketimize «sızma» politikasına başvurmuştur. Bu amaçla da psikolojik savaşın politik, ideolojik ve ekonomik şekil ve metodlarından faydalanmaktadır. Bunun yanı sıra da, iyi niyetli demeçler maskesi altında, daha evvelki gayesine erişmek maksadiyle gerekli askeri şartları hazırlamaya önem vermektedir. Söz konusu gaye, evvelce olduğu gibi, bugün de ADC'nde sosyalist düzene son vermektir.

Batı Alman emperyalizmi gerçeklere dayanan sınırları şüphe altında göstermeye yeltenmektedir. Hattâ nükleer silâhların yayılmasını önleyen

anlaşmanın imzalanmasından sonra da, hâlâ, yığınsal imha silâhlarını elde etmek için olağanüstü çabalar harcamaktadır. Bon çevreleri, ADC ile AFC arasında devletler hukukuna ve eşit haklara dayanan bir anlaşmanın imzalanmasını engellemekte, bağlantısız bir varlığa sahip olan Batı Berlin'den kötü niyetlerle faydalanmaktadırlar. Olgular, Batı Alman emperyalizminin, global diye adlandırılan stratejide özel bir yeri olduğunu ve ne gibi amaçlar peşinde koştuğunu açıkça göstermektedir.

AFC'nde birçok kimseler Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin yönetmenliğindeki yeni hükümetin durumu gerçekçi bir gözle değerlendirmesini ve Batı Almanya'nın politikasında tutucu güçleri hedef tutan değişiklikler yapmasını beklemektedir. Bilindiği üzere milyonlarca seçmen ASDP'ne oy verirken bu parti iktidarı gelince «Adenaver dönemi»nin perspektiften yoksun ve tehlikeli politikasına son vereceği, sadece sözle değil, her şeyden önce fiilen yeni bir yol tutacağı ümidine kapılmıştır.

Faşizmden kurtuluşumuzdan çeyrek yüzyıl sonra, faşizm canavarına karşı savaşta canlarını vermiş savaşçıların vasiyetini yerine getiren işçi sınıfının partisi Alman Birleşik Sosyalist Partisi, ADC halkı ve hükümeti, tarihin derslerini gözönünden uzaklaştırmadan ve Alman topraklarında yeni bir harbe asla izin verilmemesi isteğine sadakatle bağlılıktan vazgeçmeden, sosyalist devletimizin çok yönlü gelişmesi uğrunda her türlü çabayı sarfetmektedirler.

Bu çalışmalarda, SSCB ile kardeşçe ittifakını ve bütün sosyalist ülkelerle dostluk bağlarını daha da kuvvetlendirmek, dünya komünist hareketi ve uluslararası işçi sınıfı karşısındaki ödevimizi yerine getirmek amacı en önde gelmektedir. Sosyalizm uğrunda ve emperyalizme karşı savaşta yeni başarıların biricik güvencesi budur.

Fransız Komünist Partisinin XIX. Kongresinde kabul edilen tezler üstüne

ETYEN FAJON

Fransız Komünist Partisi'nin XIX. Kongresinde incelenen ve kabul edilen belgeler arasında tezler önemli bir yer almaktadır.

Bu belgede, parti kuruluşunun teorik ve örgütsel prensipleri üzerinde bütün ayrıntılarıyla durulmamıştır. Marks, Engels ve Lenin'in eserlerinde açıklanan bu prensipler, yarım yüzyıldan beri, bilginin ilerlemesi ve toplumsal değişimlerin birbirini izlemesi sayesinde, partinin ve uluslararası işçi hareketinin temel belgelerinde geliştirilmiştir. Öte yandan tezler, Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesince, 1968 yılının Aralık ayında Şampinyi'de kabul edilen ve uzun bir tarihsel dönem boyunca Fransız komünistlerinin, ileri demokrasi ve sosyalist Fransa uğrundaki eylemlerinin programını teşkil edecek olan Manifestin de yerini almış değildir.

XIX. Kongre, bu tezlerde, gelecek kongreye kadar parti eylemlerini, FKP'nin teori ve programına uygun olarak yürütme ödevini ortaya koymuş bulunmaktadır.

Tezlerin nasıl hazırlandığını kısaca anlatmak istiyoruz. Bu, partimizin demokratik çalışma metodlarını göstermesi bakımından faydasız olmasa gerek.

Merkez Komitesi, 14 Ekim 1969'da, XIX. Kongre'nin toplanmasını kararlaştırdı, ve aynı zamanda, üyeleri arasından seçtiği bir komisyona bir ön-tasarı hazırlama ödevini verdi. Merkez Komitesi 13 Kasım'da tekrar toplandı ve ön-tasarıda değişiklikler yapılmasını öngören 158 teklifi gözden geçirdi, bunların 100 kadarını gözönünde bulundurarak, kongrede görüşülmesi teklif edilen tezlerin ayrıntılı bir tasarısını «Ümanite» gazetesinde yayınladı. Merkez Komitesi'nin bu plenumunda, partimizin Genel Sekreteri Valdek Roşe, bütün komünistleri, fikirler ve teklifler ileri sürmeye davet etti.

Bazı istisnalar bir yana, her parti örgütü, tezlerin incelenmesi için birkaç, hattâ dört-beş toplantı yaptı. Taban örgütlerinde binlerce değişiklik teklifi ileri sürüldü. Seksiyonlar ve federasyonlar tarafından düzenlenen konferanslarda da tezlerin incelenmesine devam edildi ve pek çok teklif yapıldı.

«Ümanite» gazetesinde ve haftalık «Frans Nuvel» dergisinde açılan tartışma köşelerine, Merkez Komitesi'ne ve buna bağlı komisyona o kadar fazla makale ve mektup gönderildi ki, çoğu defa bunlardan sadece bazı alıntılarla yetinmek zorunluluğu ortaya çıktı. Seçmeler yapılırken bütün önemli konuların ele alınmasına ve çeşitli görüşlerin yansıtılmasına dikkat

edildi. Genel olarak incelemeye ilgili 150 kişisel ve kolektif belge yayınlandı.

Partinin demokratik hayatını yansıtan XIX. Kongre, hangi değişikliklerin gözönüne alınması gerektiğini kararlaştırdı. Daha öncesi parti kongrelerinden hiç birinin hazırlıkları, bu kadar geniş ölçüdeki incelemeler temeline dayanmamıştır. Fransa'da Komünist Partisi'nden başka hiçbir siyasal örgüt, böyle bir demokrasi örneğini verecek durumda değildir. İktidarın kuyruğuna takılmış olan Cumhuriyetçi Demokratlar Birliği gibi gerici partilerin ve bağımsızlar ya da merkezçiler grupları gibi ünlü kişilerin kulüpleri durumunda olan örgütlerin bu alanda sözü bile edilemez. Partimiz hariç, bütün solcu partiler şimdiye kadar parti hayatı denince daima birbirine hasım fraksiyonlar arasındaki bitmez tükenmez çatışmaları anlamışlardır. Söz konusu partilerin sosyal temellerinin belirsizliğini yansıtan bu çatışmalar, onları burjuva görüşlerinin etkisi altına sürüklemekte ve kendi saflarındaki çoğunluğun isteklerine aykırı kararlara değilse bile, sık sık çıkmazlara zorlamaktadır. Sosyalist Partisi'nin 1969'daki cumhurbaşkanlığı seçiminde Defer'i aday gösterme kararı bunun bir örneğidir.

Partimizin politikası, bütün üyeleriyle örgütlerinin katıldıkları tartışmalar sırasında hazırlanmaktadır. Bu yüzden, kongre tarafından onaylanan tezler ve kararlar, parti için birer yasa halini almaktadır. Şampinyi'de kabul edilen Manifestte, «komünist partisi, çağımızın en büyük devrimci partisidir» denilmekteydi. Buna şunu de ekleyebiliriz: Partimiz, Fransa'nın en büyük demokratik partisidir.

Komünistlerin tezler tasarısını hemen hemen oybirliğiyle onaylamaları, partimizin ideolojik ve politik bakımlardan ne kadar sağlam bir birlik halinde olduğunu göstermektedir. Halkın çıkarlarını savunan, eylemlerimizin etkinliğini sağlayan bu birlik, hasımlarımızda gerçek veya yapmacık bir hayret uyandırmaktadır. Burjuva bireycilik ve gevezeliğinin savaşı gölgede bıraktığı çevrelerde komünistlerin birliği ile alay etmek geçer akça sayılmaktadır. Gerçekte ise partiyi ölüme sürükliyen ve olay konusu yapan şey, içindeki çeşitli eğilimlerdir. İşçi sınıfının partisi olması, genel prensiplerin, tek programın ve tek nitelikli politikanın komünistler tarafından önceden benimsenmesi, parti birliğinin temelini teşkil etmektedir.

Ekonomik, sosyal ve politik olaylar, karmaşık ve değişkendir. Toplumun çeşitli zümreleri, belirli maddi koşullar içinde, bilinç, kararlılık veya tereddüt bakımlarından farklı tepkiler gösterirler. Bu yüzden tezlerde ele alınan sorunlar, görüş teatisine ve sık sık değişiklik teklifleri yapılmasına yol açmıştır. Bazı konularda çok hareketli geçen tartışmalar, partinin temel prensiplerinin yeniden doğrulanmasına imkân vermiştir. Halbuki revizyonistler bu temel prensipler üzerinde tereddütler yaratmaya çalış-

mışlar ve komünistlerin sert tepkileriyle karşılaşmışlardır. (Bu konuya biraz sonra tekrar değineceğiz.)

Parti tarafından ilk önce incelenmesi gereken sorunlardan biri şuydu: Fransa'da tekeller politikasında yeni bir aşama başlamış mıdır? Tekelci burjuvazinin memleket hayatı üzerindeki egemenliğı yeni bir olgu değilde, biçimleri değışmektedir. Bu egemenlik, uzun yıllar boyu klâsik parlamentar sistem çerçevesi içinde gerçekteleşmiştir. 1958 yılında dö Gol rejiminin yerleşmesi, bu alanda büyük değışiklere yol açmıştır. Partimiz, bu rejimi, daha başlangıçta tekeller egemenliğinin dolaysız belirtisi olarak nitelemiştir. Hükümetle büyük finans ve sanayi grupları arasındaki sıkı bağlar, iki tarafın tekel-devlet kapitalizmine özgü tek mekanizmada birleşmesi, Fransız politikasının 12 yıllık niteliğini teşkil etmiştir.

Bugün bu rejim tüm politik alanlarda etkisini o kadar artırmıştır ki, yeni bir aşamanın sözünü etmek doğrudur ve gereklidir. İşçi sınıfının ve halkın, 1968 yılı bahar olaylarında büyük bir gelişmeye ulaşan muhalefetine karşı koymak amacıyla yönetici çevreler, muhalefet saflarında birliğin geçici yokluğundan faydalanarak, gerici güçlerle aralarındaki ikinci dereceli anlaşmazlıkları bir yana itip çarçabuk anlaştılar. (Halbuki birlik olsaydı, işçi sınıfı ve halk, bunalımı demokratik yoldan ortadan kaldıracabileceklerdi.) Gerici güçlerle yapılan ittifak sayesinde dö Gol iktidarı dö Golcü merkezci bir iktidar haline geldi. Özünü ve amaçlarını değıştirmiyen bu yeni iktidar, tekellerin yoğunlaşmasını önemli ölçüde hızlandırmakta, halk yığınlarının hayat düzeyine karşı saldırılarını artırmakta, demokratik özgürlüklere kastetmekte, işçi sınıfını kapitalist sistemle bütünleştirmeye kalkışmakta ve ulusal çıkarları savunmaktan vazgeçme yoluna yönelmektedir.

Bu son durum karşısında partimiz, Fransa'nın dış politikasını gözden geçirmek zorunda kaldı. Memleketimizi sömüren tekeller bu politikanın esinleyicileridirler. Uluslararası emperyalizmle dayanışma halinde olan tekeller, bir yandan da, dünyadaki rakipleri karşısında kendi çıkarlarını savunmaktadırlar. Dünya kapitalist sistemi ahenkli bir bütün değildir, tam tersine, birbirinin canına kasteden güçlerden meydana gelmiştir. Buna rağmen Fransız kapitalizmi kendi yapısındaki değışiklikler, çeşitli emperyalist ülkelerin gelişmesindeki dengesizlikler ve halk savaşının gelişmesi karşısında duyduğu korku yüzünden, son zamanlarda yabancı kapitalizmle bağlarını pekleştirmek zorunda kalmıştır. Pompidu tarafından «dönemeç» diye adlandırılan ve daha general dö Gol iktidardayken, Nikson'un Paris'i ziyareti ile başlayan ve bir senedir gerçekleştirilen başlıca dış politika değışikliklerinin nedeni işte budur. Hü ekonomisinin bazı temel kollarında (örneğin, atom enerjisi kolunda) yabancı şirketlerin egemenliğinin artmasına gitgide daha fazla yardımda bulunmakta, NATO ile yeni işbirliği biçimlerini ısrarla araştırmaktadır. Fransa, Lâhey'de 1969 yılının Aralık ayında yapılan konferansta, Avrupa

Birliği ve İngiltere'nin Ortak Pazara girmesi konularında ileri sürülen isteklerin başlıcalarını kabul etmiştir. Bugünkü hükümet, Avrupa kolektif güvenlik sorunlarını inceleyecek olan konferansın toplanmasını oyalamakta, Paris-Bon ittifakını canlandırmaya çalışmaktadır.

ABD'nin Viyetnam saldırısının devamı karşısında sesini çıkarmıyan hükümet, 15 Kasım 1969'da yapılması kararlaştırılan Viyetnam halkıyla dayanışma gösterilerini yasaklamıştır. Kongre, tezlerde, Fransa'nın dış politikasında meydana gelen yön değişikliğini belirtemeyi hedef edinen teklifleri işte bu koşullar yüzünden kabul etmiştir.

Kongreyle ilgili tartışmalar çerçevesi içinde yayınlanan birçok mektuplarda ileri demokrasi kavramı incelenmiştir. Kongre ileri demokrasinin «sosyalizme geçişin bir şekli» olduğunu belirterek, FKP'nin Manifestinde yer alan tarifi doğrulamıştır.

Partinin Manifestinde sosyalizmin, büyük üretim araçlarının toplumsal mülkiyet haline getirilmesini, siyasal iktidarın işçi sınıfıyla müttefiklerinin eline geçmesini, yani şu veya bu şekilde siyasal ve toplumsal devrimin yapılmasını gerektirdiği belirtilmekteydi.

Sosyalist devrim, yalnız geniş halk yığınlarının katılmasıyla gerçekleştirilebilir. Bunun için de, yığınların, devrimin gerekliliğine kendi tecrübeleriyle inanmış olmaları lâzımdır. Bu çözümleyici şart ise, memleketimizde henüz olgunlaşmamıştır.

Bununla beraber beden veya akıl emeği işçilerinin büyük çoğunluğına ve müstakil üreticilere, tekeller egemenliğinin kurbanı olduklarını, dolayısıyla bu egemenliği ciddi surette sınırlandırmak ve köklü siyasal değişimler yapmak için çabalarını birleştirmelerinin çıkarlarına uygun olduğunu daha şimdiden örneklerle ispat etmek mümkündür.

Tekellerin tedricen millileştirilmesine, veya halkın, ekonomik ve toplumsal hayatın bütün alanlarında yönetime gerçekten katılmasına dair şiarlar seferber edici bir güce sahiptir. Fransız komünistlerinin ileri demokrasi uğrındaki savaşının programı bu gibi reformlara dayanmaktadır. Bu savaş, tekeller aleyhtarı güçlerin birleşmesi için hâlen mevcut olan gerçek koşullara uygun düşmektedir.

İleri demokrasi, emekçilerin ve ulusun en gerekli ihtiyaçlarına cevap vermekte, büyük sermayenin en önemli ekonomik kaldıraçları üzerindeki egemenliğini sınırlandırmakta, tekelleri burjuvaziyi zayıflatmakta, proletaryanın öncü rolününün güçlenmesini sağlayan halk girişim ve savaşının gelişmesine yardım etmektedir. Kısacası, ileri demokrasi, güçler oranının değişmesine ve sosyalist devrim savaşı için elverişli koşulların yaratılmasına doğru yönlendirilmiştir. Lenin, 1916'da şunları yazmıştır: «Demokrasi uğrındaki savaşın proletaryayı sosyalist devrimden sapırtılabileceğini, bu devrimi gölgeleyeceğini düşünmek en büyük hata olur. Tam tersine, tam

demokrasiyi gerçekleştirmiyen sosyalizmi zafere ulaştırmak nasıl mümkün değilse, demokrasi uğrunda çok yanlış, ardıcıl ve devrimci bir savaş yürütmeyen proletarya, burjuvaziye karşı zafer kazanmaya hazırlanamaz» (Lenin, Bütün Eserleri, cilt 27, s. 253, Rusça).

Tartışmalarda işçilerle demokratik güçler arasındaki ittifak sorunu ele alındı. Hiç şüphe yok ki, bu ittifak, sosyalizme yol açan demokrasinin kurulması için temel koşuldur. Çeşitli konular üzerinde de duruldu. İşte bir kaç: Sosyalist Parti ile ilişkiler konusunda neden özel bir çaba ile durulmaktadır? Öteki solcu gruplara karşı nasıl davranmalıyız? Dine bağlı olanlarla ortak eylemler yürütmenin olanakları nelerdir? XIX. Kongre bu sorunlardaki tutumun kesinlikle tespitine yardım etti.

FKP, Sosyalist Parti'nin uyguladığı sınıflararası işbirliği, gericiliğe tâvizler verme ve tek cepheye düşmanca davranma politikasını daima ve hiçbir uzlaşmaya yanaşmadan eleştirmektedir. Komünistler, sosyalistlerin bu politikadan vazgeçtiklerine inanmakta ihtiyatlı davranmaktadırlar. İşçilerin büyük çoğunluğu Komünist Partisini kendi partileri saymakla beraber, sosyalizmi bütün kalpleriyle isteyen, fakat henüz reformist hayallardan kurtulmamış olan diğer işçiler, emellerini, önemli ve sürekli bir akım olan Sosyalist Parti'nin dile getirdiği kanısını taşımaktadır. Şu halde işçi sınıfının birliği, her şeyden önce, sosyalist emekçilerin ortak eylemlere kazanılmasını gerektirmektedir ki, buna, Sosyalist Parti'yle açık ve sağlam bir temel üzerinde yapılacak bir anlaşma önemli hizmetlerde bulunabilir.

Esasen biz, ortak bir tekel aleyhtarı program temeli üzerinde, sadece komünist ve sosyalist partiler arasındaki bir anlaşmaya değil, bütün demokratik örgütler arasındaki anlaşmaya taraftarız. Böyle bir anlaşma, memlekette çoğunluğa sahip güçlerin birleşmesine doğru gerçek perspektifler açabilir, ve aynı zamanda, gerekli değişikliklerin yapılması uğrundaki savaşta halk yığınları arasında ittifak kurulması işini hızlandırabilir.

Burada, diğer sorunların yanısıra, Birleşmiş Sosyalist Partisi (BSP) sorunu da ortaya çıkmaktadır. Bu partinin büyük burjuvazinin teknokratik ideolojisine teslimiyeti, maskelenmiş reformist pratiği, kısmi istekler uğrundaki savaş, küçümsemesi, demokrasi savaş, sosyalizm savaş, arasındaki bağları gözönünde bulundurmaya yanaşmaması, komünizm ve birlik aleyhtarlığı, sendika örgütlerinin demokratik hayatına karışmaya çalışması ve aşırı solculuk edebiyatı ile bunları yaymaya çabalaması, tabanını meydana getiren ara tabakalarla küçük burjuva zümrelerinin sabırsızlığını, tutarsızlığını ve bireyciliğini yansıtmaktadır. Fransız komünistlerinin BSP ile ilişkilerindeki güçlükler, işçi sınıfıyla bu tabakalar arasında tekelci kapitalizme karşı savaşta birlik kurmayı biraz daha zorlaştırmaktadır. Bununla beraber biz, bu savaşın çerçevesi içinde, BSP temsilcilerine görüşme teklifinde bulunmayı doğal saymaktayız.

Dine bağılı beden ve akıl işçileriyle eylem **birliği** 1936 yılından beri güttüğümüz politikamızın bileşik unsurlarından biridir. Felsefi görüşlerimiz arasında herhangi bir **uygunluk söz konusu olmadığı** halde, komünistlerle katoliklerin anlaşmalarına, **ortak ve en âcil** isteklerden başka, kapitalizmin cinayetlerine karşı **besledikleri nefret** de yardım etmektedir ki, bu cinayetler, gittikçe daha fazla sayıda **hristiyanı** toplumsal eylemlere itmektedir. Bu çevrelerde meydana gelmekte olan değişimler (Katolik kilisesini sarsan tartışma ve çelişkilere yolaçan bu değişimler) bu sorunun önemini gittikçe daha fazla artırmakta ve bizim, komünistlerle katoliklerin yakınlaşmaları uğrunda ardıcıl eylemlerde bulunmamızı gerektirmektedir.

Kongre hazırlıkları sıralarında Çekoslovakya olayları da gözden geçirildi. Bu olaylar karşısındaki tutumumuzun parçalanmamıza yolaçacağı ümidine kapılan burjuvazinin bu ahmaklığına şaşmamak mümkün değildir. Oysa biz, 22 Ağustos 1968 günü yayınlanan kararımızda, uluslararası komünist hareketinin birliğini, ve her şeyden önce, partimizi Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne daima bağlamış olan kardeşçe dostluk bağlarını kuvvetlendirmek için çabalarımızı artıracığımızı ilân ettik.

21 Ekim 1968 günkü toplantısında FKP Merkez Komitesi, Sovyet aleyhtarı bir demeçle bu kararı kabaca çiğniyen Roje Garodi'yi kınadı. Aynı yılın Kasım ayı başlarında partimizin bir heyeti SBKP'nin bir heyetiyle görüşmeler yaptı ve emperyalizme karşı, barış ve demokrasi uğrundaki savaş sorunlarında geniş ölçüde fikir beraberliği sağlandı. Daha sonra, gücümüz yettiği ölçüde çaba hacıyarak, komünist ve işçi partilerinin 1969 Haziranında Moskova'da yaptıkları Uluslararası Danışma Toplantısının hazırlanmasına ve başarısına yardım ettik. Ve nihayet 1969 Kasımının sonunda partimizi temsil eden bir heyet, Çekoslovakya Komünist Partisi temsilcileriyle bir toplantı yaparak, kardeşçe görüşmelerde bulundu. Heyetimize memleketteki durum hakkında geniş bilgi verildi ve Çekoslovakya Komünist Partisi'nin kendi sorunlarını çözmek için neler yapmaya kararlı olduğu açıklandı. Biz güçlükleri yenmek, sosyalizm kuruluşunu devam ettirmek ve genişletmek uğrundaki çabalarını desteklediğimizi bildirdik. Bu durum, ortak düşmanlarımızın kalbine bıçak gibi işledi. Proletarya enternasyonalizminin dikkate değer bir ifadesi olan XIX. Kongre, uluslararası komünist hareketinin birliğini kuvvetlendirmemize, SBKP ile mevcut dostluğumuzu daha da sağlamlaştırmamıza hizmet etti.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Kongre-öncesi tartışmaların karakteristik taraflarından biri de, partinin genel tutumunu değiştirmek için revizyonistlerin giriştikleri çabaları bütün komünistlerin açıkça görmüş olmalarıydı. Revizyonistler, partinin teorik temellerini, çağımız hakkındaki

değerlendirmesini, strateji ve taktiğini, örgütsel ilkelerini veya partinin uluslararası komünist hareketindeki mevzilerini değiştirmeyi hedef edinmişti.

Tezlerde, tekelci konsantrasyonun hızlandığı bir dönemde büyük çapta ilk sınıfsal çatışma olarak değerlendirilen Mayıs-Haziran 1968 hareketinin, ideolojik alandaki savaşları kuvvetlendireceği düşünülebilir. Çünkü, işçilerle birlikte, burjuvazinin etkisi altında bulunan yeni yeni sosyal tabakalar da Mayıs-Haziran hareketine katılmışlardır.

Burjuvazi, Marksizm-Leninizmin çeşitli şekilde yozlaştırılmasından faydalanmakta, bunları desteklemektedir. Buna dayanarak fikirlerimizin yayılmasına engel olmaya veya geciktirmeye çalışmaktadır. Bu koşullar içinde ideolojik mücadele özel bir önem kazanmaktadır.

XIX. Kongre, komünistleri, parti saflarında başgösteren ve gerçekte birbirine uygun düşen, karşılıklı olarak birbirini besleyen ve aynı ideolojik kaynaktan kuvvet alan «sol» ve sağ oportünizme karşı uyanık davranmaya davet etmiştir. İki cephede savaş, partinin daimi ödevlerinden biridir.

Parti MK'ne (1) yeniden seçilmeyen Roje Garodi, kendisini bilimsel sosyalizmden uzaklaştırmış olan uzun yolda bir adım daha atarak, kongre arifesinde partinin genel doğrultusuna her bakımdan aykırı bir doğrultu ortaya attı. Yayınladığı kitap, burjuvazi basını, radyosu ve televizyonu tarafından, yazarının da iştirakiyle geniş ölçüde reklâm edildi.

Burjuvazinin tam tersini beklemesine rağmen, bütün parti bu tutuma, çağımızın en önemli sorunlarını derinliğine inceleyerek karşılık verdi. Temel sorunları ele alan Kongre, bu sorunların incelenmesi sonucunda, Roje Garodi'nin teklif ettiği doğrultuyu kesinlikle reddetmiş oldu.

Roje Garodi, kitabında şöyle demektedir: «Parti doktrincilerden ibaret bir tarikat değil, Fransa'da sosyalizmin kurulmasını isteyenlerin topunun birden ilhamcısı olmak istiyorsa, bir «resmi felsefe» sahibi olamaz. Aslında parti, ne idealist, ne materyalist, ne dinci, ne de din aleyhtarı olmalıdır!»

XIX. Kongre, her komünist partisinin, dünyayı, toplumu ve bunların gelişmesini bilimsel açıdan tahlil ettiğini ve eylemlerini bu tahlil sonuçlarına göre ayarladığını, bu bilimsel açının, diyalektik ve tarihsel materyalizm olduğunu hatırlattı.

Felsefi materyalizm, doğa ve tarih hakkındaki bilimsel bilgilerin ulaştığı sonuçların sentezini yapmakta, bu sentezden kendi prensiplerini çıkarmakta ve insanın dünyayı tanıma ve değiştirme yeteneğine sahip olduğu inancını ortaya koymaktadır. Toplumun incelenmesinde uygulanan felsefi materyalizm, savaşmakta olan sınıfların gerçek hedeflerinin aydınlatıl-

(1) XIX. Kongreye kadar Roje Garodi, aynı zamanda FKP Politbüro üyesiydi.

masına imkân vermekte, reel gerçekliğin tam değerlendirilmesine dayanan strateji ve taktiğin hazırlanmasına yardım etmektedir. Bu yüzden, egemen sınıfların materyalizme kuduzca saldırmalarına şaşmamak gerekir. Lenin, «Materyalizm ve Ampiriyokritisizm» adlı eserinde, partilerin felsefe alanındaki savaşlarının, «son tahlilde, çağdaş toplumdaki hasım sınıfların eğilim ve ideolojilerini dile getirdiğini» belirtmektedir (Bütün eserleri, cilt 18, sayfa 380).

Lenin'in bu eserinin 40. yıldönümü münasebetiyle bundan 20 sene önce «Kaye dü komünizm» dergisinde yayınlanan bir makalede, felsefe alanındaki savaşla sınıfların savaşı arasındaki bağıllık mükemmel bir şekilde belirtilmişti. Makalede şöyle denilmekteydi: «Materyalizmden yapılan her türlü tâviz proletaryanın savaşını zayıflatır. Tarihsel materyalizm biricik devrimci felsefedir, çünkü kayıtsız şartsız reel gerçekliğe dayandığı için, gerçekliği yalnız o etkileyebilir ve gerçekliğe hâkim olmamızı, onu değiştirmemizi yalnız o sağlayabilir. Onun dışındaki her türlü felsefe, ancak fren rolünü oynar. Bunun içindir ki, materyalizmden yapılan en küçük bir tâviz işçi sınıfına güvensizliğin ideolojik şeklidir.»

Bu makalenin en orijinal özelliği, yazarının Roje Garodi olmasıdır.

Şimdi çağımızın niteliğini değerlendirme konusuna geçelim.

Daimi olarak tarihsel ve sosyal uygulamanın deneyimlerinden geçen Marksizm teorisi, insanlığın gelişmesini, esas olarak, birbirine karşı sınıflar arasındaki savaşın belirlediğini kabul eder. Bu yüzden, sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfını ve ulusal kurtuluş hareketini emperyalizm ve gericilikle karşı karşıya getiren ve durmadan kuvvetlenen savaş, bugünkü dünyanın karakteristik niteliğini teşkil etmektedir.

Sosyalist devrim, üretim güçlerinin çağdaş düzeyine uygun üretim ilişkilerinin kurulması için objektif bir zorunluktur. Aynı zamanda, sermaye ile işçi sınıfı arasındaki temel çelişkilerin gitgide daha fazla keskinleşmesiyle birlikte tekelci burjuvaziyle bütün emekçi tabakaları arasındaki farklar da derinleşirse, sosyalizm savaşının zaferi için daha elverişli koşullar meydana gelmiş olur.

Bu temel kavramlar, XIX. Kongrenin tezlerinde geliştirilmiş ve belirlen bir hale getirilmiştir.

Roje Garodi'ni vardığı sonuçlar ise bambaşka bir yön göstermektedir. Çünkü bunlarda, kapitalizmle sosyalizm arasındaki temel çelişkiye, bilim ve tekniğin zamanımızdaki hızlı gelişmesine ağırlık verilmemiştir. Esasen Garodi, bilim ve tekniğin bugünkü karakterini, tempolarını ve sonuçlarını yanlış değerlendirmektedir.

Toplumsal ileri gelişmesini, üretici güçlerdeki değişimlere dayandırmak, bu değişimleri, az veya çok mülkiyet ilişkilerinden ve bu ilişkilerin değişmesi zorunluğundan ayırmak, Marksizmden uzaklaşmak ve sınıflarla

toplumsal sistemler arasındaki savaşın bir zorunluk olduğunu kabul etmeyen teknokratik görüşe yıklaşmak anlamına gelir. Üretim güçlerinin değişmesi sonucu olarak sınıfların durumunda meydana gelen değişiklikler konusunda şunu hatırlatmaya bilmem ki lüzum var mıdır: Partimiz, Roje Garodi bu olayı tahlil etsin diye elleri bağlı beklemiş değildir.

Partimizin 1959 yılındaki kongresinde Merkez Komitesinin raporunu okuyan Moris Torez, bilim ve teknik alanındaki gelişimler sonucunda mühendis, uzman ve teknisyenler sayısında meydana gelen artış sorunu üzerinde durmuştur. 1963'teki Marksist fikirler haftası münasebetiyle okuduğu «Sınıf kavramı ve işçi sınıfının tarihsel rolü» başlıklı raporunda da, başlıca değer üreticisi olan proletaryanın, Marksist açıdan, işçi sınıfının özü olduğunu belirtmişti. İşletmelerdeki teknisyenleri işçi sınıfına dahil gruplar arasında sayan Moris Torez, mühendisler sorunu üzerinde durarak, bunların, ekonomik bakımdan ücretli işgücünün bir kısmı olduklarını, fakat görevleri, hayat düzeyleri ve kökenleri bakımından çoğunluğun, burjuvazi ve küçük burjuvazi çevrelerine yakınlaştığını ortaya koymuştu.

Bu rapor işçi sınıfını, bütün anti-kapitalist güçlerin doğal yöneticisi olarak belirliyordu. Partinin Manifesti, FKP'nin mühendislerin, uzmanların ve teknisyenlerin durumunu incelemek üzere 1969 yılının Ocak ayında düzenlediği ulusal seminer, şimdi de XIX. Kongreye sunulan tezler, örneğin, bilimsel bilginin üretim sürecinde gitgide daha fazla önem kazanması, üretimle bilim arasındaki yeni bağlar, sanayideki yapısal değişiklikleri, tekellerle devlet arasındaki ilişkiler gibi yeni unsurları gözönünde bulundurarak tahlili zenginleştirmişlerdir. Moris Torez, işçi sınıfıyla aydınlar arasındaki ittifakın gitgide artan önemini belirterek, çok doğru bulduğumuz şu görüşü ortaya atmıştı: «Ne köylüler veya genellikle küçük burjuvazi, ne de bilginlerin, mühendislerin ve seçkin aydınların yaratıcı dehâsı, dünyanın yenileşemsini yönetecek toplumsal gücü meydana getiremez.» Lenin'in belirtmiş olduğu gibi, Marksizm öğretisinin özünü, sosyalist toplumun yaratıcısı olarak proletaryanın tarihsel rolünün aydınlatılması teşkil etmektedir.

Bütün ücretli emek işçileri işçi sınıfı içine karıştırılamaz. İşçi sınıfı, maddi üretim araçlarına etkide bulunarak, dolaysız olarak artık-değeri, kapitali yaratan ücretli emek işçilerinden meydana gelir. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet hakkı olmıyan ve maddi üretim kollarında çalışan (ki çağdaş büyük üretim beden emeğini olduğu gibi, gitgide daha geniş bir ölçüde akıl emeğini de kapsamaktadır) bütün emekçiler işçi sınıfına dahildir. Demek ki, işçi sınıfının özünü meydana getiren sanayi ve köy proletaryasından başka, emekleriyle artık-değer yaratan bütün emekçiler de işçi sınıfı içinde yer almaktadır. Çünkü bu emekçiler, (işletmelerdeki teknisyenler gibi) ya sanayi emeğini sağlayan işlere katılmakta, ya da

(taşıt ve haberleşme alanlarındaki işçiler gibi) üretim sürecinin tamamlanmasına yardım etmektedirler. İşte bu haliyle işçi sınıfı, bugün büyümeye devam etmekte ve toplumsal dönüşümlerde çözümleyici güç olarak yer almaktadır.

Bunların yanısıra ücretli emek işçilerinin başka tabakaları daha vardır ki, son 30 yıl içinde sayıları bir hayli artmıştır ve aralarında **aydınlar** gitgide fazlalaşmaktadır. Maddi üretim alanında çalışmayan ücretli emek işçilerinin sınıfsal durumu son derece karmaşık bir manzara arz etmektedir. Çok çeşitli mesleklere mensup bulundukları halde, durumlarının ortak yanı, büyük sermaye ile onun devleti tarafından teker teker veya kolektif olarak sömürülmesidir. Bu da, onların çıkarlarıyla işçi sınıfının çıkarlarını birleştirmekte ve birlikte eylem yürütmeleri için elverişli şartlar sağlamaktadır.

Bu açık seçik Marksist fikirlerle Roje Garodi'nin öne sürdüğü anlayış arasında ortak bir yan var mıdır? Bir süre önce yayınlanan kitabında işçi sınıfı, hiç de ardıcıl olmıyan bir şekilde, «beden ve akıl emekçileri topluluğu», daha sonra «beyaz yakıllılarla mavi yakalıları birliği» ve nihayet «işçi sınıfı ve onun aydınları» diye tarif edilmekte ve bunların «yeni tarihsel blok'u» meydana getirdikleri iddia edilmektedir.

Bütün bu görüşler, komünizmin yüksek aşamasına özgü sınıfsız toplumdaki beden ve akıl emeğinin kaynaşması sürecinin artık gerçekleştiği veya neredeyse gerçekleşeceği fikrine dayanmaktadır. Bu durumda, kapitalist üretim tarzına dair Marksist tahlil gereğince, artık işçi sınıfının yönetici rolü ve işçi sınıfının kendisi ortadan kalkmaktadır. Roje Garodi'nin bu fikri, kitabının sonunda ortaya attığı «bilim adamları ve araştırmacılar bugün dünyanın değiştirilmesinde çözümleyici güçtür» iddiasıyla tam açıklığa kavuşmaktadır.

Partimizin politikası, doğal olarak, bugünkü Fransa'da toplumsal ve politik güçlerin durumları gözönünde bulundurulmak suretiyle uygulanmaktadır. Tezlerde belirtildiği gibi, «Fransız Komünist Partisi, sosyalist Fransa uğrundaki savaşta, sosyalist devrimin genel kanunlarına ve sosyalizmi kurmuş olan halkların tecrübesine dayanarak, memleketimizin somut koşullarının ve tarihsel geleneklerinin incelenmesine en büyük dikkati ayırmaktadır».

Tezlerin üçüncü ve dördüncü bölümünde, uğrunda savaştığımız ileri demokrasinin amaçları, onun yol açacağı sosyalist iktidar ve bu hedeflere varmak için temel araç olan işçilerle demokratik güçler arasındaki birlik politikası ele alınmaktadır.

Roje Garodi, parti politikasının sadece amaçlarını sükûtle geçiştirmekle yetinmiyor, örneğin, 300 sayfayı aşan kitabında ileri demokrasinin adını bile anmıyor. Ona göre, demokratik partilerin hep birlikte eylemde

bulunmalarını sağlamak için çalışmanın zamanı geçmiştir, partilerin yapısı parçalanmıştır, solcu güçler arasındaki ittifak, halk cephesi müzesine teslim edilmelidir; artık politik örgütlerin yerini elektronik hesap makineleri alacak, eşi görülmemiş, dolaysız bir demokrasi ortaya çıkacaktır.

Partinin örgütsel prensiplerine geçelim. Bu prensipler, tezlerin VI. bölümünde, demokratik santralizm sorununu inceliyen 45. maddele yer almaktadır. Şunu belirtmek lâzımdır ki, demokratik santralizmin çeşitleri yoktur. Yalnız tüzüğümüzde yeni tipte işçi partisini niteliyen ve partinin gücünü teşkil eden düşünce ve eylem birliğini sağlayan örgütlenme prensipleri vardır.

Bu ilkeler gereğince, her komünist, kongremizin hazırlık döneminde gördüğümüz gibi, parti politikasının hazırlanmasına katılmaktadır. Her parti üyesi, görüşlerini açıklamak ve bütün yönetim organları demokratik yolla seçilmiş olan parti içinde eleştiriler yapmak hakkına sahiptir. Enine boyuna incelendikten sonra kabul edilen kararlar, azınlığın çoğunluğa uyması şartları temelinde, herkes tarafından yerine getirilir.

Roje Garodi'ye göre, Lenin'in bitmez tükenmez mücadelelerinin ürünü olan ve sosyal-demokrat tipte örgütten farklı, devrimci bir işçi partisi meydana getirmek için partimiz tarafından da izlenen bu anlayıştan vazgeçmenin zamanı gelmiştir.

Demokratik santralizmin, güya «mihanki bir model» olarak uygulandığına ve güya bunun «sibernetik bir model» gereğince yaratıldığına dair açıklıktan yoksun görüşler ileri süren Roje Garodi, parti örgütlerinin, kimin tarafından ve ne zaman ortaya atıldığı gözönüne alınmaksızın her türlü görüşü incelemekle ödevlendirilmesini tavsiye etmektedir. Bu ise, büyük savaşlar veren partimizi, çatışmalı gevezeliklere sahne olacak bir kulüp haline getirebilir ve emekçilere böyle bir kulüpten uzaklaşmak hakkını sağlamış olur. Esasen işçi partisinin örgütlenme tipini tekniğin gelişmesi ölçüsüne bağlayan bir görüşten daha mihaniki bir şey olabilir mi!

Lenin'in hasımları tarafından 60 yıl önce yapıldığı gibi, «parti cizahı»na karşı saldırıya geçen Roje Garodi, partinin iller çapındaki ve ulusal çaptaki yöneticilerinden çoğuna verilmekte olan daimi ücretin kaldırılması gereğini ileri sürüyor. Garodi'nin görüşü, işçileri daimi ve mecburi olarak iş yerlerinde bulunmaya zorlayan toplumumuzda, illeri, memleketi ve dünyayı dolaşmak için zaman ve imkâna muhtaç olan parti işçilerinin sorumlu ödevlerini yerine getirmelerini engelliyecek niteliktedir.

Roje Garodi, son olarak, partinin, çalışmalarıyle «demokratik sosyalizm örneğini» verebilmesi için, çalışma metot ve üslûbunu değiştirmesini teklif etmektedir. Oysa, tezlerde belirtildiği gibi biz, sosyalist Fransa'nın

meydana getirilmesinde, bütün demokratik parti ve örgütlerin işbirliği yapmalarının mümkün ve arzu edilir bir şey olduğu kanısındayız. Çok partili sistem, aralarından hiç birini kendi örgütsel ilkelerinden vazgeçmeye mecbur edemez. İşçi sınıfı partisinden, modernizm veya sibernetik adına, çok partililiğe dayanan demokrasi yaratmasını istemek, Leninci tipte bir örgütün, (mozayik gibi) çeşitli fraksiyonlara sahip, eski sosyal demokrat tipi bir örgüt haline gelmesini istemek demektir. Böyle bir örgütün gücsüzlüğünü bundan 55 yıl önce, Birinci Dünya Harbi meydana çıkarmıştır ve iflâsına da bu plülarizm sebep olmuştur.

Bize, zamanımızın isteklerine uygun olduğu iddiasıyla, sonsuz tartışmalara sahne olan, proletaryanın yönetiminden mahrum bırakılan ve birbirine rakip fraksiyonlar tarafından didik didik edilen bir parti örgütü tavsiye ediliyor.

Nihayet, partinin tezleriyle Roje Garodi'nin görüşleri arasındaki uyumsuzluk, uluslararası komünist hareketine karşı tutumumuzda ve özellikle SBKP ile karşılıklı ilişkilerimizin niteliği konusunda da ortaya çıkıyor.

Komünistlerin ezici çoğunluğunda bu konuda en küçük bir şüphe dahi yoktur.

SBKP, tarihte ilk sosyalist devrimin yolunu açan ve onu zafere ulaştıran partidir. Uluslararası komünist hareketi ve bizim partimiz, Oktobr dönemi fikirlerinin ışığında doğmuş, doğruluğu ve verimliliği kendi tecrübelerimizle de ispat olunan prensiplerin temeli üzerinde gelişmiştir.

Fakat bizim SBKP ile dayanışmamız sadece bu şanlı geçmişe dayanmıyor.

Fransız işçi sınıfının partisi FKP, halkların emperyalizme karşı yürüttükleri genel savaşa katılmaktadır ve Sovyetler Birliği bu savaşın başta gelen gücüdür. Uzun zaman düşman bir dünyanın saldırıları ve geri kalmış bir ekonominin mirası olan muazzam güçlükler karşısında biricik sosyalist devlet olarak güçlenen Sovyetler Birliği, dünyanın altıda birini teşkil eden topraklarda sosyalizmi kurmuş, insanlığı Hitleristlerin barbarlığından kurtarmış, elde ettiği başarılarla başka ülkelerde de kapitalizmin yıkılması, dünya sosyalist sisteminin yaratılması ve gelişmesi, sömürge imparatorluklarının ortadan kaldırılması için gerekli koşulları yaratmıştır. Eğer üçüncü bir dünya harbi tehlikesi önlenebilirdiye, eğer vaktiyle köleleştirilmiş halklar bağımsızlığa kavuşmak ve ileri yola koyulmak imkânını buldularsa, bütün bunlarda en büyük hizmet payı, Sovyetler Birliği'ne, onun gücüne ve sosyalizmin çekiciliğine, Sovyet halkının gayretlerine, Yüce Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin politikasına düşmektedir.

Partimizi ve diğer kardeş partileri, proletarya enternasyonalizmi ilkeleleriyle ve önemli ölçüde de birbirinden bağımsız olarak, SBKP'ne bağlı olan savaşçı dayanışmanın dayanağı budur. Bu dayanışma (herhangi bir

sorunda çıkabilecek anlaşmazlıklara rağmen) partimizin şanlı tarihinin daimi bir niteliğidir. Hiçbir baskı, hiçbir takibat (özellikle 1939–1940 gibi çetin bir dönemde) bizi bundan vazgeçmeye zorlayamamıştır.

Roje Garodi ise gerçekleri tersine çevirmek için elinden gelen her şeyi yapıyor. Bir süre önceki yazılarında, Sovyetler Birliği'nin bütün şanlı başarıları, bir yığın hata olarak gösterilmişti. Yalnız Oktobr Devrimi'ne dokunmayan Garodi, SBKP ile dayanışma konusunda bu partiye ve sistemine hücum etmekte, çoğu defa önderlerine karşı kırıci eleştiriler yöneltmekte, gerici çevrelerin SSCB'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı iftiralarını benimsemekte, yazılarında sadece hataları ele alarak, güçlüklerin ortadan kaldırılması yolunda elde edilen başarıları ve daimi savaşı görmezlikten gelmektedir.

Roje Garodi, Sovyetler Birliği'nin bu ülkenin bazı tipik özelliklerine de dayanan tecrübesinin tümünü birden Fransa'ya mihaniki olarak aktarmaya niyetlendiğimize inanmış gibi davranıyor. Dünyadaki kuvvet oranının Sovyetler Birliği'nin varlığı ve zaferleri sayesinde değiştiğini, bunun, memleketimizi ortak hedefe götürecek olan, kendimize özgü yolu seçmemize ve uygulamamıza imkân verdiğini farketmez gibi davranıyor.

Dolayısıyla bizi, SBKP ile dayanışmadan vazgeçtiğimizi ilân etmeye çağırıyor. Bahane olarak da, komünist olmıyan güçlerin güvenini böylece sağlayacağımızı, bu dayanışmadan vazgeçmemizin, söz konusu güçleri bizimle ittifaka, Fransa'da hep birlikte sosyalizm kurmaya razı edebileceğini ileri sürmektedir.

Bu saçma çağırısı (faraza) kabul etmek, Fransa'daki devrimci hareketi dünya sosyalizminin başlıca gücünden koparmak ve böylelikle memleketimizde sosyalizme geçiş imkânlarını baltalamak olur.

Oysa partimiz, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de her türlü Sovyet aleyhtarlığının maskesini kesinlikle sıyırmak ve bugüne kadar olduğundan daha büyük bir enerjiyle komünist ve işçi partileri arasındaki birliği kuvvetlendirmeye yarar ortak eylemleri genişletmeye çalışmak kararındadır.

Bu durumda partimiz, kardeş partilerin 1969 yılının Haziran ayında Moskova'da yaptıkları toplantıyı büyük bir başarı saymakta ve bu toplantının hazırlanmasına ve çalışmalarına etkili hizmetlerde bulunabilmiş olmaktan memnuniyet duymaktadır.

Bu toplantıyı yeren Roje Garodi, hazır bulunan birçok kardeş partilerin temsil yetkisini bile tartışma konusu yaparak, Ana belgedeki tahlilin kendi yaptığı tahlilden tamamiyle farklı olması dolayısıyla, bu belgenin hareketi güçsüz hale getirdiğini iddia etmektedir.

Bu tutum, çağımızda dünya çapındaki sınıf savaşını, Marksist-Leninist partilerin niteliğini, bu partilerin ulusal alanda şu veya bu konudaki

değerlendirmelerini etkileyecek anlaşmazlıkları ne olursa olsun, onları birleştiren bağları küçümsemenin ne demek olduğunu bir kere daha göstermiştir.

Bunun böyle olduğunu, Roje Garodi'nin, sosyalist devrimin genel prensipleri yerine, sosyalizmin çeşitli «modellerine» dair kendine ait belirsiz kavramı ileri sürmesiyle açıkça meydana çıkmıştır. Bu kavram, türlü türlü yorumlar yapılmasına ve her ülkede tarihsel koşullara ve ulusal tecrübelere göre uygulanan genel toplumsal gelişme kanunlarının inkârına yol açmaktadır. Şunu da belirtmeliyiz ki, Roje Garodi zaman zaman birçok «modellere» hayran olmuştur. Yeni ütopyizmi dünyanın dört bucağına yaymaya çalışırken, bütün halklara geleceğin yolunu açan sosyalist Sovyetler Birliği'nin tecrübesini ve memleketimizde sosyalizme geçiş koşullarını inceliyen FKP Manifestini reddetmektedir.

Merkez Komitesi'nin tasarısını birçok bakımlardan değiştiren ve zenginleştiren XIX. Kongre tezlerinin kabulü, Roje Garodi'nin, kelimenin tam anlamıyla anti-tezlerden ibaret olan platformunun kesinlikle reddedildiği manasına gelmektedir.

Bugünden başlayarak, gelecek kongreye kadar, hayatın önümüze yeni yeni sorunlar çıkaracağı şüphesizdir. Kongre tezleri bu sorunlardan her birine uygulanacak nitelikte reçeteler değildir, bunları böyle saymak bürokratik bir anlayış olur. Fakat tezler, örgütlerimize, gelecekteki olayları daha iyi anlamalarında, yeni sorunlara çözüm yolu bulmalarında, gerçekliği başarıyla etkilemelerinde yardımcı olacaktır. Partinin bugünkü durumla ilgili görüşlerini, bu durumun değiştirilmesine yarıyacak yol ve araçları göstermektedir. Bunun için de, emekçi sayısının ve önemli sorunlar üzerinde düşünenlerin gitgide arttığı bir zamanda, tezler bütün fransızlar tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Bu belgenin başlıca fikirleri yığınların malı olduğu ve savaş aracı haline geldiği zaman, Fransız komünistlerinin, bütün Fransa halkıyla birlikte, onların bugünkü ve gelecekteki çıkarları adına, FKP XIX. Kongresince tespit edilen doğru hedeflere kısa süreler içinde ulaşmalarına yardım edecektir.

İşçi sınıfı, toplumsal değişimlerin yönetici gücüdür

İtalya'da komünist işçilerin V. konferansı

İtalyan Komünist Partisi, işçi sınıfı saflarındaki gücünün ne durumda bulunduğunu anlamak için, komünist işçilerle, memleket çapında muntazam konferanslar düzenlemektedir. Bu konferanslar sırayla 1957, 1961, 1965 ve 1967 yıllarında yapılmıştır. Bu yıl da 28 Şubat – 1 Mart günlerinde Milâno'da düzenlenen V. Konferansta, memleketteki 2.127 işletmeden gelen 6.512 delege ile 2.500 misafir hazır bulunmuştur. Konferans delegeleri, işletmelerde yapılan 5 bin kadar toplantıda komünist işçiler tarafından seçilmişlerdir.

Son konferansta komünist işçiler, işçi sınıfı savaşının gelişmesindeki özel dönemi gözden geçirmişlerdir. İtalya tarihinin son yirmi yılında üretim güçlerinde hızlı bir artış kaydedilmiş, toplumun sınıfsal yapısında ve çağdaş tekelle devlet kapitalizminin üretim ilişkilerinde büyük değişiklikler olmuştur. Bu yıllar içinde özellikle işçi sınıfında ve yüksek derecede gelişmiş kapitalizmin üretim cihazına doğrudan doğruya bağlı bulunan mühendis, teknisyen, bilim aydınları ve idareci personelin meydana getirdiği tabakalarda büyük bir artış olmuştur.

Tekel-devlet kapitalizmin gelişmesi, üretimin ve ulusal servetin artması İtalya'nın toplumsal yapısındaki çelişkilerin ortadan kalkmasını sağlamamıştır. Oysa burjuvazi ve sosyal-demokrasi ideologları buna bel bağlamışlar ve propagandalarını ona göre yapmışlardı. Gerçekte bunun tam tersi olmuştur. Çünkü tekel-devlet kapitalizmi, eski kapitalist ve hattâ kapitalizm-öncesi ilişkileri muhafaza ettikten başka, daha evvelki sınıf çelişkilerine yenilerini eklemiştir. Bunlar hem eski, hem de yeni çelişkileri derinleştirip keskinleştirmiştir. Bu arada kapitalizmdeki temel toplumsal çelişkinin, işçi sınıfıyla burjuvazi arasındaki çelişkinin keskinleşmesi son haddine varmıştır. Bunun yanı sıra, bir yandan tekel-devlet kapitalizmi kompleksi, diğer yandan emekçi yığınları, yani toplumun tekelle olmıyan zümreleri arasındaki çelişkinin tüm toplumsal hayat üzerindeki etkisi artmıştır.

Bu koşullar içinde memleketin çeşitli bölgelerinin (örneğin, endüstrileşmiş kuzeyin ve geri kalmış, mustarip güneyin) gelişmesindeki dengesizlik göze batmakta, toplumsal servetin sınıflar ve toplumsal tabakalar arasında bölüşülmesindeki nispetsizlikler büyümektedir. Çağdaş kapitalist gelişmenin, fazla nüfuslu şehirlerde konut yetersizliği ve pahalılığı, sağlık hizmetlerinin ve taşıt araçlarının düşük seviyesi, her derecedeki eğitim kuruluşlarının geri kalışı, insanın çevresindeki koşulların kötüleşmesi gibi bunalımlar her zamankinden fazla açığa çıkmıştır.

Geniş emekçi yığınlarının çıkarlarıyla yakından ilgili olan bugünkü İtalyan kapitalizminin çelişkileri en fazla işçi sınıfının durumunu etkilemektedir. «İşletmelerde, toplumda, devlette işçi sınıfının durumu değiştirilme-
lidir!» şiarı altında geçen komünist işçilerin **IV. Konferansı**, işçi yığınlarının, durumlarındaki gerçek ağırlığın bilincine varmaları için çalışmak gerektiğini belgelerinde belirtmişti. Sendikaların yönetimi altında dolaysız istekler ve partinin yönetiminde ortak politik amaçlar uğrunda savaşlar yürütülürken, her şeyden önce işçi sınıfının durumunu kökünden iyileştirme ödevinden hareket edilmekte ve bu ödev, onun siyasal hayatta ve devlet idaresinde yöneticilik rolünü elde etmesine kadarki işleri de kapsamaktadır.

Daha sonraki olaylar ve İtalyan toplumundaki gelişmeler bu doğrultunun yanlış olmadığını göstermiştir.

Tekel-devlet kapitalizminde kendine özgü çelişkinin (bir yandan tekel-
lerle devlet, öte yandan da tekellerle, başta işçi sınıfı olmak üzere nüfusun büyük çoğunluğu arasındaki çelişkinin) somut belirtisi İtalya'daki sınıf savaşında 1968–1969'da başgösteren ve bugün de devam eden yükseliştir. Bu çelişkinin etkisi altında işçi sınıfının savaş ve isteklerinin şekli belirlenmiş, bu sınıfın diğer tekel aleyhtarı güçlerle ittifakı kuvvetlenmiştir.

Konferansın raportörü, İtalya Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyelerinden Fernando di Culyo yoldaşın belirttiği gibi, 1964–1967 yıllarında emekçilerin savaşları belirli ölçüde yavaşladığı için, İtalyan işçi sınıfı bir hayli güçlükle karşı karşıya kalmıştır. İşçilerin eylemleri, doğrudan doğruya üretim alanında olmak üzere, ancak 1967 yılının sonlarında artmıştır. 1968'de savaş durmaksızın yayılmış ve birçok işletmeyi kapsamıştır. O yılın sonbaharında büyük ve orta işletmelerin çoğundaki işçiler savaşa katılmışlardır.

Grev hareketlerinin gelişmesini, yığınların biriken memnuniyetsizlikleri ve mücadeleye hazır olmaları ölçüsünde, komünistlerin ve İtalya'daki diğer solcu güçlerin 1968 parlamento seçimlerinde kazandıkları başarılarla, aynı yılın Mayıs-Haziran aylarında Fransız emekçi yığınlarının kuvvetli eylemleri de etkilemiştir.

1968 yılının sonbaharından itibaren işletmeler düzeyindeki grevler, emeklilik kanununda reformlar yapılması, işçi ücretlerinin bölgelere göre tespitinden vazgeçilmesi için ulusal çapta yürütülen savaşlarla birleşmiştir.

İtalya'da işçilerin emeklilik maaşları (erkeklerde 60, kadınlarda ise 55 yaşından sonra) İkinci Dünya Harbi'nin sona ermesinden bir süre sonra tespit edilmiştir. Bugün bu maaşlar yaşlı vatandaşların insanca bir hayat yaşamaları için yeterli değildir. 1967–1968 yıllarına kadar emekli maaş-

larının artırılması uğrındaki savaşı genellikle emekliler yürütmekteydi. Bu savaşa işçiler de katılınca ilk başarıya ulaşmak mümkün oldu. 1969 yılının başlarında kabul edilen yeni kanunda emeklilik maaşları, işçilerin son çalışma yıllarındaki ortalama gelirlerinin yüzde 60'ı oranındadır. Şimdi emekçiler bu oranı yüzde 90'a yükseltmek için savaşılmaktadır.

Emekçiler arasındaki birliğin muazzam gücü, işçi ücretlerinin bölgelere göre tespitine karşı yürütülen savaşta da kendini gösterdi. Bu savaşa, ücretleri yüksek kategoriye dahil olan, Milâno ve Torino işçileri de katıldılar. Bu ortak eylemler sonucunda işçilerin istekleri yerine getirilerek, 1969 yılının başlarında ücretlerin bölgelere göre tespitine son verildi.

Bununla beraber elde edilen başarılar işçi sınıfının savaşlarındaki gelişmeleri durdurmadi. 1969 yılının ilkbaharından itibaren işletmelerde genel işçi toplantıları yapılması, şube ve atölyelerde işçi delegeler seçilmesi, işletme çapında delege konseyleri meydana getirilmesi gibi çok önemli istekler gitgide daha fazla sayıda işletmeyi kapsamaya başladı. Bu istekler işçilerin işletmelerde olup bitenleri etkilemelerine yarıyacak yeni araçlar sağlayacaktır.

Delege işçiler V. Konferansta yaptıkları konuşmalarda, işçi sınıfının bu kazanımları sırasında elde ettiği zengin ve somut tecrübeleri belirtmişlerdir. Porto Margera şehrindeki «Petrolikimiko» fabrikasında çalışan Perini yoldaş, savaş sürecinde, savaş yönlerinin seçilmesine, işverene karşı isteklerin tespitine kollektif olarak etkide bulunma isteğinin işçiler arasında nasıl geliştiğini anlattı. Bolonya şehrindeki SABIEM fabrikası delegesi Paneri yoldaş, genel işçi toplantıları gibi araçlardan yararlanma hakkının, sendikalarda birleşme sürecinden daha ileri giden yeni bir birlik kurulması sürecine yol açtığını belirterek, bunun işçi sınıfının yöneticilik yeteneğini geliştirmesine imkân verdiğini söyledi.

Yeni istekler, tabandan, işçi çevrelerinden gelmektedir. Bu istekler, işçi sınıfının, şimdiye kadar kapitalistlerin olağanüstü imtiyazı olan emeğin örgütlenmesi alanında da sözünü söyleme azmini dile getirmektedir.

1969 yılı, işletmelerde ve bazı sanayi kollarının tümünde yeni toplu sözleşmelerin imzalanması yüzünden, İtalyan işçi sınıfının yığınsal eylemlerine sahne oldu. Çeşitli işletmelerin (ve bu arada otomobil endüstrisinin devlerinden «FIAT»ın) başında bulunanlar, yığınsal eylemlerden çekindiklerinden açık uzlaşmazlıklara yol açılmaması için, işçilerin isteklerine uygun bazı tâvizlerde bulunmaya razı oldular. Fakat işçi sınıfı, en büyük üç işçi konfederasyonu tarafından ortaklaşa hazırlanan istekleri ısrarla savunuyordu. Yılın daha ilk yarısında hemen hemen 3 bin işletmede yeni sözleşmeler imzalandı. Sonbaharda ise, sanayi kollarını ilgilendiren toplu sözleşmeler uğrunda sınıf savaşı başladı. Bunun ölçüsü o kadar büyüktü ki, Eylül ve Kasım ayları arasında emekçilerin yaptıkları grevler 300 milyon

iş saatini aştı. Konferansta da belirtildiği gibi, bu savaş başlıca üç yönde başarılar sağlamış oldu: ücretler artırıldı, tedricen 40 saatlik çalışma haftasına geçilmesi kararlaştırıldı ve işçilere işletmelerde yeni haklar tanındı.

Meselâ metalürji ve metal işleme işletmeleriyle imzalanan toplu sözleşmede, işçilerin saat başına ücretlerine 65, diğer personelin aylıklarına ise 13.500 lira zam yapılması, 1971–1972 yılları arasında 40 saatlik çalışma haftasına geçilmesi, «emek ilişkileriyle ilgili sendikal sorunları» görüşmek üzere genel işçi toplantıları düzenleme hakkının tanınması yer almaktadır. Şayet bu gibi toplantılar, mevcut bütün sendikaların ortak kararıyla düzenlenirse, yılda ödenmiş 10 çalışma saati ayrılması mümkün olmaktadır.

İşçilerin önemli başarılarından birini de, sendikaların işletmelerde faaliyette bulunmaları hakkının, kapitalistler tarafından resmen kabul edilmesi teşkil etmiştir. Bunun İtalyan işçileri için de demek olduğunu anlıyabilmek için şu kadarını belirtmek yeter: sendika temsilcileri 20 yıldan beri ilk defa olarak «FIAT» işletmelerinde açıkça faaliyette bulunmak imkânını elde ettiler.

İtalyan işçi hareketinin 1969 yılının «kızgın sonbaharında» elde ettiği başarılar, sınıf bilincinin ve sınıf savaşının gelişmesinde ileri doğru atılan kesin adımlardır. Geniş işçi tabakaları paternalist⁽¹⁾ ve reformist hayallerden kurtulmuşlar, efendilerin korbaca başvuracakları (kapitalistlerin bu gibi küstahlıkları, işçilerin hep beraber harekete geçmeleri sayesinde önlenebilmiştir) korkusunu yenmişlerdir. Yığınların, kendi tecrübeleriyle bilincine vardıkları proletarya birliğinin gücü, çeşitli sendika konfederasyonları arasındaki ilişkilerde önemli değişikliklere sebep oldu. Bunlar karşılıklı anlayış havasını geliştirdiler ve aralarındaki temasları, bütün düzeylerde genişlettiler. İtalyan Genel Emek Konfederasyonu, İtalyan Emekçi Sendikaları Konfederasyonu ve İtalyan Emekçileri Konseyi savaşta hep birlikte katılmakta, istek ve eylemlerini ahenkleştirmektedirler. Komünistlerin ardıcıl politikasının etkisi ve tabanın baskısı sonucunda öyle bir süreç başlamıştır ki, böylesi ileride sendika hareketindeki bölünmeleri ortadan kaldırarak, memlekette sendikalar birliğini sağlayabilir.

Üretimde otoriter kapitalist yönetime karşı, demokratik haklar ve işçilerin işletmelerdeki meselelerinin çözümlenmesinde, kontrolünde söz sahibi olmaları için yürüttükleri savaş, bütün İtalya'nın değişmesi, demokrasinin gelişmesi, reformlar yapılması ve sosyalizm yolunun açılması eylemlerinde işçi sınıfının yönetici rolü uğrundaki savaşla birleşmektedir.

(1) Paternalizm: kapitalistlerin, işçi sınıfını sınıf savaşından uzaklaştırmak için işçilere bazı haklar vererek, «babalık» taslamaları anlamında kullanılan bir terimdir. (Y. Ç.)

Böylelikle de işçi hareketi, politika ve devleti yönetme alanlarına kesin olarak girmekte, devletin sosyal rolünün kökten değiştirilmesi gerektiği sorununu ortaya koymaktadır. Komünist işçilerin V. Konferansı, «işçi sınıfı memleketin demokratik ve sosyalist yenileşmesinde yönetici güctür» ve «emekçilere işletmelerde ve memlekette daha geniş yönetim hakkı sağlanmalı» şiarları altında geçti. Konferansa katılanlar, konuşmalarında, çağdaş burjuva devletin gerçek rolünün tekellerin çıkarlarını korumaktan ibaret olduğunu belirttiler. Viçentsa şehrindeki «Lanerosi» işletmesinde çalışan kadın işçilerden M. Markante yoldaş: «İtalya'nın en modern tekstil işletmesinde çalışmaktayız, bizi en modern şekilde sömürmektedirler» dedi ve şöyle devam etti: «Devlet sanayiinin özerk rolünden vazgeçilerek, onu tekellerin emri altına verme eğilimi işçi sınıfının durumunu daha da kötüleştirmektedir. Bundan dolayı tekstil endüstrisini düzenliyecek kanun değişikliği uğrunda parlamentoda yürütülen savaşın, tekstil işçisi kadınların savaşıyla birleştirilmesi gereklidir.»

Pömbino şehrindeki «İtalsidér» devlet işletmesi işçilerinin temsilcisi Ancolini yoldaş, konuşmasında şunları belirtti: «Devletin endüstriye iştirakiyle ilgili yeni politika isteklerimizin başlıcalarındandır. «FIAT» (özel tekeldir) İtalyan ekonomisinin çözümleyici kollarına el atmaya başlayalı beri bu isteğin gerçekleşmesi şart olmuştur . . . «FIAT»ın amacı «özel» metalürjiye sahip olmaktır ve bunun için «İtalsider» gibi bir devlet işletmesinin özel sektöre devredilmesini istemektedir. Bu isteğe karşılık komünistler, metalürji endüstrisinin memleket çapındaki geliştirilmesi plânının demokratik şekilde incelenmesini istemektedirler.»

Komünist işçilerin bu şiarları proleter olmyan zümreler tarafından gitgide daha geniş ölçüde desteklenmektedir. Bu zümrelerin konferansta misafir olarak bulunan temsilcileri, bunu kürsüden açıkça belirtmişlerdir. Tekel aleyhtarı çeşitli güçler arasındaki bilinçli ittifak, işçi sınıfının yürüttüğü savaş, vatandaşlardan çoğunluğunun hayati çıkarlarını ilgilendirdiği ölçüde kuvvetlenmektedir. Geniş toplumsal anlamı olan sorunların (konut sıkıntısı, pahalılık, yüksek vergiler, öğretim ve sağlık hizmetlerinin geri kalışı) çözülmesi uğrunda savaşan işçi sınıfı, tekeller aleyhtarı bütün güçleri tekellere ve devlete karşı birleştirme yeteneğine sahip bir güç olarak belirmektedir. Monfalkone şehrindeki «İtalkanteri» işletmesinden Sabadini yoldaşın söylediği gibi, işçi sınıfının savaşı halkoyunun tam dayanışmasını sağlamıştır.

Nitel yeni bir basamağa ulaşan bu savaş, en yakın istekleri bir bütün halinde birleştirmiş, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin ekonomik ve politik kazanımlarının sağlamlaşması ve gelişmesi için gerekli olan yapısal reform isteğini ortaya atmıştır.

Lenin'in belirtmiş olduğu gibi yığınların hareketi, yığın halinde başkaldırma, siparişe yapılmaz. Bütün sınıfın yürüttüğü savaşın gelişme

tarzında, gerçekliğe uygunluğunda ve objektif imkânlarla dayanan amaçlara yönelmesinde Komünist Partisinin eylemleri çözümleyici bir rol oynamaktadır. Konferansta söz alanlar, İtalyan Komünist Partisi'nin, savaşta bu gibi yönleri bulmaya, yığınsal memnuniyetsizliğin muazzam patlayışına uygun perspektifler sağlayacak şiarlar hazırlamaya, savaş aralıksız ve coşku ile geliştirmeye, bu gelişmeyi köklü, devrimci değişiklikler düzeyine çıkarmaya çalıştığını belirtmişlerdir. Bu ödevin yerine getirilmesinde, diğer ülkelerdeki komünist ve işçi hareketinden, özellikle Fransa'da 1968 Mayıs-Haziran aylarında geçen olaylardan edinilen tecrübeler büyük bir rol oynamıştır. Özellikle V. İ. Lenin'in doğumunun 100. yıldönümü münasebetiyle, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve dünyada ilk sosyalist devletin kurucusunun, tüm uluslararası devrimci hareketin ilhamcısının fikir mirasının öğrenilmesi ve yayılması faaliyeti artmıştır.

İşçi sınıfının yürüttüğü savaşın gelişmesi, İtalya'daki bütün siyasal partilerde yankılar uyandırmış, memleket hayatında sola doğru açılış için gerekli şartları hazırlamıştır. İtalyan komünistleri parlamentoda olduğu kadar, mahalli yönetim organlarında da, sekiz yıldır iktidarda bulunan «ortanın solu» tarafından güdülen politikadan farklı bir politika güdecek yeni bir sol çoğunluğun sağlanması için büyük çabalar harcamaktadır. Bununla ilgili olarak, başta gelen istek, solcu doğrultulu bir hükümet kurulmasıdır.

V. Konferans, işletmelerde örgütsel çalışmalar konusu üzerinde önemle durdu. Çeşitli bölgelerden gelen delegeler emekçilerin İtalyan Komünist Partisi'ne güvenlerinin ve başta gençler olmak üzere, işçilerin partiye girme isteklerinin arttığını belirttiler. 1970'te Lenin'in doğumunun yüzüncü yıldönümü münasebetiyle parti karneleri değiştirilirken, partiye girmek isteyenlerin çoğaldığı görüldü. Parti Merkez Komitesi üyelerinden ve işletmelerdeki parti çalışmalarından sorumlu şubenin yönetmeni Culyano Payeta yoldaşın konferansta yaptığı açıklamaya göre, 1970 yılında partiye giren 47 bin üyenin dörtte üçünü işçiler teşkil etmektedir.

İşçi hareketindeki gelişmeler parti yönetiminde yeni örgüt şekillerinin ortaya çıkmasına yol açtı. Meselâ Lombardiye eyaletinde ve bu eyaletin merkezi Milâno'da parti toplantılarında seçilen ya da en büyük işletmelerdeki parti üyelerinden meydana getirilen Komünist İşçi Konseyleri kurulmuştur. Bu sayede fabrikalardaki parti çalışmalarına yön verme işiyle, taşradaki parti komiteleri büroları veya bu amaçla kurulan küçük komisyonlar değil, daha fazla üyeli bir organ, işçi yığınlarına dolaysız olarak bağlı bulunan bir organ uğraşmaktadır. Bu konseylerin faaliyeti, taşradaki seçilmiş yönetim organlarının işçi sınıfının sorunlarıyla daha yakından ilgilenmelerine yardımcı olmaktadır.

Konferansta söz alan delegeler, parti çalışmalarındaki yetersizlikleri eleştirerek, birçok sorunların ortaya atılmasında geç kalındığını, işletmelerde örgütsel faaliyetin iyileştirilmesi gerektiğini belirttiler. "Sınıf savaşının keskinleştiği, partinin olanaklarının arttığı bir zamanda parti taktik ve stratejisinde gerilemeler kaydedilmesinin, parti disiplinine uyulmamasının, proletarya enternasyonalizminin temelini sarsılmasının ve İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesinin Kasım Plenumunda partiden çıkarılan «Manifesto» grubunun siyasi maceracılığının göz yumulacak olaylar olmadığı ifade edildi. Milâno Konferansında bu grubun eylemleri şiddetle yerildi.

İtalya'daki komünist işçilerin IV. ve V. konferansları arasında geçen kısa süre içinde, memleketteki işçi hareketi bir hayli yol almış oldu. Parti Genel Sekreter Yardımcısı Enriko Berlinguer yoldaşın yaptığı konuşmada belirttiği gibi, «işçiler, bugünkü düzenin ve bugünkü ekonomik ve toplumsal gelişmenin değiştirilmesi gerektiğini savaşlarıyla anlatmışlardır. İşte asıl mesele budur ve savaş, evvelce olduğu gibi, bugün de bu sebepten çetindir».

V. Konferanstan sonra, sıra ile birçok eyaletleri kapsayan grevler devam etmiştir. İşçi sınıfının ve bütün emekçilerin isteklerinin durmadan artması, onların, toplumsal hayatın bütün alanlarında köklü reformlar uğrunda, sosyalizm uğrunda savaşma azminde olduklarını göstermektedir.

A. D.

Emperyalizmin beşinci kolu: komplocular

İsrail saldırısını desteklemek için kurulan kapan

Bu yılın Ocak ayından Mart ayına kadarki kısa süre içinde dünya Irak, Sudan, Lübnan ve Kıbrıs'ta komplolara şahit oldu. Bu arada, bu olayların bazı gizli yanları da ortaya çıktı. Lübnan İçişleri Bakanının resmen açıkladığı gibi, Lübnan'da, Amerikan İstihbarat servisi (CIA), aşırı sağcı «Kataib» Partisi üyeleri ile Filistin partizanları arasındaki kışkırtıcı silâhlı çatışmanın hazırlanmasına katılmıştır. Çatışmalara ordu ve Lübnan Güvenlik Kuvvetleri de sürüklenmiştir. Sudan gazeteleri, CIA ajanlarının, devrimci-demokratik rejime karşı ayaklanan «Ansa» tarikatı ve burjuva-feodal partisi «Al-Uma» ile bağları olduğunu belirtiyorlar. Kıbrıs'ta tedhişçi faşist örgütü «Ulusal Cephe», Yunanistan ve Amerikan istihbarat teşkilâtlarının himayesinde, Cumhurbaşkanı Makarios'a kompo tertiplemiştir. Irak'ta hükümet makamları, CIA'nın ve Siyonist ajanlarının yardımıyla hükümet darbesi yapmaya hazırlanan askeri ve sivil şahıslardan ibaret bir grup gericiyi tutuklamıştır.

Dört ülkenin her birindeki kompo mekanizmasında, bunların spesifik iç özellikleri üzerinde durulduğu zaman, esaslı farklar bulunduğu görülür. Fakat bütün bu mekanizmalar, genel politik hedefe ulaşmak için, yani emperyalizmin iradesine bağlı «uslu rejimler» kurmak, netice olarak da emperyalizmin Yakın Doğu'da ve Doğu Akdeniz bölgesinde mevzilerini sağlamlaştırmak için harekete geçirilmiştir.

Bu gibi plânlar, şüphesiz ki, saldırgan emperyalist güçlerin dünyanın bu bölgesinde karşılaştıkları duruma uygundur. Emperyalistler, Arap Birleşik Cumhuriyeti (ABC), ve Süriye'deki ilerici rejimleri yok edecekleri kanısıyla İsrail'in «yıldırım harbi»ne büyük ümitler bağlamışlardır. Fakat ümitleri gerçekleşmedi. İsrail'in ABC ve Süriye'deki ilerici rejimleri askeri baskı ile zayıflatmak için giriştiği daha sonraki saldırı hareketleri de istenilen sonuçları vermemiştir. Tam aksine, halk yığınlarının vatanseverliğine, Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin yardımına, dünya komünist işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin desteğine dayanarak sağlamlaşmaktadır.

Emperyalist çevreler, herşeyden önce Amerikan emperyalist çevreleri, İsrail saldırganlarını en yeni silâhlar ve milyonlarca dolarlık kredi vererek, himayeleri altında bulundururken, kendi istihbarat teşkilâtlarının gizli savaşına günden güne daha fazla önem veriyorlar.

Irak, Sudan ve Lübnan'daki olaylarda görüldüğü gibi, bu istihbarat örgütlerine, İsrail saldırısının sonuçlarını ortadan kaldırmak için yürüttükleri savaşta Arap devletleri arasındaki birliğin sağlanmasına engel olmak, aralarında çatışmalar, güvensizlik ve ziddiyet yaratmak

ödevi verilmiştir. CIA'nin Lübnan'da yıkıcı faaliyeti bu yönde yürütülüyordu. Bu faaliyet genel hatlarıyla şu noktada birleşiyordu: Lübnan'ı öteki ilerici Arap devletlerinden ayırmak için orada silâhlı çatışma vasıtasıyla derin bir politik bunalım yaratmak, polis rejimi kurmak ve Filistin partizanlarının askeri savaşını bir dereceye kadar engellemek.

Irak ve Sudan'da da hükümet darbesi yapmak istiyorlar. Öte yandan, saldırıya karşı ilk saflarda savaşan Arap devletlerinin bu ülkelerdeki cephe gerisini sarsmak amacını da güdülüyor. Onlar, Bağdat ve Hartum'da darbeler başarıyla sonuçlanırsa ABC ve Suriye'nin stratejik ve politik durumunun güçleşeceğini hesaplıyorlar. Lefkoşe'deki komplo da bir dereceye kadar Arap ülkelerine karşı yöneltilmişti. Basında, emperyalistlerin Makarios hükümetini devirme hedefinin, ülkeyi esaret altına alarak bölmek, Kıbrıs NATO' üssü haline getirmek için hazırladıkları plânlara doğrudan doğruya bağlı olduğunu gösteren birçok doküman yayınladı. Bu üs Arap devletlerine karşı bir tehlike ve aynı zamanda İsraili saldırganlar için de bir dayanak olacaktı.

Pnom Pende yapılan hükümet darbesinin hedefleri

Hartum'dan veya Beyrut'tan, cüngullarla çevrili Pnom Pen'e gidebilmek için binlerce kilometre aşmak lâzım. Fakat Kamboçya'daki hükümet darbesinde de CIA'nin gizli eli komplo mekanizmasını işletmiştir. Orada da gerici komplo, saldırgan güçleri desteklemeye yönelmiştir.

Viyetnam halkını yok etme savaşı yürüten Amerikan emperyalist çevreleri, yıllardan beri Kamboçya'yı kendi etkileri altına almak ve Çin Hindî'nde giriştikleri maceraya onu da sürüklemek için, bağımsızlık ve özgürlüğüne saldırıyorlardı. Son zamanlara kadar Güney Viyetnam'daki Amerikan askerlerine yaptırdıkları düşmanca saldırıları bir baskı aracı olarak kullanıyorlardı. Kamboçya'nın sınır bölgelerini havadan bombalıyor ve top ateşine tutuyorlardı. CIA ajanları, birkaç defa Devlet Başkanı Norodom Sianuk'u devirmek ve bu ülkede «bağımsızlık ve barış içinde gelişme politikasından, saldırganlara karşı savaşan Viyetnam halkı ile dayanışmadan vazgeçecek gerici bir rejim kurmak için» denemeler yaptılar.

Güney Viyetnam'da Amerikan savaş makinesi başarısızlıklar batağına saplandıkça, Pentagon'daki harp uzmanları, plânlarında, Kamboçya'ya daha geniş bir yer ayırmaya başladılar. Basına sızan bilgilere göre, Ulusal Kurtuluş Cephesi Silâhlı Kuvvetlerine Kamboçya topraklarından (cephe gerisinden) darbeler indirmek ve bu suretle kerpeten kısılcına almak için plânlar hazırladılar. Anlaşıldığına göre, Güney Viyetnam'daki Amerikan Komutanlığı, harbin «Viyetnamlaştırılması» plânlarının, yani harbin genel yükünü Saygon ordusuna yüklemek gayretlerinin bir sonuç vermediği ortaya çıkınca Kamboçya'ya karşı olan plânların uygulan-

masında ısrar etmeye başlamıştır. Ve bu ödev, CIA'ya verilmiştir. Bu örgüt, en elverişli zamanı (Sianuk'un yurt dışındaki diplomatik gezileri zamanını) seçerek, çirkin işlerini gerçekleştiren «sessiz Amerikalıları» harekete geçirmiştir. Bunu anlamak için dedektif olmaya lüzum yoktur.

Bugün Phnom Pen'de iktidar, vatanının ilerici gelişmesini durdurmak ve Çin Hindi'nde devrimci kurtuluş hareketini boğmak için emperyalizmle işbirliği yapan gurubun elebaşları arasında paylaşılmış bulunuyor. Bu işbirliği sahasında ilk adımlar darbeden hemen sonra atıldı. General Zon Nol'un sağcı rejimi Amerika'nın askeri «yardımını» kabul etti ve onunla ilişkilerini geliştirmek istediğini belirtti. Kamboçya'daki yeni iktidar çevrelerinin tasvibiyle kukla Saygon hükümeti orduları Amerikan hava kuvvetlerinin yardımıyla Ulusal Kurtuluş Cephesi güçlerine karşı çevirme hareketine geçmek ve Norodom Sianuk'un, sağcı hükümetin devrilmesi ve ülkenin geleneksel barışçı ve tarafsızlık politikasının korunması için elinde silâhla savaşıyan çok sayıdaki taraftarlarını askeri hareketle ezmeye katılmak için Kamboçya topraklarına daldılar.

Amerika'nın Kamboçya'ya açıkça saldırıya geçtiği haberini bütün dünya öfke ve nefretle karşıladı. Amerikan askerleri Güney Viyetnam'da, ve Laos'ta olduğu gibi Kamboçya'da da «ateşe verme» taktiğini uyguluyorlar ve sivil halkı toplu halde yok ediyorlar. Vaşington'un yeni saldırı hareketi, Phnom Pen'deki hükümet darbesi ile emperyalizmin Güney-Doğu Asya'daki yeni – sömürgecilik plânları arasında organik bir bağ bulunduğunu daha açık olarak gösterdi. Saldırı, aslında, yurtsever halk kuvvetlerine karşı savaşa 12 binden fazla Amerikan harp «danışmanı»nın katıldığı Laos'u ikinci olarak alırsak, Kamboçyayı ,Üçüncü Viyetnam» haline getirdi.

Kesinlikle söyleyebiliriz ki, Çin Hindi halklarına karşı yürüttüğü savaşta ABD'ne, ne Saygon kuklaları, ne de Laos ve Kamboçya gericileri sağlam dayanak olabilir. Onlar en yeni Amerikan silâhları ile donatılmış da olsalar, bu savaş kendi silâhlı kuvvetleriyle devam ettirecek yetenekte değildirler. Dolayısıyla yeni-sömürgecilerin gelecekte de genellikle kendi güçlerine dayanmaları ve bütün Çin Hindi savaşı için bu güçleri epeyce artırmaları gerekecek. Fakat kahraman Viyetnam'ın tecrübesi gösteriyor ki, saldırganların dişlerine kadar silâhlı yarım milyonluk ordusu dahi, bağımsızlık ve özgürlüklerini azimle koruyan ve geniş ölçüde uluslararası yardım gören halka, emperyalizm boyun eğdiremeyecektir.

Eski taktikte yeni unsurlar

Emperyalistlerin bugünkü komplolar taktiğinde ve politik doğrultusunda 1950 yıllarındakilere kıyasla yenilikler var mı? Buna kesinlikle «evet» diyebilmek ve aradaki farkı belirleyebilmek için elimizde yeteri kadar delil yoktur. Bu delillerin büyük bir kısmı gizli tutuluyor. Bu konuda sadece

emperyalizmin yıkıcılık eylemleri aysberginin görünür kısmını göz önünde bulundurarak bazı sonuçlara varabiliriz.

1950 yıllarında CİA ve öteki kapitalist devletlerin istihbarat örgütleri, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'da şu veya bu hükümeti devirmek için komplolar hazırlarken, bu ülkelerde tekellerin egemenliklerini ve zenginleşmesini sağlayacak koşulları yaratmak gibi oldukça sınırlı hedefler güdüyorlardı. *Gvatemala ve İran* örnek olarak alınabilir.

Bu usul, emperyalistlerin yıkıcılık eylemlerinde, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika devletlerinin işlerine karışmalarında hâlâ kullanılıyor. CIA'nın, Bolivya ve Peru'da Amerikan tekellerinin egemenliğini sınırlandırmaya ve ulusal ekonomilerini sağlamlaştırmaya çalışan hükümetleri devirmeye bu ülkelerdeki gerici güçlerin yardımlarıyla kalkışması bunu açıkça göstermektedir.

Aynı zamanda, 1970 yılının ilk yarısında açığa vurulan komplo teşebbüslerinin çoğunda, genellikle askeri-politik amaçlar (en yakın amaçlar) güdülmüştür. Kamboçya'daki darbe için de, Yakın Doğu saldırısıyla ilgili olarak (Irak, Lübnan, Sudan, Kıbrıs'ta) açıklanan seri halindeki komplolar için de aynı şey söylenebilir.

Şimdiki gerici komploların *dikkatle maskelendiği*, Gvatemala'daki gibi açık bir küstahlıkla yapılmadığı görülüyor. Bizce bunun birkaç nedeni var. Halklar komploculara karşı savaşta artık belirli bir tecrübeye sahiptirler. Demokratik güçler daha tecrübeli olmuşlardır, tetiktedirler (Yukarıda belirtilen sekiz komlodan sadece biri, Kamboçya'daki darbe gerçekleştirebilmiştir.) Sosyalist devletlerin uluslararası alandaki etkisinin artması, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinin bağımsızlık ve özgürlüklerini koruma alanındaki ardıcıl politikaları da bu işte olumlu bir rol oynamaktadır. Burjuva gazetelerinin itirafına göre, Sovyetler Birliği'nin diplomatik eylemleri, örneğin, Lübnan'da yapılmak istenen askeri darbenin suya düşürülmesine, bu yılın ilk aylarında Amerika'nın bu ülkenin iç işlerine müdahalesinin önlenmesine yardım etmiştir.

Emperyalizmin beşinci kol olarak kullandığı sosyal çevrelerde de belirli değişiklikler olmuştur. On-onbeş yıl öncesine kadar genellikle şu formül uygulanıyordu: Bir takım gerici subaylara, parlamentoya dayanılarak kurulmuş olan hükümeti devirme ödevi veriliyor ve onlar bu işi başarıyorlardı. Bu formül, şimdi her yerde ve her zaman uygulanamıyor.

Şüphesiz ki, genellikle burjuva ve çiftlik sahipleri sınıfının temsilcilerinden meydana gelen ordu komutanları kadrosundan emperyalizm, şimdi de istifade ediyor. Irak'taki komplo yahut Şili'de gerçekleştirilen askeri darbe bunu açıkça gösteriyor. Fakat, ordu çevreleri, artık, Peru, Bolivya ve Libya'da olduğu gibi, emperyalizmin çıkarları lehinde değil, ona karşı da hareket edebiliyorlar. Devrim sürecinin hızlanmış olması, Mark-

sist-Leninist partilerin aktifliği, yurtsever ve demokratik fikirlerin subayların bir kısmı arasında yayılmasında etki yapan ilerici hareketin gelişmesi gibi çeşitli faktörler buna yardım ediyor.

Öte yandan, son 10 yıl içinde Asya-Afrika ve Lâtin Amerika'da oluşan olumlu gelişmelerin, yıkıcılık faaliyetinde emperyalist gizli teşkilâtlarının dayandıkları sosyal zemini bir dereceye kadar genişlettiğini de gözönünde bulundurmak lâzım. Çünkü, bazı ülkelerde gerçekleştirilen sosyal-ekonomik dönüşümler, sömürücü sınıfların çıkarlarını önemli derecede zarara uğratmakta ve bunlar, kendi mevzilerini koruyabilmek için ulusal çıkarlara ihanet yoluna sapmaktadırlar. İstihbarat ve baltalama örgütleri, karşı-devrimci komplolar hazırlarlarken bunlardan yararlanmaktadır. Kongo Halk Cumhuriyeti'nde, CIA'nın kışkırtmalarıyla halkın devrimci kazanımlarını yok etmek için harekete geçen isyancılar böyleleri arasından çıkmıştı.

Son on – on beş yıl içinde emperyalizmin yıkıcılık taktiğinde değişiklikler olduğunu ortaya koyan başka deliller de gösterilebilir. *Fakat bu yıkıcılık faaliyetinin sınıfsal karakterinde hiçbir değişme olmamıştır.* Emperyalizm, dünyadaki kuvvet oranını kendi yararına değiştirmek için yaptığı denemelerde bunu bir araç olarak kullanmaktadır.

1969 yılının Haziran ayında yapılan Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısının anabelgesinde «Emperyalizmin, kaybettiği tarihsel inisiyatifi tekrar elde etmeye, dünyanın gelişmesini geri çevirmeye gücü yetmeyeceği belirtilmiştir. Yine aynı belgede, emperyalizmin hâlâ tehlikeli bir düşman olduğu da ortaya konuyor. Her ne pahasına olursa olsun sosyalizmin mevzilerini zayıflatmak, halkların ulusal kurtuluş hareketini ezmek, kapitalist ülkelerdeki emekçilerin savaşına engel olmak, kapitalizmin çöküş sürecini durdurmak, emperyalizmin saldırganlık politikasının başlıca amaçlarıdır. Karşı-devrim komploları, gerici ve faşist darbeler, politik cinayetler, provokasyonlar, şantajlar, bu hedefe ulaşmak için kullanılan bellibaşlı araçlardır.

İlerici kamuoyu temsilcileri, demokratik dünya basını, emperyalizmin komplolarını açığa vururken, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'daki birçok ülkeye karşı hâlen uygulanmakta olan eylem taktiğinden bazı sonuçlar çıkarmanın gerekli olduğunu belirtmektedir.

Emperyalistlerin pusudan yapmakta olduğu saldırılara, genellikle, ilerici rejimleri henüz sağlamlaşmamış olan, sosyal-ekonomik dönüşümler için açık programları bulunmayan, gerici çevrelere karşı azimli bir ardıcıl savaş yürütmeyen, halk yığınlarına kesin olarak dayanmayan, emekçilere güvenmeyen, onların ve örgütlerinin politik hayata aktif olarak katılmasına müsaade etmeyen az gelişmiş ülkelerin devletleri hedef olmaktadır.

CIA ve kapitalist ülkelerin diğer gizli örgütleri, komplo eylemlerinde başarıya ulaşabilmek için, karmaşık toplumsal dönüşümler sürecindeki her hatadan yararlanmaya çalışıyorlar. Komplo mekanizmalarını titizlikle hazırlayan ve pusudan darbe indirme anını dikkatle seçen «hançerli şovalyeler», uluslararası alanda eylemde bulunan devrim ve kurtuluş hareketinin özellikle dış politikadaki yetersizliklerinden ve bu hareketin bazı müfrezeleri arasındaki dayanışmanın en küçük bir zayıflık gösterdiği anlardan yararlanmaktadır.

Yurtsever güçlerin, emperyalizm taraftarı karşı-devrimci grupları gemlemek için en kesin tedbirleri almadıkları ülkelerde, komplo eylemlerinin büyük ölçüde kolaylaştığı da bir gerçektir.

Bazı ilerici basın organlarının belirttiğine göre, Kamboçya'da, ülkenin ulusal bağımsızlığı ve tarafsızlık politikası uğrunda savaşılan nüfuzlu çevreler, general Lon Nol, prens Matak gibi öteden beri Amerikan emperyalizminin yarıdakçıları olarak bilinen kimselerin devletin önemli merkeplerinde bulunmalarına müsaade etmişler, onlar da böylece, güvenlik kuvvetlerine daha fazla etki yapmak olanaklarını bulmuşlardır. Kamboçya'da, darbenin arifesinde halk düşmanı güçlerin zayıflatılması için tedbirler alınacağı yerde, demokratik güçlere baskı yapıldığı, yurtseverlik eylemlerinin sınırlandırıldığı da belirtiliyor.

Gerçekler gösteriyor ki, emperyalist istihbarat örgütlerinin gizli savaşı, özellikle işçi sınıfının yeteri kadar gelişmediği, iyi örgütlenmediği ve saflarını sıklaştırmadığı, tutarlı toplumsal yapısı bulunmayan, gelişmesinin ana yolunu belirleyememiş ülkelerde uluorta yürütülmektedir.

Emperyalizme karşı savaşılan ilerici güçler, onun saldırılarından ders almaktadır. Bu dersler, gelecekteki başarılarının güvencesidir. Emperyalist komplocuların entrikalarına karşı büyük uyanıklık, halk yığınlarının öz çıkarlarını korumada ardıcılık ve kesinlik, bütün devrimci anti-emperyalist güçlerle dayanışma, gericiliğe karşı koymanın, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını başarıya ulaştırmanın en sağlam garantisidir.

Yan Prajki

Amerikan emperyalistlerinin Kamboçya cinayeti

Cumhurbaşkanı Nikson'un emri ile Amerikan orduları, Güney Viyetnam kukla hükümetinin ordularıyla birlikte 1 Mayıs gecesi bağımsız Kamboçya topraklarına girdiler. 1954 ve 1962 Cenevre anlaşmalarını açıkça çiğneyen ABD'nin saldırganlık hareketleri sonucunda, Güney-Doğu Asya'da genel barış ve halkların güvenliği için ciddi bir tehlike teşkil eden harp bu suretle başlamış oldu.

ABD, bu yeni saldırının yanısıra Demokratik Viyetnam Cumhuriyeti'nin yoğun nüfuslu bölgelerini de geniş ölçüde bombaladı. Cumhurbaşkanı Nikson, selefi Conson'un Viyetnam Demokratik Cumhuriyetine karşı bombardımanları ve kuvvete dayanan her türlü hareketi durdurma kararını böylece çiğneyip geçmiştir.

ABD, Çin Hindi'ndeki askeri hareketleri, genellikle Amerikan politikacılarının «barışa yöneleceklerine», «Amerikan askerlerinin hayatını koruyacaklarına», «barışı yeniden kuracaklarına» ve «Viyetnamdan çekileceklerine» dair verdikleri demagogik vaatlerle birlikte genişlemektedir. Fakat Amerikan iktidar çevrelerinin kanlı saldırıları, halkların dikkatini başka yere yöneltmek ve uyanıklığını körletmek niyetiyle yaptıkları barışçı deklârasyonlar ve teminatlarla şimdiye kadar görülmemiş çelişkiler halinde bulunmaktadır. BAD, Kamboçya'nın bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü çiğniyerek dünya önüne, yeniden, uluslararası jandarma, özgürlüksever halkların cellâdı ve boğucusu olarak çıktı.

Amerikan liderleri hiçbir şey öğrenmediler, hâlâ «şerefli bir zafer» kazanacaklarını sanıyor ve bu boş ümitlerle yaşıyorlar. Kanlı sömürgecilik metodlarıyla Çin Hindi'ndeki ilerici rejimleri yok etmeye, halkların sosyal alanda ilerlemelerine engel olmaya ve bu bölgedeki devletlerin politikasını kendi harpçi çıkarlarına ve hedeflerine tâbi kılmaya çalışıyor.

Fakat, Amerikan emperyalizmi, Çin Hindi'ndeki harpçi maceraların batağına daha fazla battıkça, yenilgisi daha kaçınılmaz hale gelmektedir.

Emperyalist yayılma politikası ve yeni-sömürgecilik iflâsa mahkûmdur. Viyetnam halkı aktığı kanlarla bütün dünyanın gözleri önüne şu gerçeği sermiştir: Emperyalizmin saldırıları, bütün ilerici ve barışsever güçlerin desteğine dayanan halkın kesin direnişiyle karşılaşınca tuzla buz olmaktadır.

ABD iktidar çevrelerinin yeni saldırısı, politik ve moral yenilgileri demektir. Ve bu, emperyalizmin halklara ve insanlığa karşı olduğunun inandırıcı bir delilidir. Amerika'nın Kamboçya'ya yaptığı askeri saldırı,

beklenildiği gibi, bütün barışsever güçlerin ve namuslu insanların haklı öfkesiyle karşılaştı. Bugünlerde ABD'den Japonya'ya, İsveç'ten Kongo'ya kadar bütün dünyada, milyonlarca insanın katıldığı yığinsal protesto yürüyüşleri düzenlenmektedir. Birçok ülkenin yöneticileri Amerika'nın Kamboçya'ya saldırısını şiddetle kınamışlardır.

Sovyet hükümetinin bildirisinde şöyle deniliyor: Çin Hindin'de Amerikan saldırılarının genişlemesi, bütün sosyalist, anti-emperyalist ve barışsever güçlerin saldırıya karşı savaşta birleşmeleri ve dayanışmayı artırmaları gerektiğini daha açık göstermektedir.

Amerika'nın Güney-Doğu Asya'daki yeni saldırı hareketi, şüphesiz ki, emperyalist saldırıya uğramış ülkelerin halkları tarafından daha şiddetli direnişle karşılanacak, barışı, özgürlüğü seven, halkların güvenliğini isteyenlerin, saldırıya kurban olan ülkeleri desteklemek üzere daha geniş ve daha etkili bir direnme hareketine girişmelerini sağlayacaktır.

Kapitalist olmayan gelişme yolu üzerinde yeni bir tartışma

R. A. Ulyanovski'nin, kapitalist olmayan gelişme yolu ile ilgili makalesi («Yeni Çağ»ın 1969 yılına ait birleşik 10 ve 11'inci sayısında yayınlanmıştır), büyük bir ilgi uyandırmıştır. Bunun üzerine, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» redaksiyonu, bu konu üzerinde bir inceleme toplantısı tertiplemiştir. Bazı komünist ve işçi partileri temsilcilerinin katıldığı bu toplantıda yapılan konuşmaların genişçe bir özetini veriyoruz.

İlk söz alan *Amat Dansoko yoldaş* (Senegal), özetle şöyle dedi:

– Kapitalist olmayan gelişme yolu sorunu ile yakından ilgilenenler, ilk önce, ister istemez şöyle bir soru ile karşılaşılıyorlar: «Bu kavramı kapsayan fikrin belirgin nitelikleri nelerdir?» Bu soru daha bir çok soruyu doğuruyor ve birbirine benzer terim ve kavramları tamamiyle açıklığa kavuşturma zorunluğu ortaya çıkıyor. Örneğin şunu derhal belirtelim ki, kapitalist olmayan yolla ulusal demokrasi, eşanlımlı kavramlar değildir. Toplumsal-tarihsel bir gelişme aşaması olarak kapitalist olmayan gelişme yolunun, birçok Asya ve Afrika ülkesi için universal bir önemi vardır. Ulusal demokrasi ise, birçok hallerde, sadece ekonomik temele uygun bir üstyapı durumundadır. Kapitalist olmayan gelişme yolunda yürüyen ülkelerin tecrübeleri şu sonucu vermiştir: Bunlar, emperyalizme karşı aldıkları ekonomik ve politik tedbirlerle sendikal özgürlükleri ortadan kaldırmakta, komünistleri yasak bölgeye itmekte ve bu suretle demokrasiyi de kısıtlayıp budamaktadırlar.

Şu noktanın da belirtilmesi gerekir: kapitalist olmayan yolun mantıkan sosyalizme varması lâzım. Ne var ki, bu zorunluk her zaman gerçekleşmiyor: Çünkü, açık seçik bir hedeften yoksun bulunan sınıflar koalisyonunun yapısı, daima çok zayıf bir sosyal-politik durum yaratıyor. Örneğin, anti-emperyalist tutumlarıyla tanınan ve memleket içinde geniş sosyal-politik değişimler yapmakta olan bir ülkeye, uluslararası konsorsiyom, belirli bir projenin gerçekleştirilmesi için borç para vermiştir. Bu para, sözü geçen ülkenin devlet bütçesinin iki katını aşmaktadır. Bu sermaye yatırımı, bir kısmı gerçekleştirilmiş ve bir kısmı da gerçekleştirilmekte olan projeler serisi çerçevesi içinde yapılmaktadır. Sosyalist cephenin yardımlarına rağmen, bu memleketin ekonomisi hergün biraz daha kapitalist pazara bağımlı duruma düşmektedir. Böyle bir durum karşısında, devlet sektörünü genişletmek ve bu sektörün anti-emperyalist yönünü derinleştirmek suretiyle tam anlamıyla bağımsız ulusal ekonomi yaratmanın bir zorunluk olduğunu belirtebiliriz.

Kapitalist olmayan gelişme yolu sorununu incelerken, Viyetnamla Küba'nın tecrübeleri üzerinde durmamazlık edemeyiz. Onların tecrübeleri şu gerçeği ortaya koymuştur: Çoğu zaman, Afrika ve Asya'daki ilerci

(progresist) devletler örnek gösterilerek belirlenmeye çalışılan kapitalist olmayan yolun başka varyantları da vardır. Asya ve Afrika'daki bu ilerici devletlerin politik durumlarının özellikleri, «işçi sınıflarının körpeliği veya zayıflığı», «yetersiz savaş gelenekleri» ve «tecrübesizliği» ile aydınlatılmaya çalışılıyor. Fakat bu izahat yeterli olmadığı için inandırıcı değildir.

Lonhona Besera'nın (Honduras) görüşleri Kısaca şunlardır:

– Kanımızca, kapitalist olmayan gelişme yolu ile güdülen amaç, yakın geçmişte elde edilen politik bağımsızlığı korumak (başka bir deyişle, neo-koloniyalizmin memlekete sızmasına meydan vermemek) ve ileride sosyalizm kuruluşuna olanaklar hazırlıyacak toplumsal gelişmeyi sağlamaktır. Bağımsızlığı koruma ve böyle bir toplumsal gelişmeyi gerçekleştirmek ödevini, *demokratik, anti-emperyalist ulusal hareket, halk hareketi yerine getirmektedir.*

Lâtin Amerika komünist partileri ise, kıtayı, bugün içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarmak için, ulusal – demokratik devrimi öne sürmektedirler. Bu devrimin amacı, kıtaya sızmış olan Kuzey Amerika emperyalizminin neo-koloniyalizmini Lâtin Amerika ülkelerinden sökülüp atmaktır. Halkın anti-emperyalist bilinci aralıksız olarak gelişmektedir. Sonra Lâtin Amerika'nın üretim yapısı, şimdiki neo-koloniyalizm zincirleri sökülüp atıldıktan sonraki koşullar içinde hızla gelişebilecek durumdadır. Bütün bunlar ve daha birçok deliller, Lâtin Amerika'da Amerikan emperyalizminin neo-koloniyalizmine son verme sürecinin kuvvetli çıkış noktalarına sahip olduğunu göstermektedir.

Bu söylediklerimizden şu sonucu çıkarabiliriz: Kapitalist olmayan gelişme yolu, köklü bir çözüm yolu değil, daha ziyade eklektik bir çıkış yoludur. Çünkü, ileride sosyalizm kuruluşuna yol açacak *sosyal ilerlemeyi* değil, demokratik değişimleri ön plâna almaktadır. Yani bu yol, şimdi Lâtin Amerika'da yürürlükte olan demokratik – kurtuluş devrimi yolundan daha uzun süreli bir aşamadır.

Kapitalist olmayan gelişme yolunun eklektizmi, bu sürecin işçi sınıfı tarafından yönetilmemesi yüzünden doğmaktadır. Bu durum, onun ilerlemesini durdurma ve hatta bozguna uğratılma tehlikelerini artırmaktadır. Gana'da yapılan gerici hükümet devrimi bunun açık bir örneğidir. Bu yüzden, kapitalist gelişme yolundan neler beklenebileceği veya neler beklenmeyeceği konusunda tam bir fikir sahibi olabilmemiz için, bu yolu eleştireci bir yaklaşımla incelememiz gerekmektedir. Şimdiye kadar bu alanda yapılan incelemelerden şu sonucu elde etmiş bulunuyoruz: Kapitalist olmayan gelişme yolu, Lâtin Amerika'nın ulaşmış olduğu toplumsal gelişme düzeyine uygun bir yol değildir. Bundan dolayı, hristiyan-demokratlar çevresinde bu yola gidilmesi için ortaya atılan şiarlar, onların demagogilerini ve küçük burjuva ideolojilerini dile getirmekten başka işe

yaramamaktadır. Lâtin Amerika işçi sınıfı, bu kıtanın en gerikalmış ülkelerinde dahi yöneticilik rolünü yapabilecek yetenektir. Sonra onun geçiş döneminde gerçekleştirmek kararında olduğu amaçlar, «kapitalist gelişme yolu» nun amaçlarından daha ötelere gitmektedir.

Hose Dikman (Şili), kapitalist olmayan gelişme yolunun bütün «üçüncü dünya» ülkeleri için zorunlu bir yol olmadığını belirtti ve şöyle devam etti:

– Çünkü bu yol, sosyalist gelişmeye geçişin tek biçimi değildir. Özelikle, ekonomik gelişmenin henüz başlangıcında olan ve kapitalist olmayan yola yönelmiş bulunan ülkeler, irticaı yenilgiye uğratabildikleri takdirde, ilerici güçlere, yeni yeni biçimlenmekte olan işçi sınıfına ve sosyalist cepheye dayanmak suretiyle sosyalist gelişmeye geçebilirler. Gerici güçlerin önemli bir kuvvet teşkil ettiği ülkelerde ise, halk yığınlarının savaşı, iktidarın değişmesini ve sosyalist yola geçiş aşamasını hazırlayacak kapitalist olmayan gelişme yolu için etkili bir savaş yürütmeye yetenekli bir hükümetin kurulmasını sağlamalıdır. Bu süreç içinde işçi sınıfı ve komünist partisi gelişirler ve söz konusu yolda yürüyen hükümeti desteklerler. Fakat, ideolojik bağımsızlıklarını korumaları ve halk yığınlarıyla birlikte ardıcıl bir anti-emperyalist politika güdülmesini sağlamak için mücadele etmeleri lazımdır. Çünkü sosyalizm yolunu açacak olan da, bu ardıcıl politikadır.

Görüldüğü gibi, her ülkenin sosyalist gelişme yoluna geçmek için izleyeceği doğrultu çizilirken, onun yalnız ekonomik gelişme düzeyi değil, aynı zamanda sosyal-politik gelişme seviyesi de gözönünde bulundurulmalıdır.

Vatanım Şili’de iktidarda bulunan Hristiyan-Demokrat Partisi, «kapitalist olmayan gelişme yolu» politikası güdeceğini ileri sürerek demagoji yapmaktadır. Ne var ki, bu hükümet, büyük Amerikan tekellerine açıkça boyun eğmekte, her türlü destekte bulunmaktadır.

Saliba Hamis (İsrail), İkinci Dünya Harbi’nden sonra bağımsızlıklarını kazanmış olan ülkelerin gelişmelerinin özellikleri üzerinde durdu ve şöyle dedi:

– Bu tarihsel aşamanın incelenmesi sırasında bazı Marksistler, kapitalist olmayan gelişme yolunun, belirli ülkelerin spesifik koşulları içinde sosyalizm kuruculuğunun yeni bir biçimi olduğunu ileri sürüyorlar.

Bu sorunu daha iyi aydınlatabilmek için, söz konusu ülkelerin sosyal-ekonomik gelişmelerinin şimdi başlangıç aşamasında bulunduğunu ve bunlarda sosyalizme götürececek yolun sadece ekonomik ve sosyal temellerinin atılmakta olduğunu belirtmek gerekir. Fakat bu, *kapitalist olmayan* gelişme yolunun bu ülkelerde *sosyalizm* kuruculuğu ile özdeş olduğu anlamına gelmez. Son yıllardaki olaylar, kapitalist olmayan yolun, sosyalizm kuruculuğunun bir aşaması olarak incelememesi gerektiğini ortaya

koymuştur. Şüphesiz ki bu yol, gelişmenin çok önemli bir aşamasıdır. Çünkü, amacı, kapitalist olmayan gelişme yolundaki ülkeleri kapitalist yoldan ayırmak ve yarı-feodal, yarı-kolonyal geriliği ortadan kaldırdıktan sonra, sosyalizm kuruluşuna başlama noktasına yakınlıktır.

Bütün kurtulan ülkelerin ortak niteliklerini bulmak çok güçtür. Lâkin şunu söyleyebiliriz: Bunlar, ekonomik bakımdan emperyalizme bağımlı ülkelerdir. Aralarında, Suriye gibi, ekonomik bakımdan artık yabancı tekellerin bağımlılığından çıkmış memleketler de vardır.

Kanımızca, devrimin ulusal-demokratik aşaması, kapitalist olmayan gelişme yolunun karşıtı olarak gösterilmemeli bu ülkelerin orduları ve silâhı kuvvetlerinin rolü küçümsenmemelidir. Mevcut sosyal-ekonomik koşullar içinde ve ulusal kurtuluş mücadelesinin etkisi altında, kurtulan ülkelerin orduları, emperyalizme karşı yürütülen savaşta ileri bir rol oynamakta ve kukla hükümetlerin baskıcı rejimlerine karşı mücadele etmektedirler. Bu, yeni bir olgudur. Öte yandan, diğer güçlerden daha iyi örgütlenmiş bulunan silâhlı kuvvetlerin de sınıfsal karakteri olduğu hiçbir zaman gözönünden uzak tutulmamalıdır. Bunlar halkın yanında yer alabilirler. Fakat, silâhlı kuvvetlerin, yığınların savaşından çekilmeleri ihtimalini de gözönünde bulundurmaliyiz.

Muhammet Harmel (Tunus) şu teze değindi:

– İşçi sınıfının yöneticilik tezi ile kapitalist olmayan gelişme yolu tezi birbirine karşıt mıdır? Bana göre, hayır! Her ikisi de birbirine sıkı bağlarla bağlıdır. İşçi sınıfının yöneticilik rolünün yokluğu, kapitalist olmayan gelişme yolu adı verilen yolda yürüyen ülkelerin doğrultusunun olumlu şekilde değerlendirilmesine engel olmamaktadır. Çünkü bu ülkeler, önemli anti-emperyalist ve anti-kapitalist tedbirler alıp gerçekleştirmektedirler. 1969 yılında Moskova'da yapılan Uluslararası Danışma Toplantısının belgelerinde de bunlar belirtilmiştir. Örneğin Mısır'da öyle önemli tedbirler gerçekleştirilmiştir ki, bunlara sadece olumlu demek dahi yeterli değildir. Bunların, sadece emperyalizme değil, aynı zamanda tüm kapitalist sisteme yöneltilmiş olduklarını cesaretle söyleyebiliriz.

Bu harekete, Viyetnam'da olduğu gibi, proletarya ve onun partisi öncülük etseydi, sorunları elbette daha kolay çözümlenirdi. İyi ama, Viyetnam'da yepyeni bir olgu ile karşı karşıyayız. O da, anti-kapitalist sürecin başında proletaryanın bulunuşu olgusudur.

Gerçekleştirilen bütün olumlu tedbirler, toplumu doğrudan ve otomatik olarak sosyalizme götürüyor mu? Hayır! Kapitalist olmayan gelişme yolu ile sosyalist yolu özdeşleştirmek ve kapitalist olmayan yolun doğrudan sosyalizme gittiğini ileri sürmek yanlıştır. Sosyalizme geçiş koşulları bu süreç içinde yaratılabilir. İşçi sınıfının yöneticilik rolü de (ki bunsuz sosyalizme geçilemez) bu koşullar arasındadır. Bu yüzden, işçi sınıfının

yöneticilik rolü tezi, hiçbir zaman küçümsenemez, şüphe altında bırakılmaz. Fakat, tarihsel gelişmenin bir ürünü olan bir şey, bu gelişmenin başına getirilemez. Viyetnam'da işçi sınıfı ve partisi ulusal kurtuluş hareketinin başındadır, öteki ülkelerde ise durum başka türdür. Orarlarda bu hareketin ilk aşamaları işçi sınıfının yönetiminde değildir. *İşçi sınıfının yöneticilik rolü, her ulusal ve demokratik devrimin başarılı gelişmesi ve sosyalist devrime dönüşmesi için bir güvencedir.*

Artaşes Avanesyen (İran), toplantıya katılanların dikkatini şu nokta üzerine çekti:

– Kapitalist olmayan gelişme yolu, sömürgeciler tarafından uzun süre soyulmuş ve ezgi altında tutulmuş ülkelere özgü bir yoldur. Şimdi bunlarda, toplumun orta tabakalarından (aydınlar, subaylar ve diğerleri arasından) çıkan devrimciler, yurtseverler, devrimin yönetici gücü olmaktadır. Bu ülkelerde büyük ve orta burjuvazi, çoğunlukla, halk hareketinin yönetiminden uzaklaştırılmıştır ve politika alanından olduğu gibi, ekonomi alanından da atılmaktadır. Hâlen kapitalist gelişme yolunda yürüyen ülkelerde objektif koşullar o hale gelmiştir ki, sosyal-ekonomik değişimler yalnız işçi sınıfının yönetiminde derinleştirilebilir. Devlet yönetimi sömürücü sınıfların şu veya bu temsilcilerinin elinde bulundukça, devlet ekonomi sektörü, sosyalizmin değil, devlet kapitalizminin temeli olmakta devam edecektir.

Henüz gelecekteki sosyalizm kuruluşu için zemin hazırlamakta olan dönem, *geçiş dönemidir*, sosyalizm olmaktan çok uzaktır. Fakat, bu ülkelerde yapılmakta olan sosyal-ekonomik değişimlerle gelecekteki sosyalizm kuruculuğu için koşullar hazırlanmaktadır. Son hedefi, bu ülkelerin sınıfları arasındaki oran, sosyal-ekonomik değişimlerin derinliği, anti-emperyalist savaşın düzeyi, işçi sınıfının ve partisinin gücü, örgütlülük, bilinçlilik ve aktifliği, aynı zamanda, bu ülkelerin sosyalist ülkelerle dostluğu ve sosyalist devletlerin yardımları belirleyecektir.

Çeşitli ülkelerin sosyalist topluma doğru gelişme tempolarının nasıl olacağı sorununun çözümü birçok objektif ve sübjektif etkene bağlıdır. Bu ülkelerin son amacı sosyalist toplum kurmaktır. Fakat (özellikle ekonomik sorunlarda) bazı aşamaları atlayıp geçme tehlikesi de, bazı gelişme aşamalarında lüzumundan fazla duraklama, yerinde sayma tehlikesi de mevcuttur. Komünistler, hem her ülkenin, hem de tüm uluslararası hareketin objektif koşullarını dikkatle gözönünde bulundurarak, toplumun ileri hareketine daima yardımda bulunmaya çalışmaktadırlar.

Ç. *Uni Raca* (Hindistan) şöyle dedi:

– Hindistan, bağımsızlığına kavuşalı beri kapitalist yolda gelişmektedir. Bunun sonucu olarak güçlü tekелci gruplar türedi. Feodal unsurlarla ittifak kuran bu gruplar, yabancı tekелci kapitalin de desteği sayesinde,

memleketin bağımsız ekonomik gelişmesini tehdit etmektedirler. Kapitalizme özgü anlaşmazlık ve çelişkiler, ülkeyi, gitgide derinleşen ekonomik ve politik bunalım girdabına sürüklemiştir.

Hindistan, bu bunalımdan, ancak bir sıra devrimsel değişimler yapmak suretiyle kurtulabilir. Bu devrimsel değişimlerin bellibaşlıları şunlardır: *Birinci*, ekonomimizin yabancı tekelci kapitale bağımlılığına tamamiyle son vermek; *ikinci*, köy bölgelerinde büyük toprak ağalarının ve feodal unsurların egemenliğine tamamiyle son vermek ve köylülerin yararına köklü toprak reformu yapmak; tefeci, ticaret ve banka kapitalinin köylülerini sömürmesini ortadan kaldırmak; *üçüncü*, sanayi, ticaret alanlarında ve diğer alanlarda ekonomik hâkimiyeti tamamiyle ellerinde toplamış olan Hint tekelci birleşmeleri yok etmek, aynı zamanda, tekeli üretme eğilimlerinin güclenmesini önlemek için etkin tedbirler almak; *dördüncü*, yabancı tekellere bağımlı olmayan, demokratik esaslar üzerinde çalışan devlet sektörünü genişletip güçlendirmek, bu suretle bağımsız ulusal sanayi ve ekonomiyi hızla meydana getirmek.

Biz, kapitalist olmayan gelişme yolunu işte böyle görüyoruz. Ve Lenin'in, kapitalist aşamasının zorunlu bir aşama olmadığı hakkındaki sözlerini mihaniki olarak benimsemiyoruz. Lenin'in bir eserinde belirttiği gibi, sosyalist devrim, yalnız, birçok özel geçici tedbirleri gerçekleştirmek suretiyle yapılabilir. Kapitalist olmayan gelişme yolu da, bize göre, bu tedbirlerin gerçekleştirilmesinden başka bir şey değildir.

Ulusal demokrasi ve devrimci demokratik devlet aracılığı ile kapitalist olmayan gelişme yoluna geçilebilmesi başlıca şu nedenlerle mümkün olabilmiştir: *Birinci*, güçlü dünya sosyalist sisteminin çok yönlü yardımları sayesinde, *ikinci* «üçüncü dünya» ülkelerindeki proleter olmayan, anti-empyralist unsurların eşine raslanmadık bir şekilde redikkalleşmeleri sayesinde (Bu radikalleşme, dünya kapitalist sistemindeki derin bunalımın ve sosyalizmin bu ülkelerdeki geniş halk yığınları arasında büyük bir çekici güç haline gelmesinin bir sonucudur).

Hindistan'da, ulusal demokrasi ve kapitalist olmayan gelişme yolu şiarına karşı olan dogmatikler ve sekterler de var. Bunlar, bu şiarın uyuşmacılık anlamına geldiğini ve ulusal-demokratik devrimde işçi sınıfının yöneticilik rolünün burjuvaziye bırakılması olduğunu ileri sürüyorlar. Böyle iddialarda bulunanlar, işçi sınıfının yöneticilik rolünün, sadece meydan nutuklarıyla yaratılamayacağını anıyamıyorlar. Yöneticilik rolü, son derecede karmaşık ve bazan uzun süreli mücadeleler sonucunda ulusal burjuvazinin elinden alınarak, ulusal kurtuluş hareketinde proletaryanın hegemonyası kurulabilir.

Ulusal-demokratik devlet ve kapitalist olmayan gelişme yolu çok karmaşık olgulardır. Çünkü, her ülkenin geçici tedbirleri kendine özgüdür.

Yani, bir ülkenin kapitalist olmayan gelişme yolu, öteki ülkeninkine tıpatıp benzemez. Bizim memleketimizde kapitalist olmayan gelişme yolunun özelliği şudur: bu yön, yalnız emperyalizme ve feodalizmin köklerine değil, aynı zamanda Hint tekellerine karşıdır.

Tartışmalara yol açan makalenin yazarı Sovyet bilgini profesör *Rostislav Ulyanovski* söz alarak şunları söyledi:

— Kapitalist olmayan gelişme yolu sorunu, kurtulan ülkelerde yürürlükte bulunan karmaşık sosyal-ekonomik süreçlerin tümünü kapsamaktadır. Marksizm-Leninizmin kurucuları tarafından meydana getirilmiş olan kapitalist olmayan gelişme yolu teorisinin hemen hemen yüz yıllık bir tarihi vardır ve günümüzde de gelişip yetkinleşmektedir. 1969 yılındaki Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısının hazırlıkları ve yapılması sırasında, kapitalist olmayan gelişme yolunun bugünkü aşamasında ortaya çıkan sorunlar titizlikle incelenmiştir. Bu toplantının belgelerinde, kapitalist olmayan gelişme yolu probleminin, politik bağımsızlıklarına kavuşan ülkelerin kapitalist yolda gelişmelerinin alternatifi olduğu belirtilmiştir.

Burada ele alınan sorunların tahlili de göstermiştir ki, biz, aynı problemi çoğu zaman değişik yönlerde incelemekteyiz. Bellibaşlı birkaç değerlendirme, kapitalist olmayan gelişme yolunun (veya başka deyişle, kestirme kapitalist gelişme yolunun) ölçüsü olarak ele alınabilir.

Bize göre, *ulusal burjuvazinin ve ulusal burjuvazi elemanlarının tekel-lerinde bulundurdıkları siyasal iktidardan uzaklaştırılmaları, bu gelişmenin değerlendirilmesinde en başta gelen bir ölçüdür*. Şu durumu tespit etmek mümkündür: Burjuvazinin tekelinde tuttuğu siyasal iktidarın zayıfladığı veya tamamiyle ortadan kaldırıldığı ülkelerde politik güçlerin önemli bir kısmı kapitalist olmayan gelişme yoluna geçer, kapitalizmin alternatifi, daha sonraları belirli koşullar içinde, sosyalizme doğru geçiş aşamasını yaratabilecek alternatifi araştırmaya başlarlar.

Bunun sonucunda yeni bir nitelik doğar. Devletin ulusal-demokratik yapısı oluşur. Bu yapı, örneğin, 1960 yılındaki Uluslararası Komünist Danışma Toplantısı'nın teorik olarak belirlediği yapıya tıpatıp uymiyabilir. Fakat yeni ulusal-demokratik devlet, burjuva devletinden veya burjuva-toprak ağaları devletinden ve hele (Sudan, Güney Yemen ve Libya'da) yerlerini yeni rejime terketmek zorunda bırakılan monarşik ve teokratik devletlerden, dayandığı prensipler bakımından farklıdır. Yukarıda sözü geçen iki değerlendirmeye dayanarak, kapitalist olmayan gelişme yolunun ikinci ölçüsünü (kriterini) şöyle belirleyebiliriz: Yabancı kapitali ve onunla birlikte komprador ve tüccar-tefecî kapitalini, (Arap Birleşik Devleti gibi bazı ülkelerde olduğu gibi) sanayi burjuvazisini ekonomik alanda sınırlandırmak ve hızlı veya yavaş tempolarla ardıcıl olarak ekonomiden gitgide uzaklaştırmak; devlet sektörünü bütün yönleriyle geliştirmek ve

ekonomik gelişmenin etkili ve bazı ülkelerde de belirli bir aşamada sonuç belirleyici dayanağı haline getirmek.

Anti-feodal muhtevalı toprak devriminin gerçekleştirilmesi de, kapitalist olmayan gelişme yolunun önemli bir niteliğidir. Böyle bir toprak devrimi, köylülerin sosyal tabakalara ayrışmasını ve köylerde kapitalist gelişmeyi durdurmaz. Buna rağmen, belirli bir aşamada, devlet sektörüne ve ulusal-demokratik iktidara dayanılarak, burjuvazinin tekelinde bulundurduğu politik iktidardan ve daha sonra da ekonomik alandan uzaklaştırılması sonucunda meydana gelen olanaklardan yararlanılarak, tedricen, toprak sorununun çözümünden köy sorununun çözümüne, yani (devlet-tarım işletmeleri, tarım kooperatifleri ve kendi kendini yönetim gibi) kapitalist olmayan büyük üretim örgütleri kurmak suretiyle köy ekonomisinin çözümü için gerekli koşulları hazırlar.

Ulusal-demokratik rejimli ülkelerin sosyalist ülkeler topluluğu ile sağlam bir ittifak kurması da, kapitalist olmayan gelişme yolunun gerekli bir niteliğidir. Böyle bir ittifak olmadan, bu ülkelerin, kapitalist olmayan bir temel üzerinde gelişmeleri ve daha sonra da sosyalizm kuruculuğuna geçmeleri ne ekonomik bakımdan mümkündür, ne de politik bakımdan.

Kapitalist olmayan gelişme yolundaki ülkelerin ulusal-demokratik rejimleriyle Marksist-Leninist örgütler (komünist partileri, komünist grupları) arasındaki karşılıklı ilişkilere gelince, bu sorun pratikte henüz kesin bir çözüme ulaşmamıştır. (Arap Birleşik Devleti, Suriye, Sudan, Cezayir gibi ülkelerde) türlü ilişkiler mevcuttur. Bunlara bakarak, bu karşılıklı ilişkilerin biçimlenme ve gelişme halinde olduğunu söyleyebiliriz. Ne var ki, söz konusu ilişkilerin acılı ve çekişmeli gelişmesi, anti-emperyalist ve anti-kapitalist mücadele üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Ve bu ülkelerin sosyalizme doğru yönelmelerini tehdit eden sakıncalar doğurabilir. Halbuki, her ikisi de, objektif olarak, ilerici güçlerin birliğinden ve emperyalizmle kapitalizme karşı yürütülen mücadelede geniş bir işbirliğinden yararlanır. Bu durum, açık ortadadır.

Kapitalist olmayan gelişme yolu, memleketin giderek sanayileşmesini, gerek şehirlerde, gerekse köylerde işçi sınıfının biçimlenme sürecinin hızlandırılmasını, feodal ilişkilerin ortadan kaldırılmasını, burjuva unsurlarının zayıflayıp yok olmasını gerektirmektedir. Ne var ki, bu tip ülkelerde, öne geçmeye ve işçi sınıfı ile bütün emekçileri peşinden sürüklemeye yetenekli bilimsel sosyalizm partileri henüz kurulmamıştır. Fakat, bu partilerin, en yakın bir gelecekte kurulma, güçlenme ve yığınsallaşma olanakları vardır. Başlamış bulunan kapitalist olmayan gelişme süreci, onların yönetimine geçecek ve onların yönetiminde tamamlanacaktır. Bu süreç karmaşık ve görüldüğü gibi acılı olmasına ve kısa zamanda tamamlanacağı benzememesine rağmen, kaçınılmaz bir yoldur. Ulusal-demokratik partiler bilimsel sosyalizm partileri haline nasıl dönüşeceklerdir? Bu

lkelerde henüz meydana olmayan Marksist-Leninist partiler ne zaman ve nasıl kurulacaklardır? Bu konuda şimdiden kesin bir Şey söylenemez. Yalnız Şunu kesinlikle belirtebiliriz: Devrimin ulusal-demokratik aŐamasındaki anti-emperyalist ve anti-feodal mücadele sırasında, kapitalizmden giderek uzaklaŐmaya devrimci demokrasinin yönetiminde baŐlanabilir ama, bilimsel sosyalizm partisi olmadan, işçi sınıfı yönetimi eline almadan, bu süreç baŐariyle sonulandırılmaz, sosyalist toplum kuruculuğuna geçilemez, ondan sonra da sosyalizm tam zafere ulaŐtırılmaz.

Tartışmalarda birçok soruna değinildi. Konuşmalarda, incelenen sorun üzerinde prensip bakımından görüş birliği olduğu açıkça görüldü. Bu ortak görüş, 1969 yılında yapılan Komünist ve IŐçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı anabelgesindeki kapitalist olmayan gelişme proble-miyle ilgili yoruma uygundur.

Çağımız, kapitalizmden sosyalizme geçiş ŐaĐıdır. Bir aksiom haline gelen bu formül, kapitalizm-öncesi iliŐkilerden (yani feodalizm, küçük mal retimciliği, feodalizme bağlı köylülerin retimciliği, ortaki üretim-ciliği, orta malı retimciliği ve klan-kabile retimciliği ilişkilerinden) de sosyalizme geçilmesini gerektirmektedir.

Bütün kapitalist ülkelerde, hiç Şüphesiz, kapital egemendir. Az gelişmiş ülkelerde orta malı ve klan-kabile retimciliği, tüccar-tefeciler kapitali ve kapitalizmin başlangıç birikimi, köylülerin gerek kendi topraklarında, gerekse ıcarlı topraklardaki küçük mal retimcilikleri, Şu veya bu yoldan, emperyalist devletlerin finans kapitaline bağımlıdırlar. Fakat, Şu da apaçık bir gerçektir ki, hâlen bütün kapitalist olmayan ülkelerde kapitalist üretim ilişkileri egemen durumda olsaydı, kapitalist olmayan gelişme yolu diye bir sorun ortada bulunmıyacaktı. Halbuki, insanlar arasındaki üretim ilişkilerinin belirli bir sistemi olan kapitalizmin, sosyalist olmayan ülke-lerin hepsinde egemen durumda bulunmadığını çok iyi bilmekteyiz. Bu da gösteriyor ki, kapitalizmin bir sosyal-ekonomik formasyon olarak henüz kkleŐmediĐi ülkelerde sosyalizme doğru geçişin strateği ve taktiğini hazırlama devi, Şimdi, eskisinden daha büyük bir keskinlikle Marksist-Leninist partilerin önünde durmaktadır.

Dikkat edilirse, Ekim Devrimi'nden beri, – Komintern'in kongrelerin-den 1969 yılındaki Komünist ve IŐçi Partileri Uluslararası Danışma Toplantısı'na kadar – komünistlerin uluslararası formlarının her biri, sos-yalizme geçiş yolu olan kapitalist olmayan gelişme yolu hakkındaki Leninist fikri, sömürge, yarı sömürge ülkelerine ve Şimdi de kurtulan ülkelere daima tavsiye edegelmiŐlerdir. Öte yandan, bilimsel sosyalizmin kurucuları ve Marksist-Leninistlerin uluslararası formları, sömürge ve yarı sömürge ülkelerin sosyalizme geçiŐleri için bundan başka yolun bulun-madığını veya en iyi yolun bu olduğunu ileri sürmemiŐlerdir. Sömürge

ve yarı sömürge ülkelerden bazıları, sosyalizme, şüphesiz ki başka yoldan geçeceklerdir. Bunların sosyal dönüşümleri, kapitalist olmayan gelişme yolu hakkındaki görüşe uymayabilir. Söz konusu ülkeler, faraza, Küba örneğine göre sosyalizme geçebilirler. Bilindiği üzere Küba'da kurtuluş ve demokrasi devrimi kısa bir zamanda sosyalizme dönüşmüştür.

Meselenin, üzerinde dikkatle durulacak bir yanı daha var. Marksizmin eleştiricileri, kapitalist olmayan gelişme yolu hakkındaki görüşü, bazan, işçi sınıfının yöneticilik rolünden vazgeçmek şeklinde anlıyorlar. Onlara göre bu, küçük burjuva demokrasisine verilen tâvizden başka bir şey değildir. Mesele enine boyuna incelendiği zaman, kapitalist olmayan gelişme yolu ile ilgili görüşün, özü ve ideolojik-politik muhtevası, kökeni ve perspektifleri itibarıyla, sosyalizm için dünya çapında yürütülen savaşta işçi sınıfının yöneticilik rolünü tamamiyle dile getirdiği kolayca anlaşılır.

Devrim demokrasisi, proletarya devriminin, işçi hareketi ve bilimsel sosyalizmin, dünya sosyalist sistemi ile başarıları ve zaferlerinin derin etkileri altında bulunmakta ve bunlar ürünlerini vermektedir. Burjuva etkisi de az değildir. Ve küçük burjuva demokrasisinin bu kesimi, zaman zaman anti-komünizmin niteliklerini benimsemektedir.

Kurtulan ülkelerin tecrübeleriyle şu gerçek tamamiyle ortaya çıkmıştır: Demokratik ve anti-emperyalist hareket doğru yönde geliştigi, yığınlar ve halk arasında gitgide yayıldığı, emperyalizm ve iç irtica tarafından boğulamiyacak bir sağlamlık kazandığı, bazı yanlışlıklardan faydalanan emperyalizm ve iç irticanın bu harekete dayanan devrimci-demokrat hükümeti devirmek için giriştiği teşebbüsler başarısızlıklarla sonuçlandığı zaman, bütün bunlar, ekonomik yasalarla birlikte, memleketin gelişmesini kapitalist yoldan ayırmak için emekçi yığınlarını harekete geçirir. Çünkü onlar, artık, bilinçli veya insiyaki olarak, kapitalizmi, kendi emel ve ideallerinin gerçekleşmesine set çeken bir engel olarak görmeye başlamışlardır. Çağımızın bellibaşlı özelliklerinden biri de budur. Ekim Devriminden sonraki dönemin ve özellikle İkinci Dünya Harbin'den sonraki ulusal kurtuluş hareketinin spesifik kanunu işte budur.

Lenin, bu kanunu, bundan 50 yıl önce öngörmüş ve Komintern'in Üçüncü Kongresi'nde yaptığı konuşmada şöyle demişti: «...İlk önce ulusa kurtuluşa yönelen yeryüzü nüfusu çoğunluğunun hareketi, sonradan kapitalizm ve emperyalizme karşı dönecektir.» Lenin'in öngörme dehâsı işte budur. Buharin, Piyatakof, Roy, Trotski ve daha bir çokları bunu asla anlamamışlardı. Anlara göre, çağımızdaki Asya ve Afrika kurtuluş hareketlerinin ödevi, tıpkı emperyalizm – öncesi (XVII., XVIII. ve XIX. yüzyıllar) Avrupasında meydana gelen ulusal kurtuluş hareketleri gibi, kapitalizmin hızla gelişmesini sağlamak için ona yol açmak, bereketli bir zemin hazırlamaktır.

Emperyalizmle savaşın, sosyalist devrimler ve sosyalizme geçiş çağının yeni koşulları, ulusal kurtuluş devrimlerine ve tüm olarak kapitalizme karşı yrtlen savaşa yn vermekte ve bunları hızlandırmaktadır.

Kapitalist olmayan gelişme yolu problemlerinin teorik olarak ileri doğru geliştirilmeleri lâzımdır. Gerçeklik, durmadan yeni yeni pratik tecrübeler getirmektedir. Bunların iyice incelenmesi gerekiyor. Özellikle sosyalizmin ve kapitalist olmayan gelişme alanındaki ekonomik pratiğin enine boyuna incelenmesi, komünistlerle devrimci demokratlar arasında işbirliği ilişkileri kurulması alanındaki tecrübelerin genelleştirilmesi şarttır. Kapitalist olmayan gelişme sorunları üzerinde onların arasında yapılacak daha geniş görüş değiştokuşları, bu olayın daha iyi anlaşılmasına yolaçabilir ve teorimizi zenginleştirebilir.

Sosyalist ülkelerin sendika yöneticileri konuşuyor

Dergimiz, geçen yıl, birçok sosyalist ülkedeki başlıca sınıfsal ve sosyal grupların temsilcileri ile (işçiler, köylü kooperatifçiler ve aydınlarla) yapılan konuşmaları yayınlamıştı. Okurlarımıza, bu sayıda, sosyalist ülkelerde en yığinsal emekçi örgütlerinden biri olan sendikalarındaki yaşamın bazı aktüel yönlerini tanıtıyoruz.

Sosyalist ülkelerde sendikalar, işçi sınıfı partilerince yönetilen sosyal-politik sistemin organik bir parçasıdır. Devrimin üstün gelmesinden sonra sendikalar, işçi sınıfının öncüsü olan partiyi, sosyalist devleti ve en geniş emekçi yığınlarını birbirine bağlayan bir halka rolünü görmelidir, şeklindeki görüşü yarım yüzyıl önce ortaya koyan V. İ. Lenin'in bu alanda da hizmeti büyüktür. Lenin, sendikaların yönetim ve ekonomiyi yönetme okulu, komünizm okulu olması gerektiğini öğretiyordu.

Lenin, sendikaların «devletleştirilmesini» ve «sarsılmalarını» isteyen trotskistlere karşı, proletarya diktatörlüğünde işçi sınıfının maddi ve kültürel çıkarlarını savunma işinin sendikaların ödevleri kapsamına girmediği görüşünü ileri süren trotskist teze karşı amansızca savaştı. Aynı zamanda Lenin, sendikal harekette partinin yönetici rolünü doğrudan veya dolaylı olarak reddeden, sendikaları sosyalist devletin karşısına çıkaran sağcı oportünist ve anarko-sendikalist akımların temsilcilerine de şiddetle karşı koydu. Sendikalar sorunu konusunda «solcu» ve sağcı eğilimlerin yenilgiye uğratılması prensip bakımından büyük bir önem taşıyordu. Çünkü, parti, devlet ve emekçi yığınları arasında doğru ilişkiler kurulması, yığınlarla yanışım, onları kazanma, yığınlarla bağlanma söz konusu oluyordu. Sendikal harekete dair Leninist ilkeler, önce Sovyetler Birliği'nde, daha sonra da öteki sosyalist ülkelerde sendikaların çalışmalarına temel oldu.

Şimdi birçok sosyalist ülkelerde sendikalar, bilimsel-tekniksel devrim koşullarında, gelişmiş sosyalist toplum kurma ile ilgili ödevlerin çözümüne katılmaktadırlar. Bu nedenle, sendikaların faaliyeti hakkındaki Leninist ilkelerin bugün nasıl uygulandığı sorunu, çok ilgi çekici bir konudur.

Macaristan, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Polonya ve Rumanya sendika yöneticilerine şu sorularla başvurduk:

1. Lenin, sendikaları komünizm okulu sayıyordu. Bu fikir, ülkenizdeki somut koşullarda şimdi nasıl gerçekleştirilmektedir?
2. Bilindiği gibi, Lenin, sendikal harekette komünist partisinin yönetici rol oynaması zorunluğunu birçok defa belirtmiştir. Bu sorun, ülkenizde nasıl çözömleniyor?
3. Yurdunuzdaki sendikalara, bilimsel-tekniksel devrimle ilgili ne gibi yeni ödevler veriliyor ve bunlar ne şekilde çözömleniyor? Aşağıda bu sorulara verilen cevapları sunuyoruz:

Ş ANDOR GAŞPAR

Macaristan Sendikalar Konseyi Genel Sekreteri

1. Yurdumuzda sosyalizm kuruculuğunda elde edilen başarılarla, parti-nin yönetimi, sosyalist devletin yardımı ve geniş emekçi yığınlarının emeği

sayesinde ulaşıldı. Sendikalar toplumun yeni baştan kurulması alanında büyük bir gayretle çalışmaktadır. Demokratik santralizm, sendikalı üye yığınlarının ödevlerin görüşülmesine, saptama ve gerçekleştirilmesine katılmaları, seçilmiş yönetim organlarının kendi çalışmaları hakkında hesap vermeye zorunlu olmaları gibi organizasyon ilkeleri de buna yardımcı bulunmuştur. Biz, ödevlerimizi yaparken, zorla ve emirle iş gördürmekten kaçınıyor ve inandırma metoduyla çalışıyoruz, böylece emekçi yığınlarını ödevlere çekiyoruz.

Sendikalar, kendilerine özgü bir okuldur. Sendikal hareketimizde öğrenim ve eğitim, bir okul sistemi çerçevesinde değil, üretim süreci içinde, örgütlerimizin günlük çalışmaları sırasında yürütülür. Bu eğitici sürece, sendika yöneticileriyle birlikte sendikalara üye yüz binlerce sıradan savaşçı katılmaktadır. Daha âdil bir emek ödeme sisteminin uygulanması, iş güvenliği tedbirleri, sosyal sigorta ve sendikaların üretime yapmakta olduğu yardım, emekçilerin düşünme tarzının ve psikolojisinin biçimlenmesinde önemli etkenlerdir. Sendika hareketinin emekçilerin çıkarlarını savunmak ve onları eğitmek gibi iki temel ödevi vardır: bunlar, birbirinin karşısında değil, biri diğerini tamamlayan ödevlerdir.

Sendikalar, Leninist anlamda bir okul rolünü bir atılıştı ve aynı zamanda bütün alanlarda birden yerine getiremezler. Eğer sendika örgütlerinin yeri ve rolü belirlenmemişse, şu veya bu nedenle ödevlerini yeterli kadar iyi yerine getiremiyorlarsa, eğitim çalışmalarını da semereli olamaz. Böyle bir durumda, sendikaların politik ve kültürel amaçları, bu arada pratiği yazılaştırılabilir. Biz, 1950 yıllarında özellikle bunun tanığı ve istemiyerek de uygulayıcısı olduk.

Sosyalizmde devlet ve sendikalar aynı çıkarları dile getirir ve gerçekleştirirler. Çıkarların aynı oluşu, bunlar arasındaki karşılıklı ilişkilerde temeldir. Fakat yine aynı durum, eğitim çalışmalarında devletle sendikalar arasında mevcut farkların ortadan kalkmasına, silinmesine yol açabilir. Bu nedenle bilhassa sosyalizmin temelleri kurulurken politik ve kültürel alandaki kendine özgü eğitim çalışmalarının arka plana itildiği haller olabilir.

Eğitim çalışmalarımızdaki güçlükler aynı zamanda bir geçiş toplumunda yaşamamızdan ileri gelmektedir. Biz yalnız sosyalizmin temellerini atmış bulunuyoruz ve şimdi sosyalizmi tamamen kurmak için çalışıyoruz. Bununla birlikte işçi sınıfımızın oldukça büyük bir kısmı geçmişten «miras kalmıştır» ve onun bilinci, kapitalist toplumun burjuva ideolojisinin etkisinden halen tamamen kurtulmamıştır. Yirmi yıldan fazla çalışmamız, nasyonalizm, küçük burjuva ideolojisi ve dinin etkilerinin ortadan kaldırılması için yeterli olmamıştır. Dahası var. Bu etkinin bir kısım gençlere devredilmektedir.

Biz, sendikaların bir okul olarak oynadığı rolü, Leninist öğreti temeli üzerinde gerçekleştirmek için çaba harcıyoruz. Bununla beraber burada, gerçekleşmesi uzun zamana muhtaç bir ödev söz konusudur.

2. Partinin yönetici rolü hakkındaki Leninist öğreti eskimemiştir. Bu rolün sendikaların çalışmasında yasal bir nitelik taşıdığını pratik birçok defa doğrulamıştır. Bilindiği üzere, sosyalizm koşullarında işçi sınıfının çeşitli örgütlere ihtiyacı vardır, çünkü her örgütün, egemenliği gerçekleştirmede özel fonksiyonu ve rolü vardır. Buna uygun olarak ülkemizde proletarya diktatörlüğü organları arasında işbölümü vardır, bunu gerçekleştirmek de ilerleme hareketimiz için gerekli şartlardan biridir.

Parti, proletarya diktatörlüğünün yönetici gücüdür. Bu, objektif nitelikte bir zorunluktur. Partinin ödevi, diğer organların ödeviyle bir tutulmamalıdır. Parti yönetici rolünü kendiliğinden gelme bir şekilde değil, aralıksız politik mücadele ile, sürekli, sebatlı ve uzak görüşlü politik ve organizasyon çalışmalarıyla gerçekleştirmektedir.

Bizim için, sendikalarda parti yönetimi ilkesi eskimiş midir veya yürürlükte midir sorunu değil, bugünkü koşullarda nasıl gerçekleştirildiği sorunu önemlidir. «Partinin yönetici rolünü kabul etmekle sendikalar «bağımsızlık»larını yitiriyorlar, «diye bizi sıklıkla «tenkit ediyorlar». Bizce, çalışmalarımız için yeğâne sağlam ölçü, sendikaların, işçi sınıfı, işçiler ve memurların çıkarlarına ne derece etkili hizmet ettikleridir. Macar Sosyalist İşçi Partisi, ülkemizde bu çıkarları en iyi bir şekilde dile getirmektedir. Mademki bu böyledir, o halde sendikalar, partiden bağımsız olabilir mi? Sendikaların partiden «bağımsız» olduğunu iddia etmek, işçi politikası değil, burjuva politikası izlemek anlamına gelir.

Partinin yönetici rolü, bir örgüt emir verecek, diğeri itaat edecek ve sendikalar, «aşağı kategoride» örgütlerdir, demek değildir. Sendika hareketi, işçi sınıfının devrimci partisinin toplumdaki yönetici rolünü bilinçli olarak kabul eder. Macar sendikaları başına buyruk yığınsal örgütlerdir. Onlar da işçi sınıfının amaçlarının gerçekleştirilmesi, sosyalist toplumun kurulması uğrunda çaba sarfetmektedirler, çünkü bu, emekçilerin çıkarlarına uygundur. İşte başlıca bu nedenle sendikalar, Marksist-Leninist partinin politik ve ideolojik yönetimini kabul etmektedirler. Sendikaların yönetim organlarında çalışan komünistler, bu organlarla ilgili parti politikasının tümüyle benimsenmesi için inandırma metodu ile çalışıyor, bu politikayı sendika kararlarında yansıtıyor ve pratik alanda gerçekleştiriyorlar.

Sendikalarımız, büyük toplumsal programların hazırlanmasına ve onaylanmasına katılıyor. Örneğin, ideolojik ve kültürel alanlardaki çalışmaların daha da genişlemesi, ekonomi yönetim sisteminin yenibaştan düzenlenmesi ve halk ekonomisi plânlarıyla ilgili en önemli sorunların

tümü, sendikalardeki yönetim organlarında geniş ölçüde görüşülüp tartışılıyor. Sendikalar yapıcı teklif ve tavsiyeler ileri sürüyor, daha sonra bunlar yüksek parti organlarında görüşülüyor. Ödevimiz, toplumumuzu kurma işleriyle ilgili büyük ve küçük sorunların çözümüne gittikçe daha geniş ölçüde katılmaktır.

Macar sendikalarının önemli anayasal haklarından biri de, emekçilerin hayat ve çalışma koşullarının geliştirilmesi sırasında sendikalarca ileri sürülen fikir ve görüşlerin dikkate alınmasında, onlarla mutabataka varılmasında, hatta bazı alanlarda sendikalar tarafından saptanan kurallara uyulmasında ifadesini bulmaktadır. Sendikalar «veto» hakkına sahiptirler. Bu hak, sendikalara, kanunlar, toplu iş sözleşmeleri ve sosyalist ahlâk kurallarıyla çelişki halinde olan tedbirleri yürürlükten kaldırma olanağı verir. Bütün bunlar, sendikaları ödevlerini yerine getirirken güvence altına alır. Parti örgütleri, sendikaların sahip olduğu bu serbestliğe saygı gösterir, bunun gerçekleşmesine yardım ederler.

3. Bilimsel-tekniksel devrim, en yakın perspektifimizdir. Bu nedenle biz, eylemlerimizin aynı yönde etkisini göstermesi için çaba harcıyoruz. Bilimsel-tekniksel devrimle ilgili olarak şimdi sendikalarımızın önünde iki yönlü bir ödev bulunuyor. Bir yandan politik-ekonomik çalışmalarımız, bilimsel-tekniksel devrime geçilmesine yardım etmelidir, öte yandan, bu döneme ait özel nitelikteki sendikal ödevlerin yerine getirilmesine hazırlanılmalıdır.

Sosyalist koşullarımızda bilimsel-tekniksel ilerleme, ekonomik gelişimin hızlandırılması, emekçilerin maddi ve kültürel düzeyinin yükseltilmesi için elverişli olanaklar yaratır. Kanaatimizce ödevimiz, ülkenin ekonomik ve bilimsel-tekniksel gelişmesine yardımcı olmaktır, emekçilerimizin yaşama ve çalışma koşullarının sosyalist insana ve sosyalist ilişkilere yaraşır bir hayat olmasını sağlamaktır.

Sendikalar, üretimde yenilik ve yeni buluşlar hareketini destekleyip teşvik ediyor, üretimde sosyalist yarışmaları, işçilerin üçte birini kapsayan «sosyalist emek ekipleri» hareketini örgütleyip yönetiyor. Günümüzde eğitim görmekte olan gençlerden, önümüzdeki on yıllık dönemde tecrübeli birer uzman olarak yararlanılmalıdır. Bundan ötürü biz, eğitim reformu çerçevesinde yeni bir kanunun kabul edilmesine önyak olduk. Bu kanun gereğince, vasıflı işçilerin eğitim ve öğrenimi orta eğitim sistemine dahil edilmiştir. Teknik öğrenim de daha yüksek bir gelişme düzeyine çıkarılmıştır.

Emekçi insanların çıkarlarını savunan ve bu yönde faaliyet yürüten sendikalar, bilimsel-tekniksel devrimin, işçi sınıfının ayrı tabakalarının, emekçilerin hayatında bilinç ve sosyal ortamla ilgili anlaşmazlıklara yolaçtığını da hesaba katmalıdırlar.

Bizde sanayi yapısının değişmesi, maden kömürü sanayii dallarındaki geleneksel sanayi dallarının azalmasına yol açmaktadır. Zira, yeni enerji kaynaklarına geçmekteyiz. Bu nedenle kuşaktan kuşağa devredilen ve toplumca saygı gören geleneksel mesleklerin temsilcilerini yeniden eğiterek başka sanayi dallarına yöneltmekteyiz. Yeni ilişkiler, toplumsal hayatın başka alanlarında da karşımıza çıkıyor.

Bilimsel-tekniksel devrim ülkemizde en yakın bir geleceğin ödevidir. Bu nedenle sendikaların bu sürece somut olarak nasıl katılabilecekleri sorununu ayrıntılarıyla çözmemiz gerekiyor.

HERBERT VARNKE

Hür Alman sendikaları Konfederasyonu Merkez Yönetim Kurulu Başkanı

1. Hür Alman Sendikaları Konfederasyonu (HASK) bütün çalışmalarında, Alman Demokratik Cumhuriyeti sendikalarının, sosyalizm ve sosyalizmi kuranlar okulu olduğu hususundaki ilkeyi kendine kılavuz edinmektedir.

Sosyalizm kuruculuğunda sendikaların rolüne dair Lenin öğretisi gereğince biz, ideolojik çalışmaya birinci derecede önem vermekteyiz. Sendikalar, üyelerinde emeğe ve toplumsal mülkiyete karşı yeni bir tutumun, sosyalist tutumun gelişmesini hızlandırmak için aktif olarak çaba harcamaktadırlar. Sendikaların ideolojik çalışmaları, emperyalizm tarafından sosyalist ülkeler topluluğuna karşı sürdürülen bütün ideolojik baltamalara karşı mücadelede emekçilerin etkili bir silâhla donatılmasına doğru yöneltilmektedir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sendikalar, her şeyden önce kendi üyelerinin bütün çıkarlarını temsil edip savunmalarına ve her sendika örgütünün toplumsal koşullardan bağımsız olmasına rağmen, bunları yalnız «çıkartları savunma örgütü» saymak yanlış bir görüştür. Memleketimizdeki sosyalist koşullarda sendikalar yalnız emekçilerin direkt çıkarlarını savunmakla sınırlanan bir faaliyet yürütmüyorlar. Sendikalar, devlet organlarının çalışmaları, ekonominin ve bütün toplumun gelişmesine geniş ölçüde katılmakla işçilerin, memurlar ve aydınların köklü çıkarlarını dile getirip savunuyorlar. Böylece, sendika örgütleri, yönetim organları ve tüm üyeleri, sosyalist toplumun gelişmesine önemli şekilde yardım ediyorlar. İşte bu faaliyetleri sayesinde sendika örgütleri gerçek bir komünizm okulu niteliğini taşıyorlar.

2. Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalizm kuruculuğu programı, Alman işçi sınıfının Marksist-Leninist partisi olan Alman Birleşik Sosyalist Partisi (ABSP) tarafından hazırlanmıştır. ABSP VII. Kongresi gelişmiş sosyalist sistemin kurulmasını kararlaştırmıştır. Bu, kısacası, işçi sınıfının temel amaçlarını gerçekleştirme kararıdır. Sendikalar, işçi sınıfının ve tüm

halkın çıkarlarına uygun olan bu amaçların gerçekleştirilmesi için, bilinçli olarak çalışıyorlar.

İşçi sınıfının amaçlarını gerçekleştirme söz konusu olunca, işçi sınıfına ait bir örgüt olarak sendikaların «tarafsız» olması mümkün müdür? Bir zamanlar Marks'ın dediği gibi, sendikalar, işçilerin çıkarlarını savunma savaşını işçi sınıfının sermaye boyunduruğundan kurtulması uğrunda politik savaşla bağladıkları zaman ödevlerini tam ve aralıksız olarak yerine getirebilirler.

Marksist-Leninist partinin yönetici rolüne dair olan Leninist prensip Alman Demokratik Cumhuriyeti'ndeki sendikalar için önemini tamamen korumaktadır. Sendikaların «tarafsızlığı» gibi zararlı bir anlayışa ve anarko-sendikalizme karşı Lenin tarafından yürütülen savaş, bütün uluslararası sendika hareketi için şimdi de aktüelliğini korumaktadır.

3. Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist toplum kurulması ve sosyalizmin ekonomik kanunlarının gerçekleştirilmesi süreci, bilimsel-tekniksel devrimin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bu karşılıklı ilişkiyi, V. İ. Lenin'in meşhur formülünü başka kelimelerle değiştirerek en açık şekilde şöyle ifade edebiliriz: Sosyalizm, işçi-köylü iktidarı artı bilimsel-tekniksel devrim, demektir.

Bilimsel-tekniksel devrim, sosyalist üretimde insanın durumunu alabilmesine etkilemektedir. Bu devrimin gelişmesiyle emeğin niteliği de değişmekte, kültürel ve yaratıcı önemi hayli artmaktadır.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sendikalar, her şeyden önce emek yarışması örgütleyerek bilimsel-tekniksel devrimin gerektirdiği düzeye erişmek, bunun istemlerini yerine getirmek için çaba sarfetmektedirler. Sendikalar, V. İ. Lenin'in 100. doğum yıldönümü ve faşizmden kurtuluşumuzun 25. yıldönümü dolayısıyla sosyalist yarışma yürütmektedirler. Bu yarışmalarda, üretim süreçlerinin ve yönetim sisteminin komple otomatikleştirilmesi, halk ekonomisinin rasyonalizasyonu ve kimyasallaştırılması, yani bilimsel-tekniksel devrimle ilgili başlıca ödevlerin çözülmesi birinci derecede önem taşımaktadır. Sendikalar, düzenledikleri yarışmalarda, Lenin'in sosyalizmin kapitalizmi yenilgiye uğratmasında emek verimliliğinin sonuç belirleyici rolü olduğu hakkındaki önerisini kılavuz edinmektedirler. Sendikalar, bilimsel-tekniksel devrimi başarıyla gerçekleştirmek için emekçilerin geniş ve çok yönlü eğitim görmesi zorunluğunun gittikçe arttığını gözönünde tutarak, her emekçinin daha büyük bir eğitim düzeyine yükselme çabasını destekleyip teşvik etmektedirler. Bilimsel-tekniksel ilerleme perspektiflerine uygun olarak, işçilerin mesleki kalifiyelerini plânlı bir şekilde yükseltmek ve işçi sınıfının dünya görüşünü onlar arasında yaymak için çalışmaktadırlar.

Sendikalar aynı zamanda emekçilerin kültürel ihtiyaçlarını daha geniş olarak karşılamak için çeşitli kültürel çalışma biçimlerinden yararlanmaktadırlar. Özellikle, çağdaş bilim ve teknolojinin yarattığı zengin olanaklardan, üretimde iş güvenliğinin artması, işyerinde kültür düzeyinin yükseltilmesi, emek koşullarının iyileştirilmesi için yararlanılması, yani bunların emekçi insanın mutluluğu uğruna uygulanması için çaba sarfetmektedirler.

Sendikalar, toplumun çıkarları ile üretim kolektiflerinin ve emekçilerin kişisel çıkarları arasında uygunluk olması için çalışmaktadırlar. Bu gayretler, işçiler, memurlar ve aydın temsilcileri tarafından bilimsel-tekniksel devrim ödevlerinin başarılı olarak yerine getirilmesi için yapılan girişimlerin yığılması ve etkili almasına geniş olanaklar yaratmaktadır.

IGNATSIY LOCA-SOVINSKI

Polonya Sendikaları Merkez Konseyi Başkanı

1. Sendikaların komünizm okulu olduğu hakkındaki Lenin öğretisi, sosyalizmin kurulmakta olduğu ülkemizde pratik alanda yürütülen sendikal çalışmalarda somut biçimde hayata geçirilmektedir. Egemenliğin halka ait olduğu ülkemizde sendikalar, halk ekonomisinin ve kültürün gelişmesi, devlet ve üretim yönetimi, ulusal gelirin artırılması ve adaletli bölüşülmesi için çalışan önemli güçlerden biridir.

Sendika örgütlerinin temel ödevi, daha iyi ekonomik göstergeler uğrunda savaşta bütün toplumsal kaldırıcıları harekete geçirmek, emek kolektiflerinin tümünü seferber etmektir. İşçi sınıfının sendikal hareketinin ve emekçilerin temsilcisi olarak biz, her şeyden önce, üretim yönetimine fiilen katılmak suretiyle, sosyalizmin kapitalizme karşı savaşta üstün gelmesi için daha yüksek düzeyde emek verimliliği yaratmayı başlıca güvence sayan Lenin'in önerisini gerçekleştirmekteyiz. Lenin, bu amaca erişilmesi için, «herkese emeğine göre» sosyalist prensibine dayanan bir emek ödeme politikası izlenmesi, maddi isteklendirmeye bu ilke temeli üzerinde doğru bir yön verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Dünya toplumsal, politik ve ekonomik sistemi olan sosyalist topluluk devletlerinden biri olan Polonya'da sendika hareketi, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye ülkeler arasında genişleyen işbirliğini durmadan etkinleştirme, bu işbirliğinin, çok yönlü bilimsel-tekniksel gelişme temeli üzerinde üretimin entanzifleşme ve modernleşmesine, kooperatifleşip ihtisaslaşmasına daha iyi yardım etmesini sağlama işlerine katılmaktadır.

Polonya sendikal hareketi, sendikaların memleket yönetimi için ve komünizm kuruculuğu için bir okul olduğunu söyleyen Lenin'in bu tanımlamasını pratik çalışmalarında yaratıcı bir şekilde uygulamaktadır. Sendika hareketimiz, üretim ve yaşam koşulları arasında mevcut diyalektik

birliği, karşılıklı bağlantıyı dile getiren program değerindeki prensipleri uygularken, memleketimizin özel koşullarını daima gözönünde bulundurmaktadır.

2. Yurdumuzda sasyalizmin zaferi uğrunda 25 yıldır yürütölen devrimci savaş pratiği, işçi sınıfının hegemonyası ve bu sınıf ve halk yığınlarının komünist öncüsü olan yeni tip partinin yönetici rolüne dair Leninist öğretinin doğruluğunu ispat etmiştir.

Polonya komünistleri, partimiz, sendikalara daima kendilerinin sadık müttefiki gözü ile bakmaktadırlar. Öte yandan, sendikalar da partiyi kendi yönetici gücü olarak tanımakta, sosyalizm kuruculuğu ve işçi sınıfının çıkarlarına uygun sendika tekliflerini gerçekleştirirken partiden yardım ve destek görmekteydirler. Polonya sendikalarında bulunan iki milyona yakın komünist, ölkedeki genel sendikal hareketinin sosyal, politik ve örgütsel dayanağını teşkil etmektedirler.

Sosyalizm kuruculuğu, Polonya sendikalarının hayati bir dâvasıdır. Parti, bütün olanaklardan yararlanarak en geniş halk yığınları arasında sıkı bağlar kurulması, halk çıkarlarının savunulması hususundaki Leninist doğrultunun yardımıyla sosyalist kuruculuğunu gerçekleştirmektedir. Kendi kendini yöneten yığinsal sendikalar partinin dayanağıdır. Sendikalar, partinin gücünün ve emekçi yığınları ile kurduğu geniş bağların en önemli kaynaklarından biridir. Parti üyeleri tarafından, bütün üretim alanlarında ve sendikaların tüm organizasyon kademelerinde çok yönlü ve aktif olarak yürüttükleri eylemler, sendikaların önünde duran ödevlerin yerine getirilmesine ve sendika eylemlerinin daha başarılı olmasına büyük yardımlarda bulunmaktadır.

3. Polonya sendikaları, toplumsal gelişme için önemli olan şu temel ödevleri gerçekleştirmeye çalışmaktadır:

Halk ekonomisinde bilimsel araştırma ve teknik ilerleme etkinliğinin artırılması;

Bilim işçileri çevrelerinde daha büyük bir aktiflik sağlanması;

Bilimle ekonomi arasında karşılıklı bağlar ve bağımlılık bulunduğu anlayışının, işçi sınıfı, bilim ve teknik kadroları arasında yaygınlaştırılıp benimsetilmesi.

Biz, bilim ve teknik uzmanlarıyla işçiler arasında rasyonalizasyon ve yeni buluşlar alanındaki çalışmaları teşvik edip hızlandırmak ve teknik ilerleme sonuçlarını ekonomi alanında daha sür'atli bir şekilde uygulamayı sağlamak için sendika hareketinin girişim ve olanaklarından yararlanıyoruz. Bilim ve teknik alanında ulaşılan başarılarla dayanarak, toplumsal emek verimliliğini artırmak amacıyla, geniş çapta bir çağdaş emek organizasyonu ve üretim cephesi kuracağız.

Biz, insan için güc, bilim ve kültür kaynağı haline gelmeye başlayan bilimsel-tekniksel devrimin etkin bir üretim gücü olarak hizmet etmesini sağlamak, ulusal gelirin artış temposunu hızlandırmak, her çeşit maddi nimetleri daha da artırmak, emek koşullarını daha iyileştirmek ve halkın hayat düzeyini yükseltmek için çalışıyoruz.

FLORIAN DENELAKE

Rumanya Genel Sendikalar Merkez Konseyi Başkanı

1. Bilindiği üzere, Lenin, sendikaların sosyalist toplumdaki rolü ve ödevlerine çok büyük önem veriyordu. Her bakımdan gelişmiş bir sosyalist toplum kurulması için partinin X. Kongresi tarafından hazırlanan programı bütün halkın gerçekleştirmekle meşgul olduğu şimdiki aşamada sendikaların rolü artıyor. Toplumda yönetici bir sınıf olan işçi sınıfının, köylüler, aydınlar ve diğer emekçi yığınlarıyla sıkı bir ittifak kurarak, ülkenin bugünkü ve gelecekteki problemlerinin çözümüne sürekli olarak ve geniş çapta katıldığı günümüz koşullarında sendikaların rolü gitgide büyüyor. Bu sorunların çözümüne yığinsal ve toplumsal örgütler de işçi sınıfıyla birlikte katılıyor. Bunlar, yurdumuzda bütün emekçilerin birliğini ve parti programını gerçekleştirme azmini pekiştiren Sosyalist Birlik Cephesine üye örgütlerdir.

Sendikalar, Rumanya'nın iç ve dış politikasının hazırlanmasına, ekonomik kalkınma plânlarının bilimsel temellerinin atılmasına, sosyalist devletimizin temel sorunlarının incelenmesine, ekonomi ve kültürün gelişmesine katılıyor, yardımcı oluyorlar.

Sendikaların temsilcileri, sahip oldukları bütün sendikal hak ve yetkilerle, bakanlıkların kolektif yönetim organlarının, büyük sanayi işletmelerinin, endüstri kombinalarının, çeşitli kurumların (üniversite senatoları, araştırma enstitüleri, bilim kurulları gibi) toplumsal, ekonomik ve kültürel örgütlerin faaliyetine katılıyorlar.

İşletmede çalışanların genel toplantıları, genel kararlar hazırlayan, üretimin yönetim ve organizasyonu alanlarında kolektif sorumluluk taşıyan organlardır. Rumen Komünist Partisi Ulusal Konferansının kararlarından sonra, genel toplantılar, işletmelerin idari yönetimi denetleme alanında tecrübeler elde ettiler. Parti örgütleri sendikalarla ortak olarak genel toplantılar düzenliyorlar. İşletmelerde çalışan emekçilerin kolektif olarak fikirlerini ileri sürdükleri birer forum niteliğindeki genel toplantılarda, emekçiler tarafından yapılan tekliflerin yerine getirilip getirilmediği denetleniyor.

Sendika çalışmalarının başlıca amaçlarından biri, sosyalist bilinci biçimlendirmek ve geliştirmektir. Partimiz, bunu, çağdaş bilim, kültür ve tekniğin değerli yanlarını iyice öğrenmek, mesleğin ustası olmak, işçi

sınıfının dünya görüşünü benimsemek, savaşkan yurtseverlik ve sosyalist enternasyonalizme dayanan ilerici mevzilerde yer almak şeklinde anlıyor.

Sendikalarımız, emekçileri mesleklerinde iyi yetiştirmek, genel kültür düzeylerini yükseltmek için sistemli şekilde çalışıyor, sendikal yüküm ve ödevlerin örnek biçimde yerine getirilmesi için sorumluluk havası yaratılmasına, toplumsal mülkiyetin korunması ve artırılmasına, sosyalist düzenin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine katkıda bulunuyor, yardım ediyorlar.

2. Gerek ülkemizde, gerekse diğer sosyalist ülkelerde edinilen tecrübeler şunu doğrulamaktadır: Sosyalist düzenin karakteri ve insanların sosyalist toplum kuruculuğu işlerinde bilinçli ve örgütlü çalışmaları, toplumun, objektif olarak komünist partisi tarafından yönetilmesini gerektirmektedir. Sosyalist toplumun bütün yönleriyle geliştirilmesi sorunlarının başarıyla çözülebilmesi ve tedrici olarak komünizme geçilmesi için gerekli koşulların yaratılabilmesi Marksist-Leninist öğretiyi kılavuz edinen güçlü bir işçi sınıfı partisinin varlığını mutlak bir zorunluluk haline getiriyor. Parti, ulusal özelliklere ve her aşamanın konke koşullarına uygun genel politik doğrultuyu hazırlıyor, bu politik doğrultunun hayata geçirilmesine yığınları seferber etmek için faal bir eğitim ve organizasyon faaliyeti yürütüyor.

Yurdumuzda Komünist Partisi'nin yönetici rolü, toplumsal hayatın bütün alanlarında ve bu arada sendikaların eylem ve hayatında ortaya çıkıyor. Parti, politik doğrultusunu sendikalarda çalışan uzman kadroların ve sendikalara üye komünistlerin yardımıyla yürüterek yönetici rolünü yerine getiriyor. Sendika örgütlerinin yönetici kadroları, partinin merkez ve mahalli yönetim organlarında çalışmakta, sendikalar çerçevesi içinde politik doğrultunun yürütülmesi, parti kararlarının sendikalar tarafından yerine getirilmesi sorumluluğunu taşımaktadırlar.

Rumen Komünist Partisi, sosyalist toplumumuzda yöneticilik rolünü gerçekleştirirken uyguladığı metotları aralıksız olarak yetkinleştirmekte, geniş emekçi yığınlarıyla olan bağlarını daha fazla güçlendirmekte, toplumsal hayatın bütün alanlarının organik bir kısmı olmaktadır. Nikolae Çauşesku yoldaş Rumen Komünist Partisi X. Kongresinde şunları belirtmiştir: «Parti, bütün toplumun merkezinde yer alan, enerji ve ışık saçan bir özeftir. Bu enerji ve ışık, toplumu harekete getirmekte ve sosyalist düzenin bütün mekanizmasının çalışmasını sağlamaktadır. Parti de, sosyalist ulusumuzun saflarındaki güçlü enerji ve ışıklardan yeni güçler kazanmaktadır.»

Bilimin eşine raslanmadık tempolarla geliştiğı bir devirde yaşıyoruz. Bilim ve teknik alanında ulaşılan başarılar, toplumsal hayatın bütün alanlarındaki dönüşümlere büyük ölçüde katkıda bulunuyor, toplum için sürekli yeni perspektifler açıyor. Sosyalizm, bilimsel-tekniksel düşüncenin

ürünlerini ekonomi ve toplum hayatına katmak, bunları bütün emekçilerin yararına uygulamak için büyük olanaklara sahiptir. Partimiz, bilim ve tekniği geliştirme işlerini devlet politikası düzeyine yükseltmiştir. Uygulamalı bilimler alanında derin bilimsel araştırmaların geliştirilmesine, dünya bilim ve tekniğinde ilerici nitelikte olan her şeyin üretimde uygulanmasına, bilimsel ve tekniksel başarıların sağlam dayanakları olan uzmanların yetiştirilmesine büyük bir önem verilmektedir.

Memleketimizde 10 yıllık mecburi eğitim sistemi yürürlüktedir. Teknik ve ekonomik okullar çoğaltılmıştır. Yüksek öğrenim, özel teknik ve ekonomik eğitim de hızla gelişmektedir. Bilindiği üzere, tekniksel ilerleme, yeni yeni beliren sanayi dallarının, üretim süreçlerini otomatikleştirme ile ilgili ihtisasların yetkinleştirilmesini gerektirmektedir. Rumen sendikaları bu yönde aktif bir faaliyet yürütmektedirler. Bu cümleden olarak, bilimsel denişma toplantıları, teknikle ilgili konferanslar, sempozyumlar, seminerler örgütlüyor, fikir değıştakuşunda bulunuyor, tekniksel bilimleri popüler olarak anlatan kitaplar yayınlıyor. Örneğın, 1969 yılında sendikalar, yeni tekniğı propaganda yolunda geniş girişimleri gerçekleştirdiler, bu çalışmalara, halk ekonomisinin çeşitli dallarında çalışan en yetkili ve kabiliyetli uzmanlar, bu arada tanınmış bilginler katıldılar. Sendikalar, yenilikçilik ve rasyonalizasyon alanında yürütölen yığınsal hareketi de yönetiyorlar. Yenilikçiler hareketinin yığınsal bir hal alması karakteristik niteliktedir: 1950 yılında sayısı 3.650 olan yenilikçilik teklifleri, 1968 yılında 43 bin 570'e yükseldi. Bu teknik buluşların üretimde uygulanmasından sağlanan tasarruf, Rumanya sanayiinde yapılan bütün tasarrufların hemen hemen dörtte birini teşkil etmektedir.

Dergiye gelen mektuplar

«Sevgili dostlar,

Bu mektubu başka yoldan göndermek zorundayım. Çünkü, doğrudan adresinize mektup yollamamıza müsaade edilmiyor. Sosyalist ülkelerin ekonomik, politik ve kültürel başarıları kalbimi sevinçle dolduruyor. Ne yazık ki, biz, düşüncelerimizi Türkiye gazetelerinde açıkça yazmak alanaklarından yokunuz. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi, ilk defa elime geçtiği zaman, üniversite öğrencisiydim. Yunanistan'da demokratik bir idarenin tekrar kurulmasını isteyen bir yazınızın, o zamanlar çıkarmakta olduğumuz dergiye alınmasını arkadaşlarıma teklif etmiştim. Dergimiz İngilizce yayınlandığı için, son derecede tutucu ve sert olan kanunların kapsamına girmiyordu. Buna rağmen, bizi komünist propagandası yapmakla suçlayarak mahkemeye verdiler. Arkadaşlarından bazıları söz konusu yazıyı benim getirdiğimi söylediler, iki yıl hapse mahkûm edildim. Böyle olaylar yüzünden tahsilimi tamamlayamayacağım herhalde. «Böyle olaylar yüzünden» diyorum. Zira ben, emperyalizme ve memleketim Türkiye'deki işbirlikçilere karşı savaşımı devam ettirmek azminde olduğum için, böyle olaylar hayatımda eksik olmayacaktır. Bazı arkadaşlarım, kesin zaferin yalnız aşırı eylemlerle elde edileceği kanısındadırlar. Fakat, ben, onlarla aynı fikirde değilim ve halk yığınlarını politik alanda eğitmek ve örgütlemek için çok çalışmak gerektiğine inanıyorum.

Evet, dostlar, Türkiye'de ilericiler hareketi vardır ve ben, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisinde bunlardan bahsetmek istiyorum. Ümit ediyorum ki, tekrar hapse düşmeden önce bu niyetimi gerçekleştireceğim. Türkiye'deki ağır koşullar içinde emperyalizmle mücadele eden gençleri unutmayın.

Emperyalizme karşı savaşan kardeş partilere, kardeş halklara, 1970 yılında yeni yeni büyük başarılar dilerim.

Bu mektubumun, «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi redaksiyonunun eline geçeceğini ümit ediyorum.

Ankara,
28 Nisan 1970

Hüsni Dürüst»

«Sayın dostlar,

Derginizin Aralık 1969 tarihli sayısında yayınlanan, Emine Nizami imzalı ve «Pakistandaki mücadelelerin verdiği dersler» başlıklı yazıyı ilgiyle okudum. Bu makalede memleketimizdeki politik durumun çok doğru ve derin bir tahlili yapılmaktadır. Pakistan'ın ilerici politika adamları durum hakkındaki bu değerlendirmeye katılmaktadırlar.

Ancak, makale yazarı, bazı kişiler ve olaylardan bahsederken yanlışlıklar da yapmıştır. Örneğin, bay Bhuto, hiçbir zaman Ulusal Halk Partisinin lideri olmamıştır. (1) Kendisi, Eyup Han rejiminde dış işleri bakanı idi. Taşkent Bildirisiyle hemfikir olmadığı için Pakistan Müslüman Birliğinden ayrıldı ve Eyup Han hükümetinden istifa etti. Çok geçmeden Eyup Han'ın politikasına karşı yürütülen mücadeleye katıldı. 1968 yılında Halk Partisi adı altında bir parti kurarak, bunun başkanı oldu. (2)

Pakistan'da 1958 yılında başlayan askeri yönetim, 21 Şubat 1969'da değil, geniş halk hareketi sonucunda 1962'de kaldırıldı. (3) Eyup Han, son yıllarda, yalnız en elemanter demokratik hakların yardımıyla, yani sadece kendi çıkarlarını düşünen 80 bin kişilik bir imtiyazlılar grubunun oylarıyla iktidarda tutunabiliyordu. Pakistan halkı, emperyalizm, tekeller ve feodalizm kalıntıları tarafından desteklenen askeri-bürokratik rejimi yıkma mücadelesine henüz başlamış bulunmaktadır. Şimdi biz, 1969 yılında başlayan demokratik atılımların sonucu olan bazı demokratik reformların eşiğinde bulunuyoruz. 5 Kasım 1970'de («bin insan – bir oy» prensibi üzerinden) Parlamento seçimleri yapılacak ve kurulacak parlamento yeni anayasayı hazırlıyacaktır.

Gericilerin direnmesine ve alçakça taktiklerine rağmen, işçi sınıfı ile köylüler, otokrasiye karşı, bağımsızlık ve demokrasi uğrunda mücadelelerini giderek güçlendirmektedirler.

Pakistan hakkında böylesine ilginç bir yazı yayınladığınız için size teşekkür etmek isterim.

Abul Osmani»

Daka,
15 Nisan 1970

(1) Redaksiyonun notu: Mektup sahibine, yanlışlıkları ortaya koyduğu için teşekkür ederiz. Fakat, bu yanlışlık, sadece dergimizin yayınlarından birinde («World Marksist Revü»de) yapılmıştır. Dizgi sırasında Halk Partisi'nin ismi karıştırılmıştır. Dergimizin başka dillerde çıkan yayınlarında Partinin ismi doğrudur.

(2) Halk Partisi, 1967 sonbaharında kurulmuştur.

(3) Pakistan'da, 1965 yılında Hindistan-Pakistan silâhlı anlaşmazlıkları sırasında yürürlüğe girmiş olan olağanüstü duruma Şubat 1969'da son verilmiş, gece sokağa çıkma yasağı ve Devleti savunma kanununun 144. maddesi de aynı tarihte yürürlükten kaldırılmıştır.

Viktorio Kodovilya'nın aziz hatırası önünde saygı ile eğiliyoruz

Arjantin Komünist Partisi'nin kurucusu ve başkanı Viktorio Kodovilya yoldaş, 13 Nisan günü ebediyen aramızdan ayrılmış bulunuyor. Kendisi, Marksizm-Leninizme bütün varlığı ile bağlı seçkin bir devrimciydi, uluslararası komünist ve işçi hareketinin ünlü bir eylemcisiydi.

Viktorio Kodavilya, Arjantin Sosyalist Partisi yöneticilerinin anti-marksist tutumlarına karşı daha pek gençken mücadeleye başlamıştı. Rudolf Gioldi ve diğer arkadaşlarıyla birlikte, Marksizm prensiplerini, proletarya enternasyonalizmini, Büyük Oktobr Devrimini ve Lenin'in dâvasını savunma uğrunda yürüttüğü çetin mücadele, Rusya'da sosyalist devrimin zafere ulaşmasından iki ay sonra, 6 Ocak 1918'de Arjantin Enternasyonal Sosyalist Partisi'nin kurulması sonucunu verdi. Çok geçmeden bu parti, Komünist Partisi adını aldı.

Viktorio Kodovilya yoldaş, bu partinin yeni tipte bir parti, Marksist-Leninist parti halinde örgütlenmesi için geceli gündüzlü çalıştı. Parti üyelerinin ideolojik ve politik bilinçlerini yükseltmek, Leninist prensipleri korumak, Marksizm-Leninizme bağlı parti kadroları yetiştirmek için aralıksız olarak didindi.

Elli iki yıl önce onun kurduğu Arjantin Komünist Partisi'nin, bugün 100 binden fazla üyesi vardır. İşçi sınıfı, köylüler ve geniş halk yığınlarıyla sıkı bağları bulunan parti, Arjantin'de gerici askeri diktatörlüklere, emperyalizme, oligarşiye ve büyük burjuvaziye karşı yürütülen savaşlarda büyük bir rol oynamaktadır. AKP Genel Sekreteri Arnedo Alvares yoldaş, Kodovilya ile son vedâlaşmasında şunları söylemiştir: «Viktario yoldaş, bize, gericiliğe karşı yürüttüğü savaşlarda çelikleşmiş bir parti bıraktın. Bize, politik doğrultusunun ve Marksizm-Leninizmin yol gösterici prensiplerinin temeli üzerinde sınıksız birleşmiş bir parti bıraktın!»

Viktorio Kodovilya, teori ile devrimci pratik arasında daima bağ kuruyordu. Arjantin'in sosyal-ekonomik yapısını ve politik üstkuruluşunu titizlikle, derinliğine inceliyor ve Marksizm-Leninizmi, bu suretle yaratıcı olarak uyguluyor, memleketi sosyalizme geçişe götürecek olan demokratik devrimle, toprak devrimiyle ve anti-emperyalist devrimle ilgili hükümlerin, Parti'nin politik ve taktik doğrultucunun hazırlanması işine büyük katkılarda bulunuyordu.

Viktorio Kodovilya partinin başında bulunduğu sürece, emperyalizmin Arjantin ve bütün Lâtin Amerika ekonomisine ve hayatın diğer alanlarına hangi yollardan sızdığını açığa vuruyor ve anti-emperyalist savaşta büyük bir rol oynuyordu. Geniş halk yığınlarının ulusal ve sosyal kurtuluş savaşını belirli hedeflere doğru ustalıkla yöneltiyordu.

Viktorio Kodovilya, Komintern'de uzun yıllar çalıştı. Yönetim organlarında ödev aldı; Lâtin Amerika'da kurulan komünist partilerinin örgütsel ve ideolojik güçlenmelerine yardım etti.

Viktorio Kodovilya, partiyi, komünist vatanseverliği, uluslararası dayanışma ve enternasyonalist gelenekler ruhunda eğitiyordu.

Viktorio Kodovilya, Sovyetler Birliği'ni ve Lenin'in partisini büyük bir inanış ve enerjiyle savunuyordu. Gerek nutuklarında, gerekse yazılarında, dünyanın ilk sosyalist devletinin muazzam başarılarını işçi sınıfına ve Arjantik halkına tanıtıyor, SSCB'nin, özgürlük ve bağımsızlık uğrunda savaşan halkların en sağlam bir dayanağı olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyuyordu.

Viktorio Kodavilya, uluslararası komünist hareketinin Marksizm-Leninizm temelleri üzerinde birleşmesi uğrunda yorulmak nedir bilmeden çalışıyordu. Bilimsel teorimizden sağ ve «sol» bütün sapmaları amansızca kınıyordu. Viktorio Kodovilya yoldaş, Arjantin'deki ve uluslararası alandaki devamlı devrimci eylemleri sayesinde kardeş partilerin saygı ve sevgisini kazanmıştı. Onun aziz hatırası, kalblerimizde daima yaşıyacaktır.

Türkiye Komünist Partisi'nin çağrısı

Memleketimizin işçileri, köylüleri, aydınları, bütün halkı!

Egemen gericî çevreler ve hükümet, emperyalizme, NATO'ya bağıllık politikalarını sürdürmek için, halkımıza, geniş emekçi yığınlarına yeni yeni vergiler yüklemek, hayat pahalılığını dayanılmaz bir ölçüye yükseltmek, halkımızın kazanılmış demokratik haklarını yoketmek yolunu tutmuşlardır. Bu politikaya karşı, başta işçi sınıfı olmak üzere, halkın bütün tabakaları haklarını korumak için ayaklanmış bulunuyor. İşçi grevleri, Türk-Persen'in, öğretmenlerin-TÖS'ün, öğrenci ve gençlerin memleket çapında genel boykot, protesto ve gösteri yürüyüşleri birbirini izlemektedir. Anti-demokratik Sendikalar Kanunu Tasarısı'na karşı işçi sınıfının giriştiği son büyük çıkışlar, grevler ve gösteri yürüyüşleri, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrundaki hareketin, ekonomik, sosyal ve politik savaşın yeni büyük belirtileridir.

Hükümet, işçi sınıfının haklarını gerçekten savunan sendikaları, federasyonları kapatmak, faşist tipi sendikaları işçi sınıfına dayatmak, Anayasanın tanıdığı serbest sendika hakkını yoketmek amacını gütmektedir. Hükümet, işçi hareketini kontrolü altına almak çabasıındadır, bu işde Amerikan tekellerine ve onların politikasına bağlı kimseleri, Türk-İş'in başındaki sendika ağalarını kullanmaktadır.

İşçi sınıfına karşı, demokratik halk hareketine karşı, ulusal bağımsızlık direnişlerine karşı hükümet, her zaman sert teröre başvurmuş, hareketi silâhla ezmek, kanla boğmak yolunu tutmuştur. İstanbul'da Amerikan emperyalizmine ve NATO'ya karşı yapılan gösteri yürüyüşü sırasında, «Kanlı Pazar» olayında da böyle oldu. Zonguldak, Kozlu'da da böyle oldu. Koç Holding Demir-Çelik Fabrikası grevinde de böyle oldu. Hükümet, şimdiye kadar kanunsuz olarak kullandığı silâhlı kuvvetleri, memleketin çeşitli bölgelerinde sıkıyönetim ilân ederek bugün resmen harekete geçmiştir. Şu anda İstanbul'da, Kocaeli'de, İzmir'de, Ankara'da ordunun tank birlikleri, polis, jandarma birlikleri işçilerin üzerinde sürülmüş bulunuyor. İşçilerden, halktan ölenler ve yüzlerce yaralı var.

İşçi sınıfına karşı yürütölen bu kanlı terör hareketi, memleketin çeşitli bölgelerinde halkımızın bütün tabakalarına karşı yöneltilmiştir. Toprak reformu için mücadele eden fakir köylü yığınlarına karşı, eğitimde reform istiyen, Amerikan emperyalizmiyle savaşan öğretmen, öğrenci ve üniver-

site gençliğine karşı, ulusal-kültürel, demokratik haklarını isteyen azınlıklara, özellikle Kürt halkına karşı, bu terör amansızca yürütülmektedir. Konya ve Polatlı köylerinde geçen son olaylar, Siirt, Silvan, Siverek il ve ilçelerindeki kanlı komando baskınları bu terör hareketlerinin örnekleridir.

Hükümet, bu davranışları ve tuttuğu yolla, özellikle işçi sınıfına karşı kanlı baskılarla, sıkıyönetim tedbirleriyle faşist tipi bir askerî diktatörlüğün ayaklarını hazırlamaktadır. Böylece, egemen sınıflar, memleket daha derin bunalımlara, emekçi yığınları daha kötü bir duruma sürüklemekte ve çıkar yolu bir diktatörlükte görmektedirler. Büyük burjuvazi, kodaman toprak ağaları, kendilerinin ve dayandıkları Amerikan emperyalistlerinin egemenliğini böylece ayakta tutmak istemektedirler.

Bütün bu halk düşmanı politikaya karşı işçi sınıfı kahramanca savaşılmaktadır. İşçi sınıfı, bu savaşta, bütün ilerici güçleri: köylüyü, gençliği, bütün yurtsever memurları, subayları, aydınları, emperyalist tekellerin, büyük kapitalistlerin ve toprak ağalarının ezgisinden kurtulmak isteyen orta tabakaları daha aktif ve daha toplu olmaya çağırıyor.

Halkımızın ulusal bağımsızlık ve demokrasi uğrunda savaşı çok önemli bir döneme girmiştir. Ön sıralarında işçi sınıfının yürüdüğü bu savaş, bütün halkımızın savaşıdır. Halkın bütün ilerici kuvvetleri bu savaşta tarihsel görevlerini yerine getirmek ve bunun için de elele vermek zorundadırlar.

Memleketimizin bütün işçileri, köylüleri, aydınları, yurtsever subayları, halkımızın bütün yurtsever güçleri ve örgütleri, Amerikan emperyalistlerinin ve yerli işbirlikçilerinin giriştikleri bu kanlı saldırıya karşı savaşta birleşiniz!

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ
MERKEZ KOMİTESİ

Haziran olaylarının gözler önüne serdiği büyük gerçek: İşçi sınıfımız, devrimin yönetici gücüdür

AHMET SAYDAN

Sömürge, yarı sömürge, bağımlı, yarı bağımlı ve siyasal bağımsızlıklarına kavuşmuş ülkeler halklarının dünya ölçüsünde emperyalizme karşı yürüttükleri savaşta, ulusal kurtuluşla sosyal kurtuluşun birbirine ayrılmaz bir şekilde kenetlenmesi süreci hızla gelişmektedir. Bu gelişme, Güney Doğu Asya'da Viyetnam ve Kamboçya gibi memleketlerde tesbit edilebildiği gibi, Küba halkının kurtuluş yolunu yakından izleyen Güney Amerika halklarının kurtuluş mücadelesinde de görülebilmektedir.

Emperyalizmin dolayı veya dolaysız saldırısına uğrayan veya yeni-sömürgeciliğin kısıkaçı içinde bulunan halklar, İkinci Dünya Harbi'nden bu yana, ulusal kurtuluş sosyal kurtuluşla pekleştirilmediği takdirde, yani, emperyalizmle her zaman ittifak kurabilecek ve yurt kapılarını emperyalistlere açabilecek sınıf ve zümrelerin hegemonyasına son verilmedikçe, ağır fedakârlıklarla elde edilen ulusal bağımsızlığın günün birinde elden gidebileceği gerçeğini daha açıkça görmeye başlamışlardır. Emperyalizmin hegemonyasına karşı direnen halklarda bu bilincin kuvvetlenmesinde evvelâ Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ile Sovyetler Birliği'nin ve İkinci Dünya Harbi'nden sonra kurulan Dünya Sosyalist Sisteminin doğrudan doğruya etkileyici bir rolü olagelmıştır. Bu etki iki yönde kendini göstermiştir:

Dünya Sosyalist Sisteminin varlığı, kapitalizm ve emperyalizmin genel gelişmelerini hızlandırmıştır. Evvelâ Dünya Sosyalist Sisteminin kapsadığı ülkeler, emperyalizmin sömürü ve talan alanı olmaktan kurtulmuştur. Bu kurtuluş sağlandıktan sonra sosyalist ülkeler, hızlı bir kalkınma ile dünya politik alanında, emperyalizmin ekonomik pazarı ve politik üssü durumunda olan az gelişmiş ülkeler halklarının kurtuluş hareketini, ekonomik, politik, teknik, hattâ yerine göre askeri tedbirlerle destekler duruma ulaşabilmişlerdir. Bu gelişme, kapitalizmin, emperyalizmin çelişki ve çöküş bunalımlarını hızlandırmıştır.

Bu konuda ikinci unsur, Lenin'in sık sık sözünü ettiği sosyalizmin örnek olma yeteneğidir. Az gelişmiş ülkelerin halkları, sosyalizmin, insanın insanı sömürmesine son veren, adaletli, barışçı, refah sağlayıcı bir düzen olduğunu, başka milletlerin geçmek zorunda kaldıkları tarihsel aşamaları atlayarak, nisbeten kısa süreli kapitalist olmayan demokratik bir yoldan sosyalizme yönelmek gibi bir imkânı da sağladığını, sosyalist ülkelerin verdiği tarihsel örneklerle görmüşlerdir.

Ama bu gibi bir gelişmeyi sağlayabilmek için emperyalizmin dolayı

dolaysız bütün etkilerini silkip atmak, tam bağımsız, demokratik ve barışçı bir düzen kurmak, derebeyliği ve işbirlikçi burjuvaziye tasfiye etmek şarttı.

Türkiye, aşağı yukarı elli yıl önce emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşını kazanmış bir ülke olduğu halde, sömürücü sınıfları tasfiye edememiştir. Türk burjuvazisi, ulusal bağımsızlık kazanıldıktan sonra, devletçilik ve devlet işletmeleri ile kapitalist olmayan yola doğru bazı tereddütlü adımlar atmakla yetinmiş, sanayileşmeye yönelmiş, fakat bu süreci devam ettirmemiş, Osmanlılardan kalma ve en fazla köylerde yuvalanmış Ortaçağ müesseselerini yıkmamış, böylece memleketi, geri bir tarım ülkesi olarak bırakmıştır. Bu durum, Türkiye'nin İkinci Dünya Harbi sonunda kolayca emperyalizmin kucağına düşmesine sebep olmuştur.

Çağdışı memleket

İkinci Dünya Harbi'nden bu yana geçen, emperyalizme bağlılığın en had dönemi diye nitelendireceğimiz 25 yıl içinde Türkiye, gelişme hızı bakımından, dünya ulusları içinde en sonlarda yer alan bir ülke durumuna düşmüştür. Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre, adam başına düşen çelik üretimi bakımından Türkiye'nin yeryüzü memleketleri arasında sondan üçüncü geldiği, İnşaat Mühendisleri Odası'nın yayınladığı istatistiklere göre, 16 bin ailenin mağaralarda, 200 bin ailenin ise penceresiz kovuklarda yaşadığı; Devlet Su İşleri yetkililerine göre de 13 buçuk milyon hektar olan sulanabilir arazinin ancak 778 bin hektarının sulandığı, bu yıl ekmeklik buğdayının 2.5 milyon tonunu dışardan getirttiği memleket düzeyinde kalmıştır. Oysa bu zaman içinde geri sosyal ve ekonomik bir düzenden sosyalizme geçen ülkeler sanayileşme devrimini başardıktan sonra, bilimsel-tekniksel devrim aşamasına ulaşmışlardır. Bilimsel-tekniksel devrim sosyalist toplumda verimli bir şekilde uygulanabilmektedir.

Türkiye, çağımızın önemli bir niteliğini teşkil eden bu gelişmenin dışındadır, daha doğrusu çağdışı kalmış bir ülkedir. İşte bu durumun doğal bir sonucu olarak, işçi sınıfı, emekçi yığınları, devrimci gençlik ve aydınlar emperyalizme bağlı çevrelerle ve Osmanlı feodalitesinden kalma müesseselerle sürekli bir çatışma içindedirler. Çünkü bu müesseseler, Türkiye'nin demokratik gelişmesini engellemekte ve Amerikan emperyalizmine, genellikle emperyalizme, Türkiye'yi politik-ekonomik, kültürel ve askeri alanlarda global stratejisinin bir basamağı olarak tutmak imkânını sağlamaktadır. Amerikan emperyalizminin Osmanlı feodalitesinden kalma çürümüş müesseseleri politik, ekonomik aşılarda ayakta tutmaya çalışması, işbirlikçi iktidarların bütün bir ulusun demokratik iradesine karşı vurucu bir kuvvet olarak belirmesi, Türkiye halkı ile emperyalizm arasındaki barışmaz ilişkilerin daha da artması sonuçlarını veriyor.

Bu çelişki, toplumun değişik kesimlerinde, işçi, emekçi ve devrimci gençlik yığınlarının direnmelerinde ve toplumun, içinde kıvrandığı, şiddetini günden güne arttıran bunalımlarda belirmektedir.

Türkiye, grevlerin, boykotların, işgallerin, protesto gösteri ve yürüyüşlerinin birbirini kovaladığı, bu demokratik çıkışları önlemek için burjuvazinin karşı-devrimci güçleri devamlı kışkırttığı, iktidarın «faili meçhul» siyasal cinayetler tertiplediği, polisin faşistleştiği, faşist komandoların polisleştiği bir ülke haline gelmiştir.

Olayların gelişmesi

İşçi sınıfının sürekli diyebileceğimiz grev ve işgal hareketlerini, devlet personelinin Türk-PERSEN Sendikasının yönetimindeki boykotları izledi. Bu grev ve boykotlara paralel olarak köy emekçileriyle tarım işçilerinin işgal, grev ve protesto yürüyüşü gibi eylemleri gelişmeye başladı. Meselâ Hayrabolu çevresinde tarım işçileri gündeliklerini artırmak isteğiyle grev ilân ettiler. Tire ilçesinde Miting Komitesinin tertiplediği büyük «Toprak Mitingi» toprak reformu isteyen binlerce köylüyü bir araya getirdi. Aynı şekilde ve aynı hedefler için Polatlı'da da büyük bir yürüyüş ve gösteri tertiplendi. Tekirdağ İlinde Değirmenköy'de köylüler geçen yıl ağanın elinden kurtardıktan sonra ettikleri ekini bu yıl biçip paylaştılar. Sakarya'da ise, yirmibin köylü adına toplantı yapan muhtarlar pancar, patates ve mısır fiyatlarına zam yapılmasını istediler.

Hareket silâhlı kuvvetlere de geçmiştir. Haziran ayında «Devrimci Ordu Gücü»nün ikinci bildirisi yayınlanmıştır. «Bugünkü sömürge düzen can çekmektedir. Kenetlenmiş ulusçu güçler devrimi gerçekleştirmek üzere eyleme geçmeye kararlıdır» sözlerinin de bulunduğu bu bildiri, iktidar çevrelerinde büyük bir heyecan uyandırmıştır. İktidar silâhlı kuvvetlerdeki bu direnmeyi kırmak üzere bazı albayları tutsak etmiş, subayların birbiriyle temaslarını engellemek üzere «komşu birlikleri ziyaret yasağı» koymuştur.

Fakat bu konuda en ilginç gelişme hava kuvvetleri komutanı Orgeneral Batur'la 22 generalin Başbakan Demirel'e gönderdikleri mektuptur. Bu mektupta Orgeneral Batur ve arkadaşları, toprak reformu dahil, bazı halkçı, demokratik reformların uygulanmasını istiyorlar, aşırı sağ silâhlanmasını memleket için büyük bir tehlike sayıyor ve hükümetten bunun önlenmesi için tedbirler almasını teklif ediyorlardı. İstekler arasında, dış ticaretin devletleştirilmesi de vardı. Hükümet Silâhlı Kuvvetlerden gelen bu baskıya, 500 albayla 50 generali emekliye sevk etme tehdidiyle cevap verdi.

Toplum hayatının değişik kesimlerdeki bu çıkışlar, temel devrimci gücün, işçi sınıfının direnişinden kuvvet olarak geliyordu.

Öte yandan, büyük sermaye çevrelerinin, yabancı tekellerin isteğine

uyan Demirel Hükümeti, işçi sınıfının, uzun savaşlar sonucunda elde ettiği bazı hakları kısıtlamak, hattâ kullanılamaz hale getirmek için uzun zamandan beri hazırlıklar yapıyordu. Anayasayı değiştirmek konusunda iktidarla burjuva muhalefeti arasında kurulan ortaklık ve bu ortaklığa Türk-İş yöneticileri Demirsoy, Tunç ve arkadaşlarının katılması, iktidarın harekete geçmesini kolaylaştırdı. Evvelâ, mevcut Sendikalar Kanununu değiştirme, işçi sınıfının sendikal özgürlüğünü baltalama teşebbüsüyle işe başlandı. Bu maksatla hazırlanan tasarıya göre, bir işçi sendikasının, Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için, kurulduğu iş kolundaki işçilerin en az üçte birini kapsamı gerekiyordu. Sendika üyeliğinden ayrılmak noter huzurunda mümkün olacaktı. Sendika genel kurulları iki yıl yerine üç yılda bir toplanacaktı. Bu durumda, Türk-İş'in dışında başka bir konfederasyona, özellikle DISK'e hayat hakkı tanınmıyacak, Türk-İş yöneticileri sendikalara tamamen hâkim olacak, toplu sözleşmeler, grevler, direniş ve boykotlar Türk-İş yöneticilerinin irade ve keyfine tâbi olacaktı.

Tasarı ivedilikle Meclise sevk edildi ve AP, CHP oylarıyla, yine ivedilikle Meclisten geçti.

Böylece burjuvazi kendi yaptığı Anayasayı çiğnemeye başlıyor ve işçi haklarını kısıtlamakla işe girişiyordu. Çünkü 1961 Anayasasında işçiye sendikasını kurmak ve sendikasını seçmek hakları tanınmış ve bu hakların kısıtlanabileceği anlamına gelen herhangi bir hüküm konmamıştı. Burjuvazi kendi yaptığı anayasayı çiğneyerek işçi haklarına saldırıya geçmişti. Bu durum karşısında burjuvazinin anayasasındaki bazı demokratik hakları savunma ödevi, işçi sınıfına ve işçi sınıfının devrimci, öncü güçlerine düşüyordu. DISK ve bazı bağımsız sendikalar, anayasal özgürlükleri ve bizzat Anayasayı savunmak maksadıyla işçi sınıfını direnişe çağırıyorlardı. Esasen, özellikle İstanbul, İzmit, Ankara ve İzmir gibi merkezlerde işçiler fabrikalarda Direniş Komiteleri kurmuşlar ve harekete hazır bir duruma gelmişlerdi.

Hızla gelişen olayları biliyoruz: 15-16 Haziran günlerinde İstanbul ve Kocaelide yüzbinden fazla işçi protesto gösterilerine başladı. Toplum polislerinin barikatları işçilerin kümelenmesini önleyemedi. İktidar, orduyu sürdün işçilerin üzerine. Hükümetin emriyle işçiler üzerine ateş açıldı, saldırılara girişildi, yer yer çarpışmalar oldu. Dört işçi ve bir polis öldü. 43'ü ağır olmak üzere 200 den fazla işçi yaralandı. Şeriatçılarla 31 Martçıların, Konya'yı, Kayseri'yi ve Manişa'yı yakıp yıkmalarını, yağma etmelerini «basit bir zabıta vakası» sayan, elebaşılarını bile cezalandırmıyan iktidar, işçi sınıfının haklarını aramak üzere protesto gösterilerine girişmesini «ayaklanma» diye niteledi, İstanbul ve Kocaelide Sıkı Yönetim ilân etti. Böylece iktidar, işçilerin yoğun olarak bulunduğu bu iki ilimizde kara bir terör uygulamaya başladı. Gerçek sendikacılar, sosyalistler tutsak edildi ve işkenceye tâbi tutuldu.

İktidarın bu tutumunu bütün demokratik akımlar gibi Türkiye Komünist Partisi de protesto etti. Türkiye Komünist Partisinin çağrısında şöyle deniyordu: «Hükümet işçi sınıfının haklarını gerçekten savunan sendikaları, federasyonları kapatmak, faşist tipi sendikaları işçi sınıfına dayatmak, Anayasanın tanıdığı serbest sendika hakkını yok etmek amacını gütmektedir. Hükümet, işçi hareketini kontrolü altına almak çabasıındadır ve bu işte Amerikan tekellerine ve onların politikasına bağlı kimseleri, Türk-Işin başını tutan sendika ağalarını kullanmaktadır.

İşçi sınıfına karşı, demokratik halk hareketine karşı, ulusal bağımsızlık direnişlerine karşı hükümet her zaman sert teröre başvurmuş, hareketi silâhla ezmek, kanla boğmak yolunu tutmuştur.

Halkımızın ulusal bağımsızlık ve demokrasi savaşı çok önemli bir döneme girmiştir. Ön sıralarında işçi sınıfının yürüdüğü bu savaş, bütün halkımızın dâvasıdır. Halkın bütün ilerici kuvvetleri bu savaşta tarihsel görevlerini yerine getirmek ve bunun için de elele vermek zorundadırlar.»

Olayların gerçek anlamı

Yıllardır, sosyalist akım içinde bile «işçi sınıfı var mıdır, yok mudur» diye bilimsel verilerden ve temelden uzak münakaşalar süregelmektedir. Bazılarına göre, Türkiye'de devrimci güc olarak işçi sınıfı yoktur. Bazılarına göre işçi sınıfı «kendisi için sınıf değil, kendi kendine bir sınıf»tır. Bazılarına göre ise genel devrim hareketi içinde işçi sınıfı sivil-asker aydın kadrolar yanında ancak yardımcı bir güçtür.

15-16 Haziran olayları büyük sermaye çevrelerinin, yerli yabancı tekellerin, ağa-derebeyi zümrelerinin çıkarlarını temsil eden hükümetin saldırılarına karşı, işçi sınıfının, haklarını yığinsal grev ve gösterilerle savunması, devrimci bir sınıf olarak varlığının ve sınıfsal bilincinin gelişme sürecinde daha yüksek bir aşamaya ulaştığının yeni bir delilidir. Burjuvazinin en gerici ve işbirlikçi kolunun Anayasaya saldırısını hiç olmazsa başlangıçta paylaşan, orta tabakaları, küçük ve ulusal burjuvaziyi temsil eden politik güçlerin kaypak tutumuna karşılık, işçi sınıfı, Anayasanın demokratik hükümlerini bütün ulus adına, bütün ulusun çıkarlarına uygun olarak savunmuştur. İşçi sınıfı, işbirlikçi iktidarın demokratik hakları baltalamak ve emperyalist tekellerle toprak ağalarının talanını kolaylaştırmak üzere giriştiği faşist nitelikteki saldırılarına karşı çetin bir direnme savaşını göze almakla, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin başını çeken bir güc olduğunu göstermiştir.

İşçi sınıfı, zaten, yıllar boyunca süren ve zaman zaman, meselâ Amerikan ve NATO üslerinde bulunan işyerlerindeki Amerikan tekellerine karşı yürüttüğü grev ve işgallerle de ulus adına emperyalist sömürüye karşı savaşmak ve yine ulus adına egemenlik haklarına sahip çıkmak suretiyle

ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde oncu bir güç olduğunu ispat etmiş bulunuyordu.

Fakat bütün bu verilere rağmen, işçi sınıfının devrimci öncü varlığını kabul etmemekte ayak direyenler ya bilgisizliklerinin kurbanı olarak ulusal ve sosyal kurtuluş savaşı için yanlış bir taktik ve strateji çiziyor, savaşı çıkmazlara sürüklüyor, ya da MDD'ciler gibi işçi hareketini burjuvazinin kuyruğuna takarak hıyanet çukuruna düşmüş bulunuyorlardı.

MDD'çilere göre asıl önemli olan mesele, işçi sınıfının bütün ulusu kendisiyle birlikte emperyalizmden, emperyalizmin iç ortakları olan büyük burjuvazinin, büyük toprak beylerinin boyunduruğundan iki yönlü bir mücadele ile kurtarması değil, sivil-asker aydın kadronun avantürist bir taktik ve strateji ile iktidarı ele almasıdır.

MDD'cilerin stratejisi ulusal kurtuluş savaşı ile sosyal kurtuluş savaşını birbirinden ayırmak hedefini gütmektedir. Burjuvazinin Milli Kurtuluş Savaşından bugüne kadar yaptığı gibi. MDD'cilerin «sosyalist Türkiye» ve «bağımsız Türkiye» şiarlarını inatla birbirinden ayırmalarının sebebi budur. Oysa, sosyal bir kurtuluşla tamamlanmayan ulusal kurtuluşların, özellikle az gelişmiş ülkelerde, ergeç işbirlikçi burjuvazinin ve emperyalizmin hegemonyasını tekrar dayatması ile sonuçlandığı bugün artık dünya ölçüsünde geçerli tarihsel bir gerçektir.

MDD'cilerin işçi sınıfını, sivil-asker aydın kadroların yardımcı bir gücü olarak görmeleri ve bu sınıftan devrim hareketinin öncülüğünü almak için çaba göstermeleri yine burjuvazinin hegemonyasını devam ettirmeye dayanan stratejilerine hizmetten başka birşey değildir.

Oysa sınıf savaşında büyük burjuvazinin, emperyalizmin hegemonyasını yıkacak, ulusal demokratik bir iktidarı işbaşına getirecek, kapitalist olmayan ve sosyalizme giden yolları bütün halka açacak ana kuvvet, işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı bu niteliğiyle bütün yurtsever güçleri mihverinde toplayabilecek ve onları ulusal hedeflere doğru yönetebilecek biricik güçtür.

İşçi sınıfının 15–16 Haziran günlerindeki çıkışı, bu gerçekleri bilimsel sosyalizme göre düşünemeyen sosyalistlerin gözlerini açacak niteliktedir.

İktidar ve iktidarın gizli polisi proletaryanın bu güçlü direnişini soysuzlaştırmak, baskı ve terörün zirvesi sayılabilecek sıkı yönetim gibi bir yönetimi «haklı» göstermek için harekete ajan ve provokatörlerini kattı. MDD'ci, Maocu, Trotskist ve anarşist gruplardan devşirilen bu provokatörler, işçi kılığına girerek, gösteriler sırasında bazı yağma, yakıp yıkma eylemlerine giriştiler. Bu bakımdan denebilir ki bu gruplar, yalnız ideolojik alanda işçi hareketini burjuvazinin kuyruğuna takmaya ve burjuvazinin hegemonyasını devam ettirmeye yarayan bir davranışla yetinmiyor, işçi sınıfını en zor anlarında, en ağır savaşlarında arkadan vur-

maya kalkıyor, yerli ve yabancı tekellerin halkımıza dayatmak istedikleri faşist teröre yardım ediyorlar.

İşbirlikçi hükümetin terörü

Yeni yeni vergi ve zamlarla halk yığınlarına yüklenmek, emperyalizmin saldıırı politikasının Türkiye'deki yükümlerini karşılamak üzere bütçede beliren ve uzmanlarca en az beş milyar lira olduğu tespit edilen açığı halkın omuzlarına yıkmak gibi halka karşı bir tutumu sürdürebilmek için iktidar, emekçi halkın demokratik haklarına saldırmaktadır. Bu, objektif bir zorunluktur, emperyalizme bağlı burjuva iktidarı için. Burjuvazi, halk yığınları ile çelişmelerini «çözümleyebilmek» için, gittikçe artan bir oranda Anayasadaki demokratik haklara saldırmakta, hatta sıkı yönetim gibi, kapitalist ülkelerde ancak 18. ve 19. yüzyıllarda sermaye birikiminin, kapitalizmin gelişmesinin sağlandığı devirde raslalanana, fakat dünya harpleri dışında, 20. yüzyılda artık terk edilen çağdışı, ilkel baskı araçlarına baş vurmaya zorunda kalıyor.

Montaj sanayiinin en yoğun olduğu İstanbul ve İzmir körfezi bölgelerinde yerli yabancı montajcılar sıkı yönetimle hemen hemen bütün sorunlarını «çözümlemişlerdir» ve durumdan pek hoşnutturlar. Bu çevreler sıkı yönetimin uzatılmasını hükümetten istemektedirler. Sıkı yönetim bölgesinde sosyalist militanlar, gerçek sendikacılar tutsak edilmiş ve işçi sınıfı başsız bırakılmak istenmiştir. Ayrıca, tutuklanmayan işçi ve sendikacılar da yığınsal bir biçimde işlerinden atılmakta, aileleri ile birlikte açlığa ve sefalete mankûm edilmektedirler. Bu da terörün başka bir yönü. Sıkı yönetim eliyle hükümet bütün grevleri yasaklamış, ama lokoutları serbest bırakmıştır. Gösteri ve yürüyüşler de yasaklanmıştır. Yerli ve yabancı büyük patronları sevindiren önemli noktalardan biri de, bütün toplu sözleşme konuşmalarının sıkı yönetim komutanlığınca (gerçekte hükümetçe) durdurulmasıdır. Yani iktidar, işçi sınıfının elini kolunu sınıksı bağlamış, onu, amansız sermaye sömürsüne terk etmiştir. Bu tethiş havasından «gereği gibi» faydalanmak isteyen yabancı tekeller ve yerli ortakları, işçi sınıfının legal partisini (TİP'i) kapatırmak için de faaliyete geçmişlerdir. İç İşleri Bakanı, hükümetin bu niyetini Meclis kürsüsünden ilân ederek bu konuda karar verecek olan yargı organlarını, Anayasaya aykırı olarak etki altında tutmak istemiştir. Büyük burjuvazi iktidarı, yine bu terör havasından istifade ederek Yeni Sendikalar Kanununu Senatodan geçirmiştir. Büyük burjuvazi bu iki yönlü eylemi ile bir yandan DİSK'i kapatıp işçi sınıfını sendikal plânda Türk-İş yöneticilerine, yani en koyu sarı sendikacılara teslim etmek için çabalarken, bir yandan da TİP'i kapatarak legal alanda işçi sınıfını MDD'cilere teslim etmeye çalışmaktadır.

Haziran olaylarının getirdiği kazanımlar

Fakat, işbirlikçi burjuvazi ve iktidarı büyük zorluk ve engellerle karşılaş-

maktadır. İşçi sınıfının 15–16 Haziran gösterilerinde açıkça beliren ve pekleşen kazanımları burjuvaziye dehşete düşüren engellerin başında gelmektedir.

Bu kazanımları şu şekilde sıralamak mümkündür: İşçi sınıfı, bir yandan goşistleri, bir yandan da sağ opotünistleri tecrit edici, ve birliğini kuvvetlendirici ve o nisbette de gücünü arttırıcı adımlar atmıştır. MDD'cilerin, Maocu, Trotskist, anarşist, genellikle goşistler diye anılan grupların gizli polisin yan ve yardımcı gücü olarak işçi sınıfının düşmanlarına hizmet ettikleri, Haziran olayları sırasında daha açık bir şekilde gün ışığına çıkmıştır. Bu da, aldanmış işçilerin gereçeği daha açık görmelerini sağlamıştır. Goşistlerin, grupçuluk faaliyeti ile sosyalist akımı parçalamak, zayıflatmak, ve bu suretle burjuvaziye paha biçilmez yardımlarda bulunmak amacı güttüklerini bilmeyen kalmamıştır. Bu gelişme, sosyalist akım içinde gerçek sosyalistlerin, bilimsel sosyalizme bağlı olanların otoritesini artırmış ve emekçi halkı kurtuluş yoluna yöneltebilecek durumda olan bu savaşıçların, sosyalist akımın birliğini bilimsel sosyalizmin ana prensipleri temeli üzerinde tekrar kurmak olanaklarını kuvvetlendirmiştir. Sosyalist akıma bağlı sendikacıların 15–16 Haziran eyleminin yönetimini ellerinde tutmaları, gerçek sendikacılığın otoritesini artırdığı nisbette, Türk-İş'in başında bulunan sarı sendikacıların, özellikle Demirsoy-Tunç grubunun büyük burjuvazinin bir âleti olarak görülüp anlaşılmasına ve emekçi halkın, işçi sınıfının doğru yolu bulmasına yardım etmiştir. Sosyalist akımın iç birliğini sağlama imkânını bulmasına yardımcı olan ikinci unsur, teknik kadroları veya işçi sınıfının bilimsel ve teknik bilgiye sahip kolunu işçi sınıfından ayırmak üzere Fransa'da revizyonist Garodi'nin «teori»lerini Türkiye'de yaymak isteyen sağ oportünistlerin gerek ideolojik, gerek teorik alanlarda iflâslarının doğrulanmasıdır. Gerçekten de burjuva ideolojilerini savunmak, işçi sınıfının gücünü ve sınıf savaşını inkâr etmek, işçi sınıfının öncü örgütlerinin devrim mücadelesindeki etkilerini kabul etmemek, emperyalizmi ve özellikle Amerikan emperyalizmini halk yığınlarına sempatik göstermek, buna karşılık sosyalist ülkeleri kötülemek gibi fikirlerinden ötürü Fransız Komünist Partisi'nden kovulan Garodi'nin revizyonist, anti-sosyalist görüşleri, gerek Fransız, gerekse Amerikan büyük sermaye çevrelerinde büyük bir sempati ile karşılanıyordu. Türkiye'de de tekellere bağlı çevreler Garodi'nin fikirlerini yaymakta kusur etmediler. Uluslararası büyük tekellerin, işbirlikçi Türk burjuvazisinin bu gayretlerine paralel olarak sağcı oportünistlerin de Garodi'yi ve fikirlerini Türkiye'de tanıtmak üzere yoğun bir eyleme giriştikleri görüldü. Bunlar, Garodi'nin, gerek ulusal, gerekse uluslararası alanlarda ayırıcı, parçalayıcı ve emperyalizme yardımcı «fikir»lerini inatla savunuyorlardı. Bunlar, genel ve teknik bilgi elde etmiş işçileri, işçi sınıfının içinde bulunan üretim araçlarından ve sermayeden yoksun mühendis, mimar ve teknisyen gibi aydın-

ları işçi sınıfından ayırmakla kalmıyor, bu unsurları işçi sınıfına karşı çıkarmaya çalışıyorlardı.

Oysa Fransa'daki 1968 Mayıs-Haziran olaylarında olduğu gibi, Türkiye'de de 15-16 Haziran olaylarında teknik kadrolar, mühendis, mimar ve teknisyenler, işçi sınıfı saflarında işçi sınıfının ayrılmaz bir parçası olarak savaştılar. Garodi ve Türkiye'deki hayranları gibi iktidar da, teknik kadroları, organik olarak bağlı bulundukları işçi sınıfından ayırmaya çalıştı. Mühendis ve Mimar Odaları, Teknisyenler Sendikası karar ve bildirilerle, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçası olduklarını, işçi sınıfının bütün savaşlarını paylaştıklarını, emek kanunlarını işçiler aleyhinde değiştirmek eğilimlerine karşı işçi sınıfının bütün direnişlerini, özellikle 15-16 Haziran çıkışlarını tamamen desteklediklerini açıkladılar.

İşçi sınıfının aydınlar kolunu ondan ayırma teşebbüslerinin bu şekilde yenilgiye uğratılması da, Türkiye'de işçi sınıfının birliğini ve gücünü geliştirme yönünde tarihsel bir başarıdır.

15-16 Haziran olayları sırasında işçi sınıfının birliğini sağlayan unsurlardan biri de, Türk-İş'in başına çöreklenmiş olan Başkan Demirsoy ve Genel Sekreteri Tunç'un temsil ettikleri sarı sendikacılığın tecrit edilmesi ve işçi yığınlarının gözünde daha fazla demaske edilmesidir.

Amerikan CIA teşkilâtının AİD yolu ile sağladığı gizli kredilerin yarattığı imkânlardan faydalanan bu grup, işçi sınıfının, sendika militanlarının önemli bir kısmını demagogilerle aldatmaya muvaffak olmuştur. Demirsoy-Tunç grubunun, Sendikalar Kanunu ile Grev ve Toplu Sözleşme Kanununun işçi aleyhine değiştirilmesinde hükümetle işbirliği yapması, bu değişiklikleri protesto eden işçi, sendikacı, üniversite öğretim üyeleri ve uluslararası sendikalar temsilcilerine karşı çıkması, Türk-İş örgütlerini, işçi sınıfının haklarını savunan işçilerle sendikalara karşı çıkarmakla tehdit etmesi, kısıacası işçiyi işçiye karşı çıkarmaya yeltenmesi, iktidarın sıkı yönetim gibi tedbirlerini desteklemesi, Sıkı Yönetim Komutanlığının yığınsal tevkiflerini, tutuklanan işçilere yapılan işkenceleri ve patronların lokautlarını benimsemesi, bu grubun geniş emekçi yığınları gözünde önemli ölçüde demaske edilmesini sağlamıştır. Şüphesiz ki Demirsoy-Tunç grubunun bu şekilde demaske edilmesiyle sarı sendikacılığın işçi hareketindeki gücünü tamamen yitirdiği iddia edilemez. Ama sarı sendikacılık demaske edildiği oranda işçi sınıfının gerçek sendikasında ve siyasal partisinde birleşme ve kuvvetlenme imkânlarının da arttığı bir gerçektir.

15-16 Haziran gösterilerine değişik politik ve sendikal görüşlere mensup işçiler katılmışlardır. Direnişi örgütleyenler ve direnişe katılanlar arasında DISK'e, Türk-İş'e bağlı işçi ve sendikacılar bulunduğu gibi, hiç bir sendikaya bağlı olmayanlar da vardı. TIP üyeleri ve TIP'e oy verenler bulunduğu gibi, CHP'ye ve AP'ye üye olanlar, bu burjuva partilerine

oy verenler de vardı. Bu durum, işçi sınıfının, birliğini sağlamlaştırma alanında 15–16 Haziran günlerinde önemli bir atılım yaptığını ve sınıfsal bilinçlenmede daha yüksek bir aşamaya ulaştığını göstermektedir.

Proletaryanın 15–16 Haziran gösterileri ve bu gösterileri izleyen olaylar sırasında kendi iç birliğini sağlama yönünde yaptığı güçlü atımlarının yanında, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde bütün yurtsever ve demokratik güçler için bir mihver olduğu gerçeğinin bir daha doğrulanması, bu olaylarda elde edilen tarihsel sonuçlardan biridir.

Yurtsever aydınlar, üniversite öğretim üyeleri, yurtsever basın ve subaylar, emperyalizme karşı yürütülen bağımsızlık hareketinde, işbirliği burjuvazinin demokratik hakları çiğnemesine karşı direnişte, işçi sınıfı mihverinde eylem birliğine girişmişlerdir. Bu ortak savaşta anti-emperyalist, ulusal-demokratik bir iktidarın işbaşına getirilmesi yolunda ileri adımlar atılmıştır.

Yurtsever ve demokratik güçlerin, büyük burjuvazinin demokratik haklara saldırısına karşı işçi sınıfı mehvlerinde direnmeye geçmeleri, burjuvazinin iktidardaki ve muhalefetteki kolları (yani AP ile CHP) arasında Anayasadaki demokratik hakları çiğneme alanında meydana gelen cepheyi parçalamak gibi çok önemli başka bir sonuç elde edilmesini de sağlamıştır. Sendikalar, Grev ve Toplu Sözleşme Kanunlarını değiştirmek konusunda AP, CHP ve Türk-İş yöneticileri elbirliğiyle hareket etmişlerdir. Çalışma Bakanı Seyfi Öztürk emek kanunlarını işçi aleyhine değiştirmek konusunda AP, CHP ve Türk-İş yöneticileri arasındaki işbirliğini açığa vurmuştur. Bu ortaklık CHP yöneticilerinin Mecliste tasarıya beyaz oy vermeleri ile de doğrulanmıştır. Fakat yığınsal gösterilerde, işçi sınıfının politik gücünün açıkça ortaya çıkması ve bu gücün bütün demokratik akımları ve yurtseverleri birleştirici bir kutup olarak belirmesi, CHP'deki anti-emperyalist, demokratik ve yurtsever unsurların, parti yöneticilerinin AP iktidarı ile ortaklığına karşı kuvvetle dikilerek ve yöneticileri çarkgeri etmeye zorlamak imkânlarını artırmıştır. Bu gelişme, CHP yöneticilerinin Meclis'te beyaz oy verdikleri tasarıya karşı daha sonra cephe almaları ve Senato'da kırmızı oy kullanacaklarını açıklamalarıyla sonuçlanmıştır. CHP içindeki bu gelişme, aynı partinin Olağanüstü 20. Kurultayında da devam etmiştir. Ulusal endişelerle hareket eden nisbeten genç bir militan kadro, Erim, Satır ve Aksal gibi ağa – derebeyi ve komprador burjuvazi temsilcilerini parti yönetim kademelerinden uzaklaştırmıştır. Bu kadronun, gelecekte İnönü-Ecevit grubunun «bir adım ileri, iki adım geri» politikasını aşması, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine daha demokratik ve daha atılımcı bir tutumla katılması beklenebilir. Böyle bir gelişmenin sağlanabilmesi, CHP'deki anti-emperyalist, yurtsever politikacıların tutumuna bağlı olduğu gibi, sosyalist politikacıların CHP'deki yurtseverleri büyük sermayenin kucağına itecek bir tutumdan kaçınmalarına da bağlıdır.

Silâhlı Kuvvetlerin tutumu ve oynadıkları role gelince: 15–16 Haziran olayları sırasında işçilerle yurtsever subay ve erler arasında bir yakınlaşma olmuştur. Hava Kuvvetleri komutanı Batur'la bazı generaller, hükümetin gericipleri desteklemesine karşı çıkmışlar, Senato'daki Milli Birlik Grubu (yani 27 Mayısçı subaylar), işçi sınıfından yana, iktidara karşı cephe almışlar ve böylece emperyalizme ve büyük burjuvazi iktidarına karşı olan demokratik güçler cephesine yakınlıklarını göstermişlerdir.

Fakat, ordunun başındaki gerici generallerin, Silâhlı Kuvvetleri, şehir ve köy emekçilerine karşı işbirlikçi burjuvazinin vurucu bir gücü olarak kullandıkları da görülmektedir. Hazine topraklarını kurtarma eylemlerinde köy emekçilerinin karşısına sıklıkla silâhlı birlikler çıkarılıyor. Geçen yıl işçi grevlerine karşı ordu birlikleri kullanılmıştır. 15–16 Haziran işçi gösterilerine karşı da ordu birlikleri sürülmüştür. Sıkı Yönetim Komutanlığı, Ordunun başındaki bazı generaller, Silâhlı Kuvvetleri, gerici burjuvazinin yumruğu haline getirmeye çalışmaları, Erdelhun ve Ağnoz paşalarının, yani Menderes'e bağlı generallerin 1960 yılındaki tutumlarını andırmaktadır. İktidar, subayların maaşlarını artırmak suretiyle kendine bağlı militarist bir kast yaratmak hedefini gütmektedir. Mali tedbirlerle kendine bağlayamadığı subay ve generalleri de, emeklilik mekanizmasını işleterek tasfiye etmektedir. Son günlerde 500 albayla 50 generalin daha emekliye sevk edilecekleri söylenmektedir. Görüldüğü gibi, bizzat Silâhlı Kuvvetler de iktidarın baskı ve terörü altındadır.

İktidar, Silâhlı Kuvvetleri Anayasaya karşı olan hedeflerde kullanıyor, halka ve halkçı gelişmelere karşı işleyen militer bir mekanizma haline getirmeye çalışıyor. Oysa Anayasaya göre Silâhlı Kuvvetlerin ödevleri yurdun bağımsızlığını, halkın egemenlik haklarını savunmak, yurt savunmasını örgütlemektir. Silâhlı Kuvvetler, Anayasa tarafından tesbit edilen bu ödevler dışında, işbirlikçi burjuvazinin halka karşı yürüttüğü politikanın Toplum Polisi gibi bir âleti durumuna düşürülmek istenmiştir. Ve bu durum, 15–16 Haziran olayları sırasında ve bu olaylardan sonra kurulan sıkı yönetimin tutumuyla açıkça ortaya çıkmıştır.

15–16 Haziran olayları ile Türkiye'de sınıf savaşı bir basamak daha yükselmiş ve yeni bir aşamaya ulaşmıştır. Daha doğrusu 15–16 Haziran olayları, sınıf savaşındaki bu gelişmeyi gün ışığına çıkarmıştır. Bu yeni aşamada işçi sınıfının en belirgin niteliği, daha bilinçli, daha örgütlü ve daha atılımcı bir savaş gücü oluşudur. Sendikal ve politik plânlarda yeni bir militan kadro yetişmiş, yöneticiler yeni tecrübeler elde etmişlerdir. Militan kadro ve yöneticiler, uzun, zor ve çetin bir mücadele sonucunda yığınları sınıfsal ve ulusal hedefler etrafında birleştirme yolunda konke savaş şekilleri bulmuştur. Şüphe yok ki, bu tecrübenin elde edilmesinde uluslararası işçi sınıfının savaş tecrübelerinin de payı büyüktür. Hatta denebilir ki, Türk işçisinin yığınsal bir şekilde ve ölçüde dış ülkeler işçi

sınıfları ile bağlar kurması, uluslararası sendika hareketinin işbirlikçi burjuvaziye ve özellikle Türk-İş'in başındaki sarı sendikacılara karşı çıkmasında da rol oynamıştır. Uluslararası dayanışmanın, işçi haklarına karşı AP-CHP ortaklığının parçalanmasında da rollü olmuştur.

İşçi sınıfının gelecekte savaş hedeflerinin tesbitinde 15-16 Haziran olayları sırasında elde edilen sonuçlar büyük bir rol oynayacaktır. İşçi sınıfı, bu mücadelesi sırasında elde ettiği yeni mevzileri kuvvetlendirecek ve yeni atılımlarında bunlardan geniş ölçüde yararlanacaktır. İşçi sınıfı, bir yandan MDD'cilere, bir yandan sarı sendikacılara ve sağ oportünistlere karşı mücadelede bilimsel sosyalizmin temelleri üzerinde sınıfsal birliğini güçlendirecek, emperyalizme ve büyük burjuvaziye karşı mücadelede bütün demokratik, anti-emperyalist güçleri mihveri etrafında birleştirecektir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Lenin olanca canlılığı ile aramızda yaşıyor	399
<i>Erih Honeker</i>	
8 Mayıs 1945, halkların hayatında tarihsel bir dönüm noktasıdır	402
<i>Etyen Fajon:</i>	
Fransız Komünist Partisinin XIX. Kongresinde kabul edilen tezler üstüne	414
<i>A. D.</i>	
İşçi sınıfı, toplumsal değişimlerin yönetici gücüdür	428
<i>Y. Prajki:</i>	
Emperyalizmin beşinci kolu: komplocular	435
Amerikan emperyalistlerinin Kamboçya cinayeti	441
Kapitalist olmayan gelişme yolu üzerinde yeni bir tartışma	443
Dergiye gelen mektuplar	465
Viktorio Kodovilya'nın aziz hatırası önünde saygı ile eğiliyoruz	467
<i>Özel sayfalar:</i>	
Türkiye Komünist Partisi'nin çağrısı	469
<i>Ahmet Saydan:</i>	
Haziran olaylarının gözler önüne serdiği büyük gerçek:	
İşçi sınıfımız, devrimin yönetici gücüdür	471

B A R I Ŗ V E S O S Y A L I Z M P R O B L E M L E R İ

İngilizcesi:

Central Books Ltd., 37 Grays Inn Road, London, W. C. 1.

İtalyancası:

Libreria Rinascita, Via delle Botteghe, Oscure 2. Roma

Almançası:

«GLOBUS»-Vertrieb ausländischer Zeitschriften, Wien XX,
Höchstädtpatz 3

Yunancası (Kıbrıs'ta):

Laikon Praktorion, Tricoupi Street, 53 r., Nicosia

Ruşçası:

Stredisko pro rozširovani tisku, Praha 6, Thákurova 3

Fransızcası:

Societe d'Edition et d'Enformation 9, Boulevard des Italiens Paris (2e)

Ispanyolçası:

Ediciones Pueblos Unidos Casilla Correo 589, Montevideo

Japonçası:

Nauka Ltd., 2, Kanad-Zinbocho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo

İsveç dilinde:

Arbetarkultur, Söderarmsvagen 36, Johanneshov 6, Stockholm

Bulgarçası:

Raznoiznos, I, Rue Tzar Assen, Sofia

Türkçesi:

«Y E N İ Ç A Ğ » – Stredisko pro rozširavani tisku, Praha 6,
Thákurova 3

Fiyatı 1 lira